

KONDA

31 MART 2024

MAHALLİ İDARELER SEÇİMLERİ
SANDIK ANALİZİ

*(Kamuoyu ile paylaştığımız bu rapor
KONDA Nisan'24 Barometresi Raporu'nun
'Sandık Analizi' bölümünü içermektedir)*

KONDA **NİSAN'24 BAROMETRESİ**

Siyasal ve Toplumsal Araştırmalar Dizisi

**Yerel Seçim Sonrası Duygular
31 Mart Yerel Seçimlerinin Sayısal Analizi**

İÇİNDEKİLER

1. SUNUŞ.....	5
1.1. 31 Mart Yerel Seçimlerine Dair Genel Değerlendirme	5
2. YEREL SEÇİM SONRASI DUYGULAR.....	9
3. 31 MART YEREL SEÇİMLERİNİN SAYISAL ANALİZİ	21
3.1. Seçmen Sayıları ve Seçime Katılım	22
3.2. Geçersiz Oylar	29
3.3. Seçim Sonuçları	32
3.4. 2019 ve 2024 Oy Oranlarının Kıyası	33
4. SEÇİM SONUÇLARININ SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİŞLİK SEVİYESİ İLE ANALİZİ	35
4.1. Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Seviyesi	35
4.2. Seçmen Büyüklüklerine Göre Kümeler.....	39
5. İLÇELER BAZINDA SEÇİM HARİTALARI	41
5.1. Belediye Başkanlığı Oyu ve Oy Geçişleri	41
5.2. İlçe Bazında Seçim Haritaları.....	50
6. 31 MART YEREL YÖNETİMLER GENEL SEÇİMİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA NOTLARI.....	63
6.1. İlçe Bazında Oy Oranlarının Belirleyen Etkenlerin İncelenmesi.....	63
6.2. Efektif Parti Sayısı ve Türkiye’de Yerel Seçimler	66
7. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ.....	69
7.1. Araştırmanın Genel Tanımı	69
7.2. Örneklem	69

1. SUNUŞ

Bu rapor, KONDA Barometresi aboneleri ile paylaştığımız Nisan'24 KONDA Barometresi raporunun sandık analizi bölümünü içermektedir. Rapor içerisinde kullanılan sandık analizi dışındaki veriler ise 5-7 Nisan 2024 tarihlerinde 2920 kişiyle hanelerinde yüz yüze görüşerek gerçekleştirdiğimiz 152. KONDA Barometresi araştırmasına dayanmaktadır.

Sandık analizi dışındaki verilerin kapsamlı analizi KONDA Barometresi aboneleri ile paylaşılmış, bu raporda ise seçim sonuçlarına dair genel bir çerçeve sunması amacıyla kullanılmıştır.

Kamuoyundaki tartışmalara fayda sağlaması dileğiyle.

KONDA ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK

1.1. 31 Mart Yerel Seçimlerine Dair Genel Değerlendirme

Bu raporda 31 Mart Mahalli İdareler seçimini hem sandık sonuçları hem de anket verisi üzerinden detaylıca inceledik. Rapor içerisinde detaylıca okuyacağınız ama rapora başlarken seçime giden süreci ve seçim sonuçlarını kısaca değerlendirmek istiyoruz.

Seçime giden süreç

2023 yılındaki Genel Milletvekiliği ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde istediğini bulamayan muhalefet partisi seçmenleri muazzam bir umutsuzluğa kapılmıştı. Seçim sonuçları CHP'yi kongreye götürmüş, Özgür Özel CHP kongresinde Genel Başkanlığı kazanmıştı. Fakat koltuğa oturur oturmaz partisini yerel seçimlere hazırlamak gibi önemli bir sorumlulukla karşı karşıya kalmıştı.

Cumhurbaşkanlığı seçiminde muhalefetin yaşadığı başarısızlık İyi Parti'yi yerel seçimlere “hür ve müstakil” olarak girme kararını almaya sürüklemişti. Benzer mesajlar Dem Parti'den de gelince muhalefet partilerinin ittifaksız şekilde yerel seçimi kazanma ihtimali oldukça düşük olarak görülmeye başlanmıştı. Dolayısıyla hem “umutsuzluk” hem de “ittifaksızlık” muhalefet partilerinin zayıf karnına dönüşmüştü.

İktidar tarafında ise Ak Parti ve MHP ittifakı sarsılmadan devam ediyordu. Yeniden Refah Partisi'nin ittifaka katılması konusundaki çalışmalar ise başarısızlıkla sonuçlandı ve YRP Millet İttifakı'na dahil olmadığı gibi il bazlı ortaklıklar da yapmadı.

İktidarın en büyük sorunu ise ekonomi yönetimi idi. Erdoğan, toplumun ekonomi alanındaki memnuniyetsizliğine rağmen bir önceki seçimi kazanmıştı ama aradan geçen zamanda vatandaşın gündelik hayatına temas edecek ekonomik iyileşmeler ya yaşanmadı ya da beklentinin altında yaşandı. Dolayısıyla iktidar için “ekonomik memnuniyetsizlikleri” ve Yeniden Refah Partisi'ne olası oy kaymalarını yönetmek oldukça kritikti.

Seçim sonuçları

Yerel seçimler ile genel seçimlerin dinamiklerinin farklı olduğunu belirterek başlayalım. Yerel seçimlerde lokal adaylar farklar yaratabilirler. Ayrıca seçmenler yerel seçimlerde genel seçimlere göre oy vermeye yakın oldukları partiyi daha yüksek oranda cezalandırmaya çalışabilirler.

Umutsuzluk ile ekonomik memnuniyetsizlik arasına sıkışan toplum, aday belirleme süreçlerini sessizlikle izledi. Seçim sonuçları ise üç ana örüntü ortaya koydu;

- Ak Parti ve MHP seçmenlerinin sandığa daha az oranda gitmeleri.
- Ak Parti ve MHP seçmenlerinin bir kısmının CHP'ye ve Yeniden Refah Partisi'ne oy vermesi.
- İyi Parti'nin "hür ve müstakil" olarak seçime girme stratejisinin kendileri için başarısız olması ve oylarının CHP'ye kaymış olması. Benzer şekilde Dem Parti oylarının batı illerinde CHP adaylarına kayması ve seçmenlerin tabanda organik bir ittifak oluşturması.

Bu üç oy tercihi hareketi CHP'yi yıllar sonra birinci parti haline getirdi.

Oy tercihlerinin bu şekilde olmasında ise ekonomi başat rol üstlendi. Ak Parti kötü ekonomi yönetimi nedeniyle oluşan memnuniyetsizliği yönetemedi ve seçmenler genel seçimlere kıyasla daha az riskli bir tercih ile yerel seçimlerde Ak Parti'yi cezalandırdı. Nitekim bu ay anket formunda yer verdiğimiz yargılar içerisinde "Ak Parti'nin yerel seçimde kayıp yaşamasının sebebi hükümetin kötü ekonomi yönetimidir." yargısına **seçmenlerin üçte ikisi "katılıyorum" ya da "kesinlikle katılıyorum"** cevabını verdi.

Burada kafa yorulması gereken bir diğer konu benzer ekonomik durumda 10 ay önce Erdoğan'ı ve Ak Parti'yi cezalandırmayan seçmenin bu seçimde neden cezalandırmış olabileceği? Şunu biliyoruz ki siyaset reel sonuçlar kadar beklentileri de yönetme işidir. Bir önceki seçimde ekonomik memnuniyetsizliğe rağmen Erdoğan'a oy veren seçmenlerin beklentisi geçen sürede tatmin edilemediyse, ki tüm araştırmalarımız bunu gösteriyor, bu sefer ceza kesmek istemiş olabilirler.

İkinci olarak ise yerel seçimler ile genel seçimlerin dinamiklerinin farklılığı olabilir. Erdoğan ile Ak Parti seçmeni arasında güçlü bir bağ olduğunu, Erdoğan'ın her seçimi kendi referandumuna çevirmeye çalışarak partisinin oylarını yükselttiğini birçok kez yazdık. Yine de bu bir yerel seçimdi. Nitekim seçimin kaybedeni kim diye sorduğumuzda seçmenlerin yüzde 41'i Ak Parti, yüzde 27'si Recep Tayyip Erdoğan, yüzde 11'i ise Murat Kurum cevabını verdi.

Buna karşın Her 10 Ak Partili'den 4'ü bu soruya "Ak Parti" cevabını verirken 2'si "Erdoğan" cevabını verdi. Dolayısıyla Ak Parti seçmenlerinin başarısızlığı Erdoğan'ın şahsına değil, Ak Parti'nin kurumsal yapısına bağlama eğilimleri yüksek. Buradan ise "cezalandırılan Erdoğan değil, Ak Parti idi" yorumu yapılabilir.

Üçüncü olarak ise daha genel bir yorum olarak Ak Parti'nin siyasi figür üretmekte zorlanmasını ekleyebiliriz.

Elbette bunlar tek başına her dinamiği açıklamıyor. Bunun yanına CHP'nin pek hata yapmamasını, belli bölgelerde doğru adaylarla seçime girmesini, kampanya döneminde toplumu geren mesajlar vermeyerek iktidar partisi seçmenlerini yeniden Ak Parti etrafında konsolide etmeyişi dile getirmek lazım. Bir başka ifade ile CHP, iyi bir strateji ve kampanya dönemi ile de bu seçimi kazandığı iddia edilebilir.

Bu seçimin kurumsal olarak kazananı şüphesiz ki CHP. Fakat hem Özgür Özel hem Ekrem İmamoğlu hem de Mansur Yavaş diğer önemli kazananlar.

Özgür Özel Genel Başkan seçildikten sonra yaptığımız araştırmada Özel'in ne toplumda ne de CHP seçmenlerinde bir değişim etkisi üretmediğini ortaya koymuştuk. Fakat bu seçim zaferi Özgür Özel'i genel kuruldaki zaferden çok daha fazla güçlendirdi. Artık CHP Genel Başkanlık koltuğunda, CHP'yi yerel seçimlerde birinci parti haline getirmiş bir Genel Başkan olarak oturuyor.

Mansur Yavaş Ankara'da büyük bir farkla seçilmekle birlikte ülke genelinde "seçim sürecindeki çalışmaları"na dair karne notu en yüksek olan siyasetçi. Yavaş Türkiye genelinden 3,7 karne notunu alırken, İmamoğlu 3,4, Erbakan 3,0, Erdoğan ise 2,8 notunu aldı.

"Seçimin kazananı kim?" diye sorduğumuzda 100 kişinin 21'i İmamoğlu'nun ismini verirken yüzde 8'i CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in, yüzde 5'i de Mansur Yavaş'ın ismini vermekte. Dolayısıyla İmamoğlu insanların baktığı, izlediği, kulak kabarttığı bir siyasetçi ve etkisi İstanbul sınırlarının ötesinde.

Seçimin bir diğer kazananı ise Yeniden Refah Partisi. Yeniden Refah, yıllardır birçok siyasi partinin denediği ama tam anlamıyla başaramadığı "memnuniyetsiz Ak Parti seçmenlerinin tercihi" olmaya başladı. YRP'nin aldığı oy oranını sadece bu memnuniyetsizliğe indirgemek haksızlık olur fakat o memnuniyetsizlik damarından beslenen, kendi sözünü söyleyen bir siyasi parti olma yolunda hızla ilerliyor.

Seçimin ölçmesi zor kazananlarından biri de iyi strateji yönetimi oldu. 2+2'nin her zaman 4 etmediğini, ittifak denen şeyin zoraki yan yana gelmelerle değil tabanda da yapılabileceğini gösterdi.

CHP bu seçimden güçlenerek, morallenerek çıktı ama yine de ne her şey Ak Parti için bitti ne de artık her şey CHP'nin elinde. CHP'nin bu seçimde geleneksel tabanından farklı kesimleri, örneğin dindarları ve Kürtleri eklediği ortada. Fakat CHP çeşitlenen bu seçmen yapısını koruyup daha da büyütebilecek mi yoksa bu çeşitlilik yeni tartışmalar mı üretecek bugünden öngörmek zor. Nihayetinde toplumun tercihlerini, talep ve beklentilerini doğru okuyan, anlamlandıran ve toplumun istekleri doğrultusunda hamleler yapan partiler sonraki seçimlerde başarı sağlayacak.

2. YEREL SEÇİM SONRASI DUYGULAR

Barometremizin bu bölümünde 31 Mart yerel seçim sonuçlarının, konuştuğumuz kişilerde ne gibi duygular uyandırdığını ölçmek istedik. Bunun için konuştuğumuz kişilere seçim akşamı sonrası hangi iki duyguyu hissettiklerini sorduk ve onlara şu seçenekleri sunduk: sevinç, şaşkınlık, hiçbir şey, rahatlama, hayal kırıklığı, gurur, endişe ve öfke. Bu soruya en yüksek oranda verilen cevapları farklı demografik bulgulara göre inceledik. Duyguların seçmenlerin siyasi tercihlerini ve politik kararlarını nasıl etkileyebildiği, siyasetçilerin bu duyguları kullanarak söylemlerini nasıl daha etkili kıldıkları özellikle son yıllarda bilimsel araştırmalarda daha çok yer alan konulardan.¹ Bu sebeple Türkiye’de, özellikle bu yerel seçimlerin getirdiği değişim sonrası hissedilen duyguların incelenmesini değerli buluyoruz.

Sorumuzda yer verdiğimiz duyguları ayırt etmek için psikoloji alanında kullanılan “uyarıma” (*arousal*) ve “yük” (*valence*) boyutlarından oluşan kategorizasyonu kullanabiliriz. Bu yaklaşıma göre, duygular iki boyuta göre tanımlanabilir. Bu boyutlardan biri duygunun kişilerde “yüksek” (*high*) veya “düşük” (*low*) uyarılmaya sebep olması, diğeri ise duygunun pozitif veya negatif yüklü olması (Feldman, 1995).² Örneğin, “öfke” duygusu negatif yüklü ancak yüksek uyarımlıyken “rahatlama” duygusu pozitif yüklü ancak düşük uyarımlı diyebiliriz. Bu seçim sonuçları bağlamında biz sadece “yük” boyutuna odaklandık: Sevinç, rahatlama ve gurur duygularını pozitif olarak; hayal kırıklığı, öfke ve endişe duygularını negatif olarak; şaşkınlık ve hiçbir şey hissetmediğini söyleyenleri ise daha nötr yüklü olarak kodladık.

Raporumuzun bu bölümünde iki konu oldukça dikkat çekmekte. Bunlardan biri **emeklilerin seçim sonuçlarına en yüksek oranda sevinen meslek grubu olması**. Bu durum yaş grupları arasında en yüksek oranda sevinç duyanların 60-69 yaş aralığındakiler olmasıyla da örtüşmekte. Bir diğer konu ise **ülkenin ekonomik krizde olduğunu düşünenlerde olumlu duyguların tamamının daha yüksek oranlarda, olumsuz duyguların tamamının daha düşük oranlarda hissedilmesi**. Oldukça belirgin olan bu bulgu, ekonominin seçim sonuçlarını ne denli etkilemiş olabileceğini gözler önüne sermekte.

Yerel seçimler sonrası en çok hissedilen iki duygu, sevinç ve şaşkınlık.

31 Mart akşamı sonrası kişilerin yüzde 33 ile en yüksek oranda hissettiği duygunun sevinç olduğunu görüyoruz. Bu duyguyu yüzde 29 oranıyla şaşkınlık, yüzde 25 oranıyla hiçbir şey hissetmediğini söyleyenler, yüzde 19 oranıyla rahatlama ve hayal kırıklığı, yüzde 15 ile gurur, yüzde 8 ile endişe ve yüzde 7 ile öfke takip etmekte.

Nisan’19 tarihli barometremizde, tıpkı bu ayki barometremizde olduğu gibi en yüksek oranda duyulan duyguların sevinç ve şaşkınlık olduğunu görüyoruz. Ancak Nisan’19 tarihine kıyasla sevinç duyanlar 2 puan artıyor, şaşkınlık duyanlar 2 puan azalıyor. Yine Nisan’19 tarihine kıyasla hiçbir şey hissetmediğini söyleyenlerin 7 puan, rahatlama, gurur ve hayal kırıklığı duyanların 1’er puan arttığını görüyoruz. Nisan’19 tarihine kıyasla endişe ve öfke hissettiğini söyleyenlerin oranı ise azalmış. **İki yerel seçim arasında en yüksek oranda duygu değişiminin,**

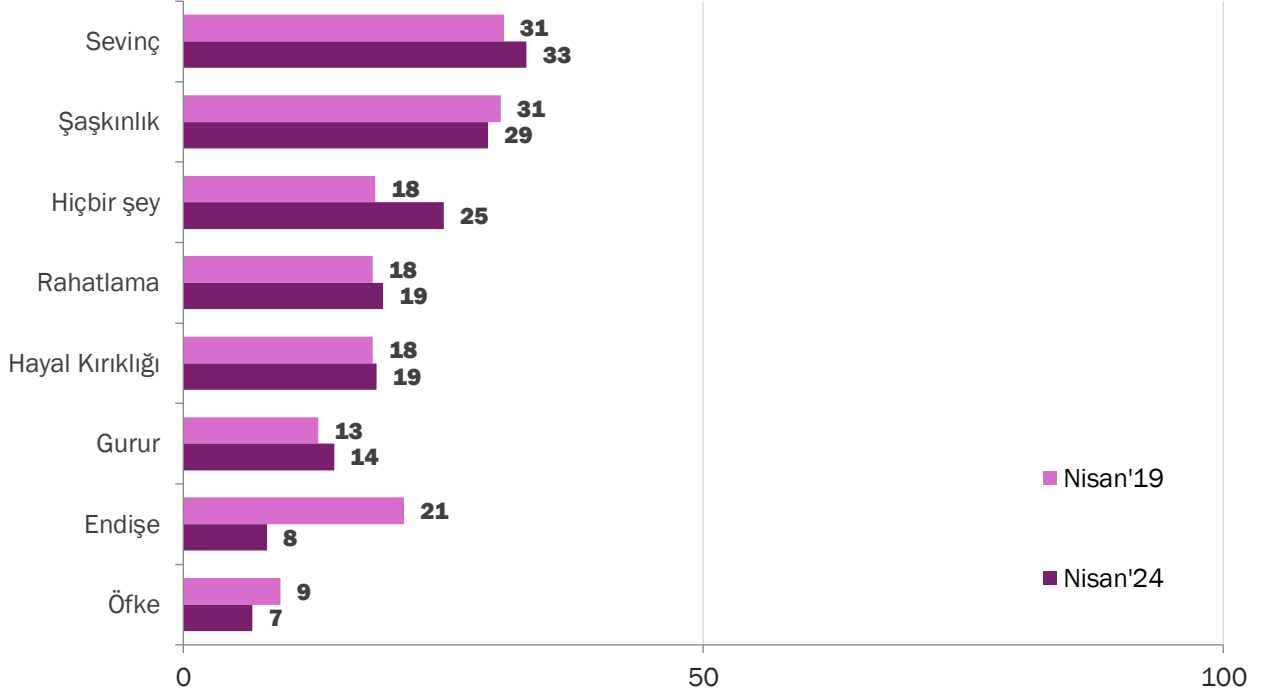
¹ Shah, T.M. (2024), “Emotions in Politics: A Review of Contemporary Perspectives and Trends”, *International Political Science Abstracts*, 74(1), 1-14. <https://doi.org/10.1177/00208345241232769>

² Feldman, L.A. (1995), “Valence focus and arousal focus: Individual differences in the structure of affective experience”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(1), 153-166. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.69.1.153>

hiçbir şey hissetmediğini söyleyenlerdeki artış ve endişe duyanlardaki azalış olduğunu söyleyebiliriz.

Seçim akşamı sonrası hangi 2 duyguyu hissettiniz?

Her 10 CHP ve Dem Parti seçmeninden 6'sı seçim sonuçlarından sevinç duyuyor.

Konuştuğumuz kişilerin siyasi tercihine göre seçim sonuçları hakkında duydukları duyguların belirgin bir şekilde değiştiğini gözlemliyoruz. CHP seçmeninin yüzde 63 ile en yüksek oranda hissettiği duygu sevinç, ardından yüzde 34 ile rahatlama ve yüzde 29 ile gurur. Dem Parti seçmenlerinde de oransal olarak en önde gelen duygu sevinç; ardından ise gurur ve şaşkınlık.

Ak Parti ve MHP seçmenlerinin oldukça yüksek oranlarda şaşkınlık ve hayal kırıklığı yaşadığını görüyoruz. Yeniden Refah Partisi seçmeninde ise sevinç oranı CHP ve Dem Parti kadar yüksek olmasa da seçmenlerinin yüzde 37 ile en yüksek oranda hissettiği duygu. Diğer partilere kıyasla seçim sonuçlarına karşı yüzde 15-16 ile en yüksek oranda öfke duyanlar Ak Parti ve MHP seçmeni. Endişe duygusunun da yüzde 17 oranında en yüksek Ak Parti seçmenleri tarafından duyulduğunu söyleyebiliriz.

31 Mart Seçimlerinde yaşadığınız yerde BELEDİYE BAŞKANLIĞI için hangi partinin adayına oy verdiniz?

31 Mart akşamı seçim sonrası hangi 2 duyguyu hissettiniz?

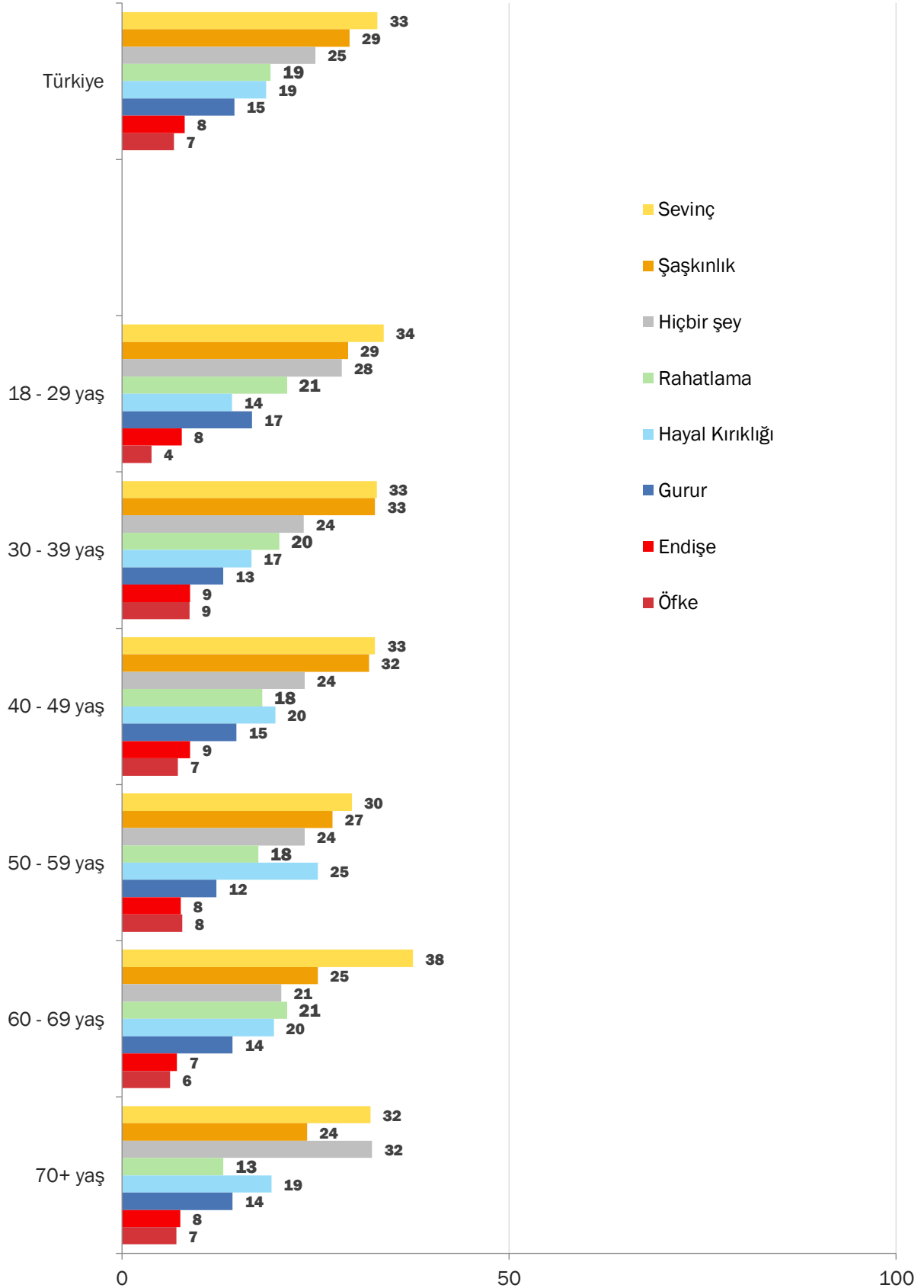
	Şaşkınlık	Sevinç	Gurur	Rahatlama	Hayal Kırıklığı	Endişe	Öfke	Hiçbir şey
Türkiye	30	33	15	19	19	8	7	24
Ak Parti	43	6	2	4	45	17	15	24
MHP	37	5	1	10	37	12	16	23
CHP	20	63	29	34	3	2	2	14
İyi Parti	37	17	9	17	22	13	4	28
DEM Parti	25	62	37	20	3	3	1	13
Yeniden Refah Partisi	29	37	15	20	16	5	5	26
Zafer Partisi	48	33		33	9	9	11	21
Diğer partiler	26	24	21	30	18	6		25
Oy kullanmadım.	23	18	4	14	8	3	4	53

Yerel seçim sonuçlarına en çok sevinen yaş kümesi 60-69 yaş aralığındakiler.

Yerel seçimlere sevinenlerin her yaş grubunda yüzde 30 ve üzeri oranda olduğunu görüyoruz, ancak yüzde 38 ile en yüksek oranda sevinç yaşadığını dile getirenler 60-69 yaş aralığındakiler. Sırasıyla yüzde 33 ve yüzde 32 ile en yüksek oranda şaşkınlık yaşadığını dile getirenler ise 30-39 ve 40-49 yaş aralığındaki kişiler. Seçim sonuçları hakkında hiçbir şey hissetmediğini söyleyenlerde ise en yüksek oran 70 yaş ve üzeri kişilere ait. Ve yine diğer yaş gruplarından farklı olarak seçim sonuçları hakkında en düşük oranda hayal kırıklığı duyanlar 18-29 yaş arasındaki kişiler. Son olarak, diğer gruplardan daha yüksek bir oranda, yüzde 17 ile seçim sonuçları sonrası gurur duyanlar 18-29 yaş aralığındakiler.

31 Mart akşamı seçim sonrası hangi 2 duyguyu hissettiniz?

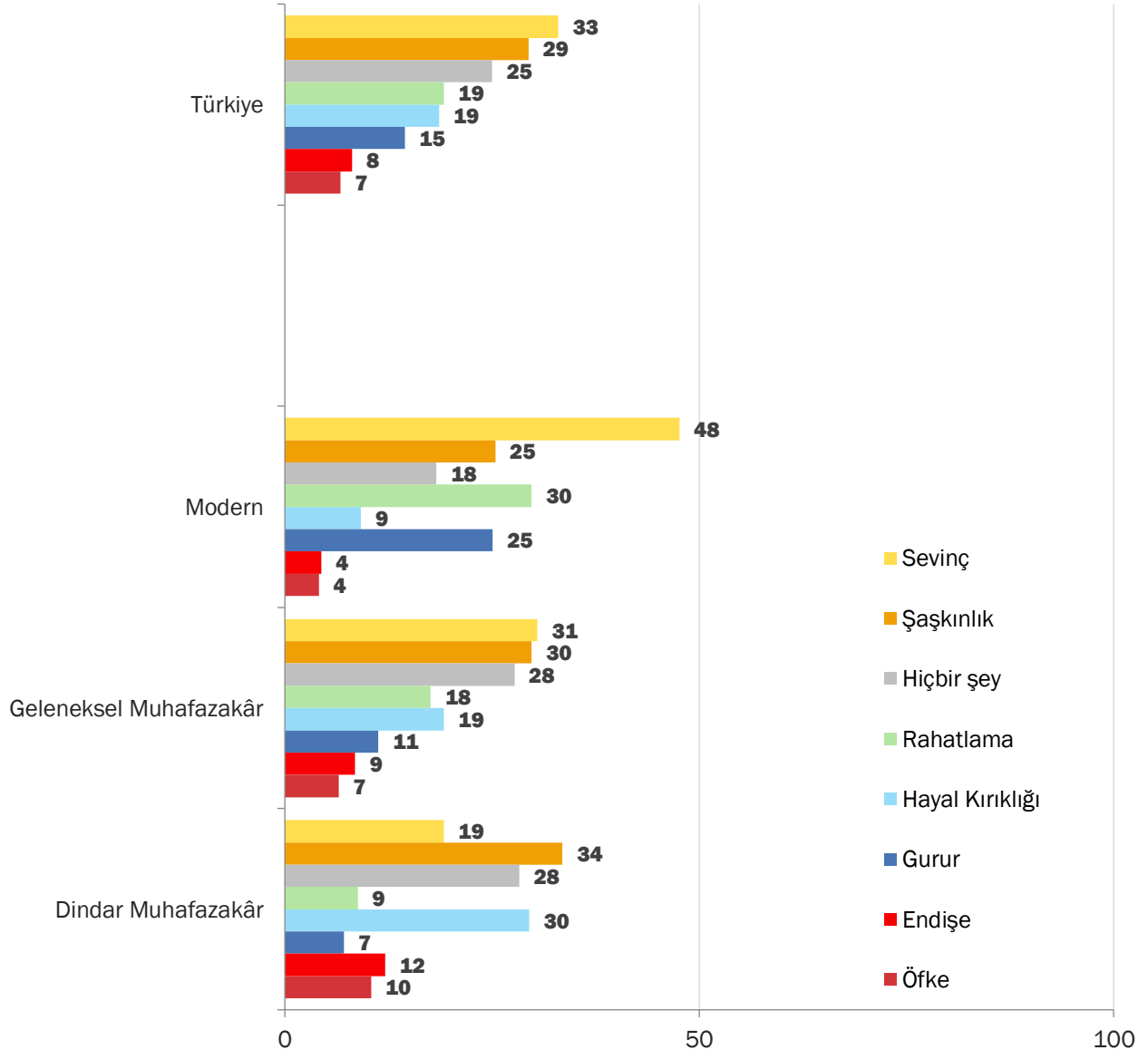

Hayat tarzı muhafazakârlaştıkça sevinç duyanların oranı azalıyor.

Seçim sonuçları hakkında sevinç duyduğunu dile getiren Modernlerin oranı yüzde 48 iken bu oran Geleneksel Muhafazakârlarda yüzde 31'e, Dindar Muhafazakârlarda yüzde 19'a kadar geriliyor. Yine hayat tarzı muhafazakârlaştıkça hiçbir şey hissetmediğini, hayal kırıklığına uğradığını, şaşkınlık duyduğunu söyleyenlerin, endişe ve öfke duyanların oranının arttığını söylemek mümkün. Özellikle hayal kırıklığı duyanların farklı hayat tarzları arasında puan farkının yüksek olduğunu, Modernlerde yüzde 9 olan bu oranının, Geleneksel Muhafazakârlarda yüzde 19'a, Dindar Muhafazakârlarda yüzde 30'a kadar yükseldiğini vurgulamakta fayda var. Bu durumun aksine, hayat tarzı modernleştikçe seçim sonuçlarının ardından rahatladığını veya gurur duyduğunu söyleyenlerin oranı artmakta. Şunu da **not düşmemizde fayda** var: Seçim sonuçları hakkında hiçbir şey hissetmediğini söyleyenlerin hayat tarzı muhafazakârlaştıkça artması, ancak muhafazakârların çoğunlukla Ak Parti seçmenlerinden oluşması, buna ek olarak sekiz farklı duygu seçeneğine rağmen yine de hiçbir şey hissetmedim demeleri, bu cevabın **tepkisel** olduğunu bize düşündürülebilir.

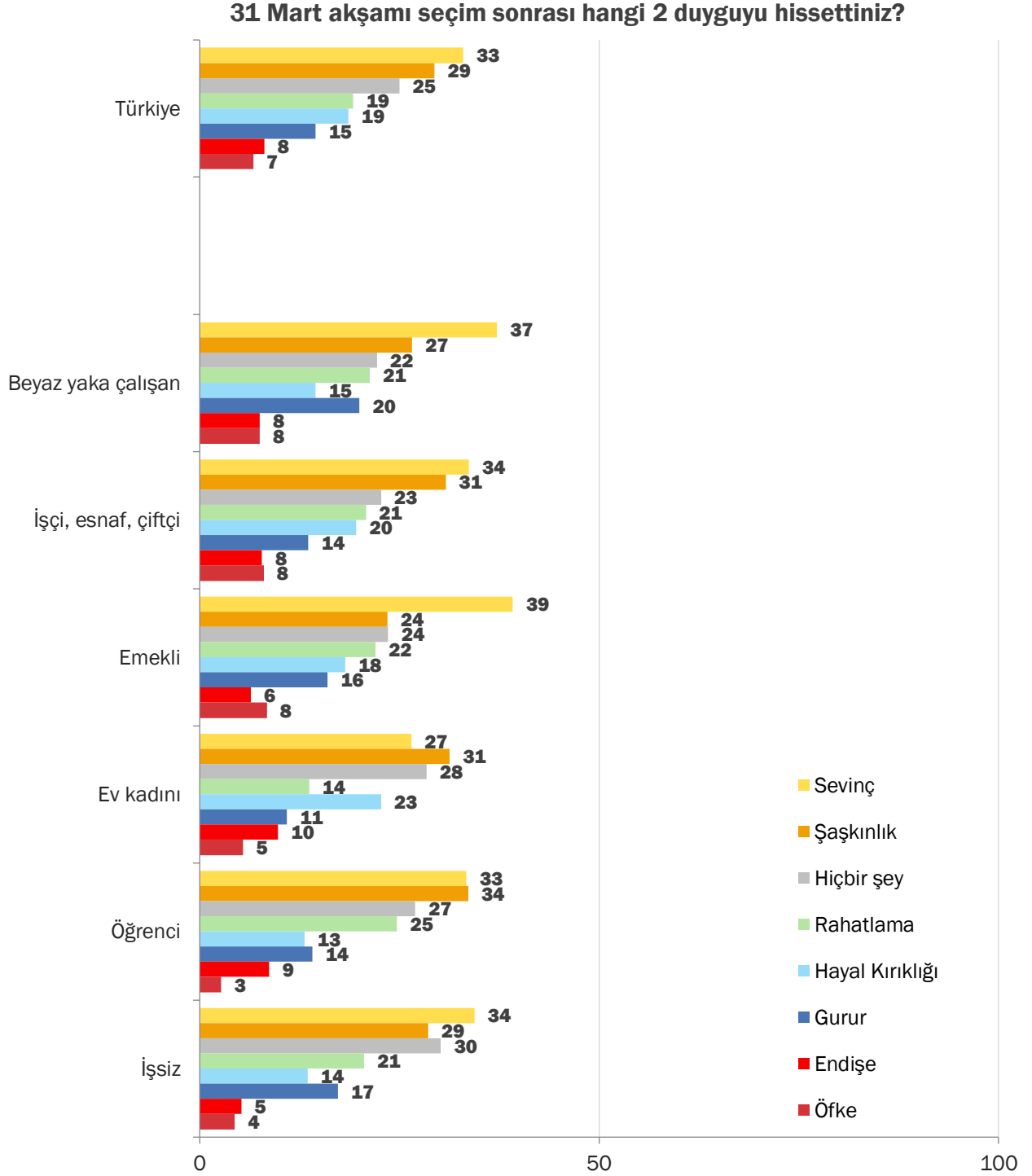
31 Mart akşamı seçim sonrası hangi 2 duyguyu hissettiniz?

Seçim sonuçlarına en yüksek oranda sevinen çalışma durumu kümesi emekliler.

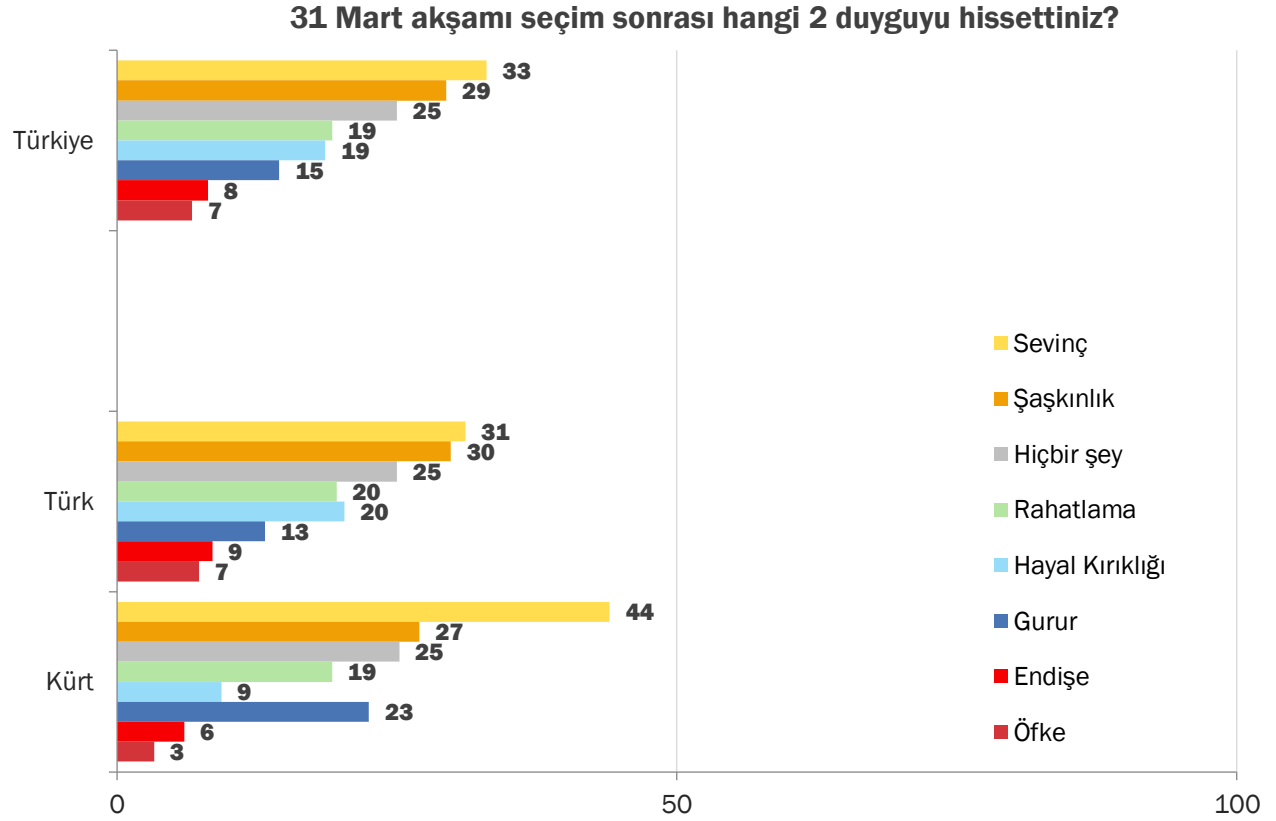
Seçim sonuçları hakkında sevinç duyduğunu yüzde 39 ile en yüksek oranda dile getirenlerin emekliler ve ardından yüzde 37 ile beyaz yaka çalışanlar olduğunu görüyoruz. Seçim sonuçlarına yüzde 34 ile en yüksek oranda şaşırıldığını belirtenler ise öğrenciler. Seçim sonuçları ardından, yüzde 14 ile en düşük oranda rahatlama duyanlar ve en yüksek oranda hayal kırıklığı duyanlar ev kadınları. Her 5 beyaz yaka çalışanından 1'inin ise seçim sonuçları hakkında gurur duyduğunu söylemek mümkün. Diğer meslek gruplarına kıyasla, seçim sonuçları hakkında en düşük oranda öfke duyduğunu belirtenler de öğrenciler.

Seçim sonuçları hakkında sevinç duyan Kürtlerin oranı Türklere daha fazla.

Seçim sonuçları ardından, Kürtlerin Türklere kıyasla daha yüksek oranda hissettiği duyguların; 13 puan farkla sevinç ve 10 puan farkla gurur olduğunu söyleyebiliriz. Türklerin daha yüksek oranda hissettiğini söylediği duygular ise; 3 puan farkla şaşkınlık, 1 puan farkla rahatlama, 11 puan farkla hayal kırıklığı, 3 puan farkla endişe ve 4 puan farkla öfke.

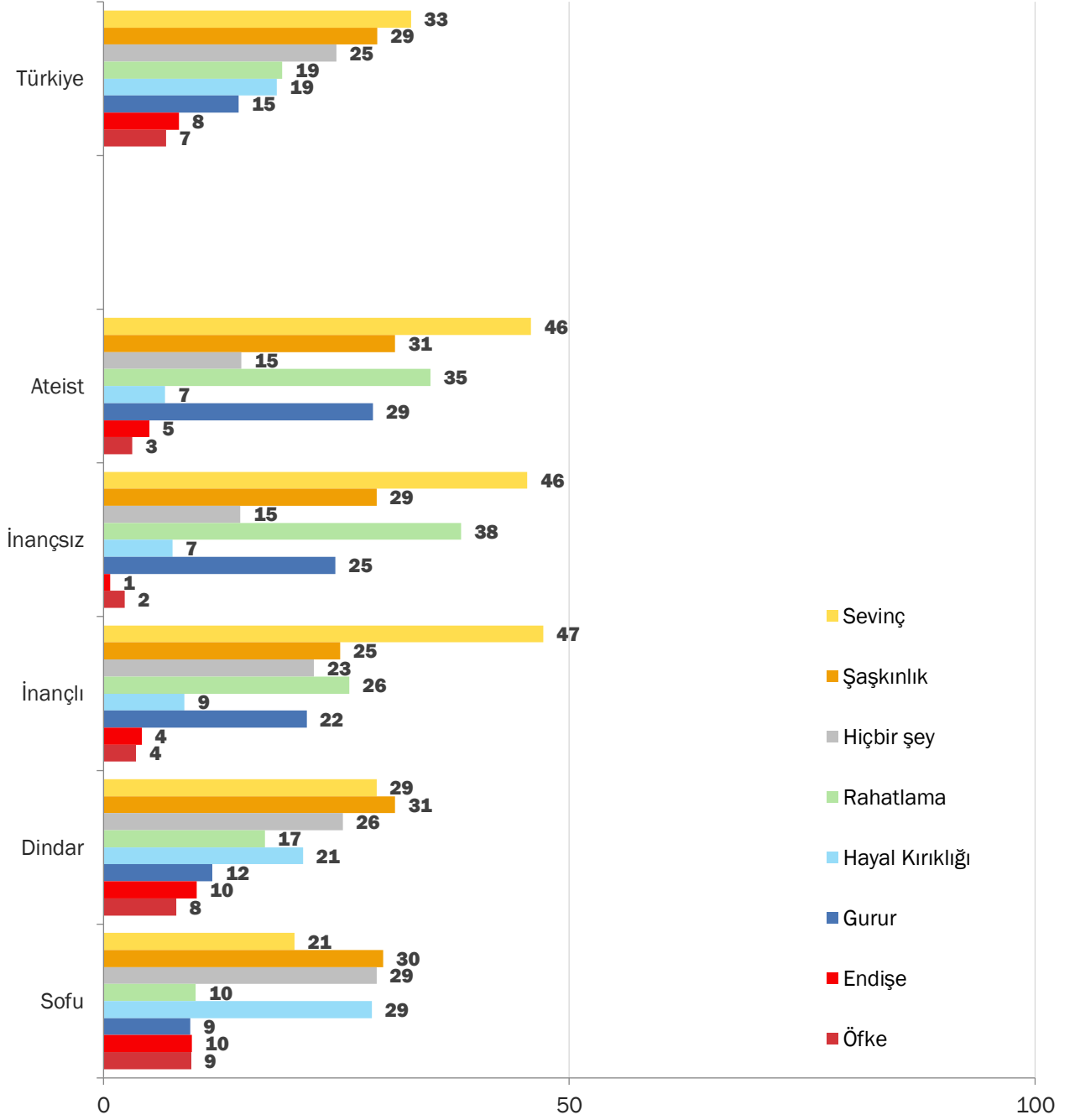

Kişilerin dindarlığı arttıkça hayal kırıklığı duyanlar belirgin bir şekilde artıyor.

Konuştuğumuz kişilerin dindarlık seviyesi arttıkça seçim sonuçları ardından endişe, öfke ve hayal kırıklığı duyanların arttığını gözlemliyoruz. Aksi bir trendde, dindarlık seviyesi azaldıkça gurur ve rahatlama duygularının arttığını söylemek mümkün. Kısacası, dindarların seçim sonuçları hakkında daha olumsuz duygular beslediğini düşünebiliriz. Ancak şunu da vurgulamakta fayda var: **Dindarlık seviyesini inançlı olarak belirten kişilerde de seçim sonuçları hakkında en yüksek oranda duyulan duygu, sevinç ve yüzde 47 ile oldukça yüksek bir oranda.**

31 Mart akşamı seçim sonrası hangi 2 duyguyu hissettiniz?

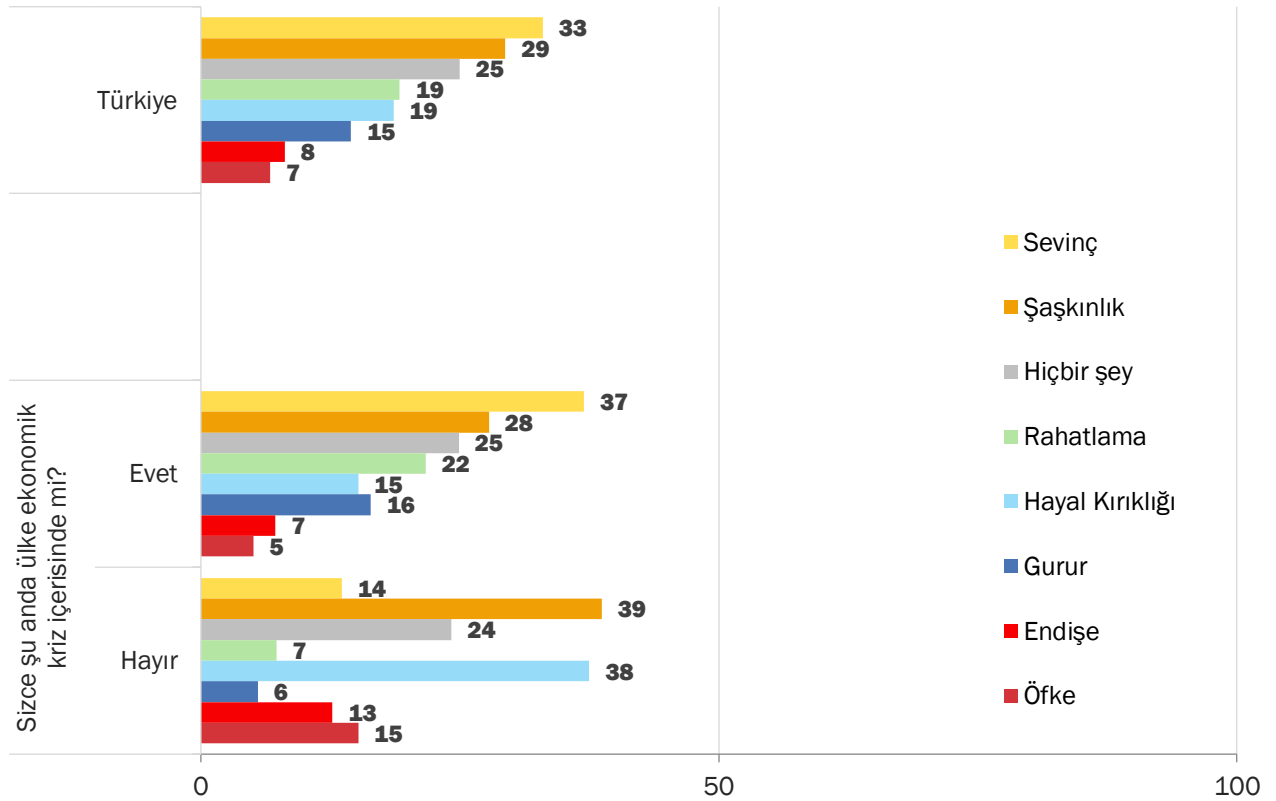

Konuştuğumuz kişilerin gelir seviyesi arttıkça sevinç ve rahatlama duygularının arttığını gözlemliyoruz. Ancak diğer duygular için belirgin bir trend bulunmuyor. Aynı zamanda, her gelir seviyesinde en yüksek oranda duyulan iki duygu değişmiyor, sevinç ve şaşkınlık olarak kalıyor.

Ülkede ekonomik kriz olduğunu düşünenler daha yüksek oranda olumlu duygular hissediyor.

Ülkede ekonomik kriz olduğunu düşünenlerin düşünmeyenlere kıyasla 23 puan ileride sevinç ve 15 puan ileride rahatlama hissettiğini, 10 puan ileride ise gurur duyduğunu söyleyebiliriz. Ülkede ekonomik kriz olmadığını düşünenlerde ise daha yüksek oranda görülen duygular şaşkınlık, hayal kırıklığı, endişe ve öfke. Ak Parti seçmenlerinin dahi yüzde 64 oranında ülkede ekonomik kriz olduğunu düşündüklerini göz önünde bulundurursak bu sonucu sadece siyasi tercihin etkilemediğini, **seçim sonuçlarının böyle sonuçlanmasında ülke ekonomisinin ve artan enflasyonun çok büyük bir etkisi olduğunu tartışabiliriz.**

31 Mart akşamı seçim sonrası hangi 2 duyguyu hissettiniz?

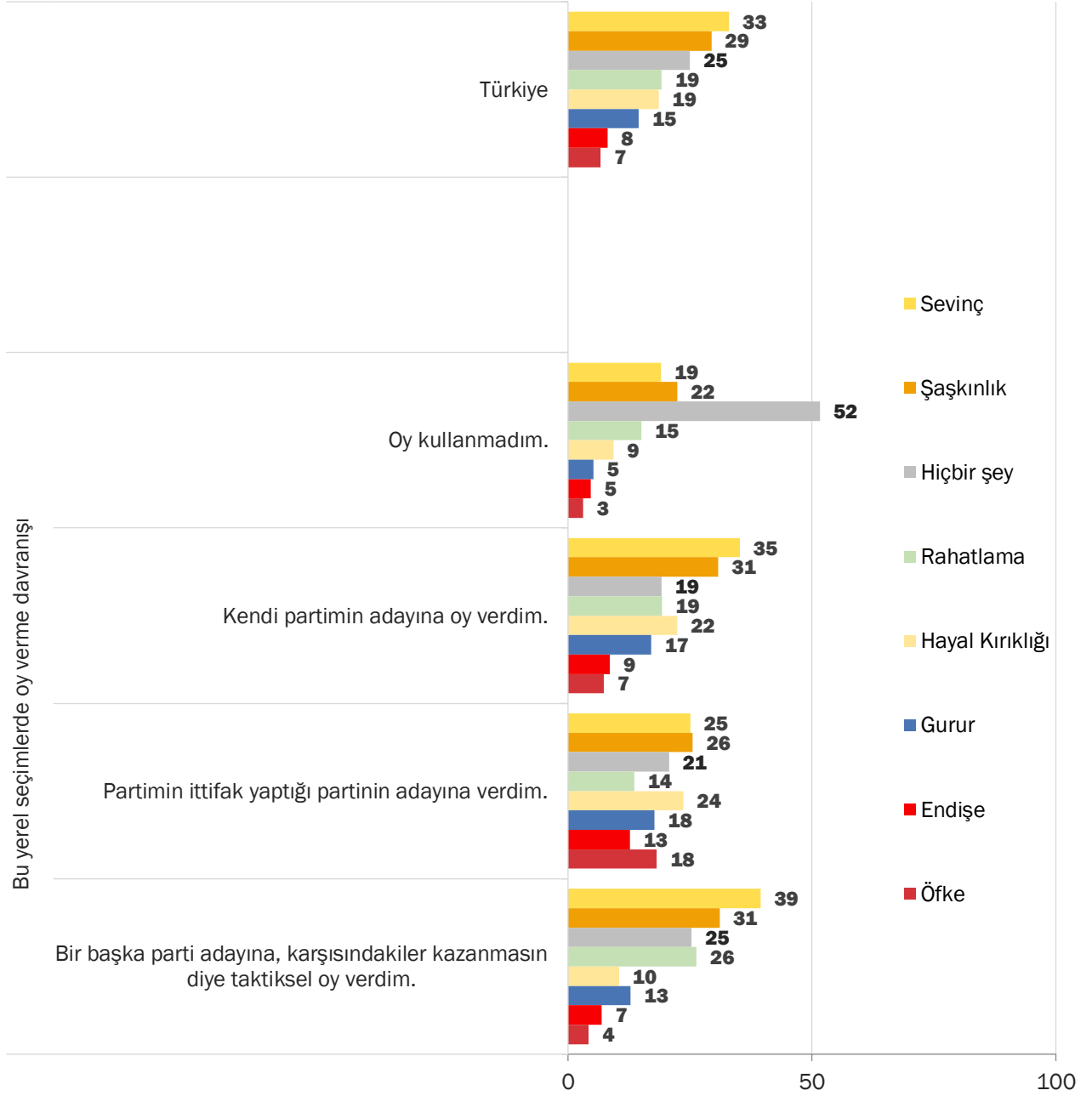
31 Mart akşamı hissedilen duygular arasında en yüksek oranda söylenen duygu yüzde 33 ile sevinç olurken, taktiksel oy kullananlarda sevinç duygusunu hissedenlerin oranının Türkiye genelinden 6 puan fazla olduğunu görüyoruz. 31 Mart akşamı rahatlama duygusunu hissedenlerde de en yüksek oran taktiksel oy kullananlara ait görünüyor.

Endişe ve öfke hissedenlerde en yüksek oran "Partimin ittifak yaptığı partinin adayına verdim" diyenlere ait oluyor.

Yerel seçimde oy kullanmadığını ifade edenlerin ise yarıdan biraz fazlası 31 Mart akşamı hiçbir şey hissetmediğini söylüyor.

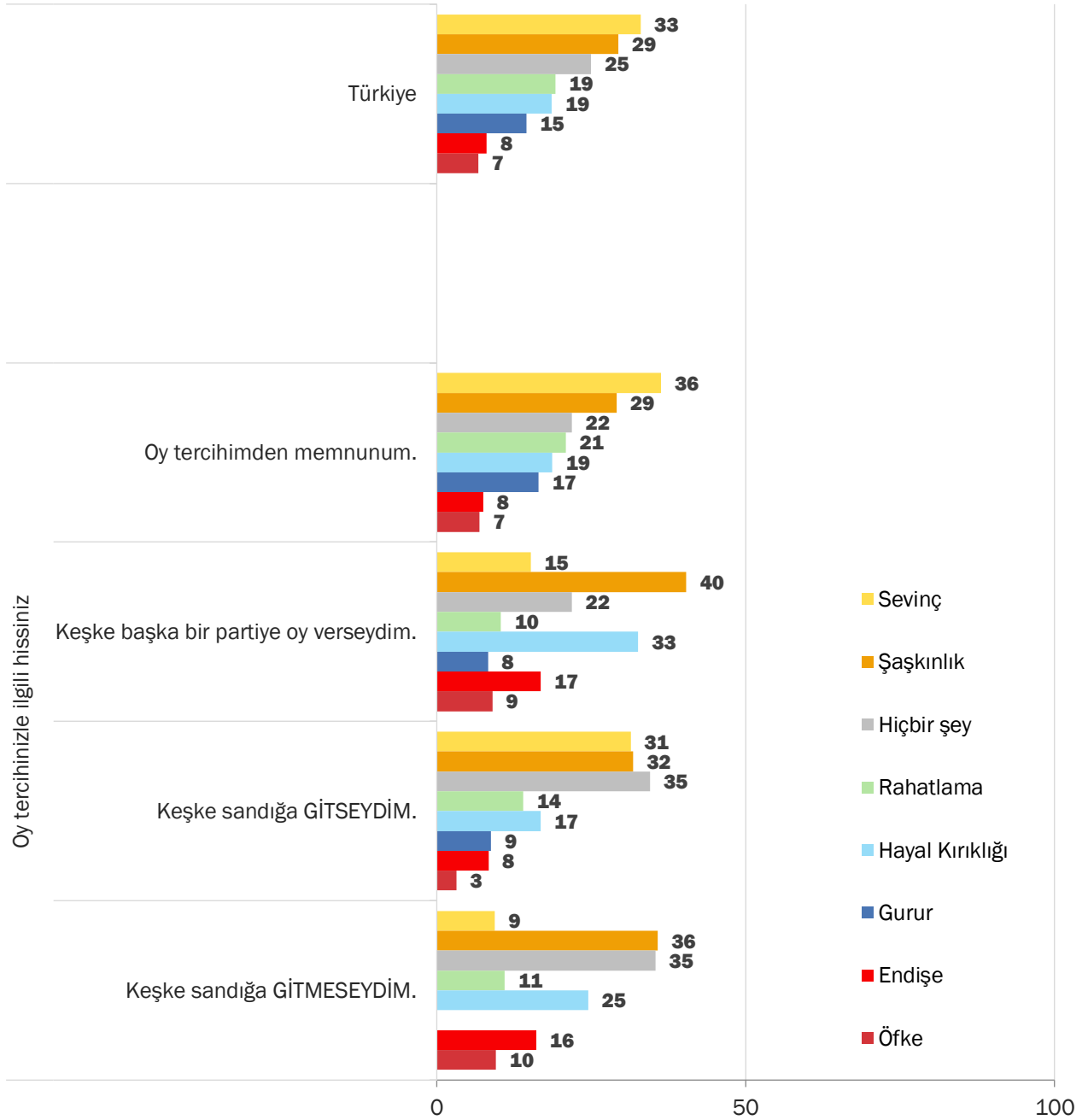
31 Mart akşamı seçim sonrası hangi 2 duyguyu hissettiniz?

En yüksek oranda hayal kırıklığı duyanlar “Keşke başka bir partiye oy verseydim” diyenler.

Konuştığımız kişilerin oy tercihleri ile ilgili hisleri değiştiğinde seçim sonrası hissettikleri duygular da değişiyor. “Keşke başka bir partiye oy verseydim” diyen her 10 kişiden 4’ünün seçim sonrası hissettiği duygu şaşkınlık oluyor. Yüzde 9 ile en düşük oranda seçim hakkında sevinç duyanlar ise “Keşke sandığa gitmeseydim” diyenler. Seçim sonuçları hakkında hiçbir şey hissetmediğini söyleyenlerin yüzde 35 oranında “Keşke sandığa gitseydim” demesi ise bu yanıtın tepkisel olduğunu gösterir nitelikte. “Keşke sandığa gitmeseydim” diyenlerin de yüzde 36’sının şaşkınlık duyduğunu söyleyebiliriz.

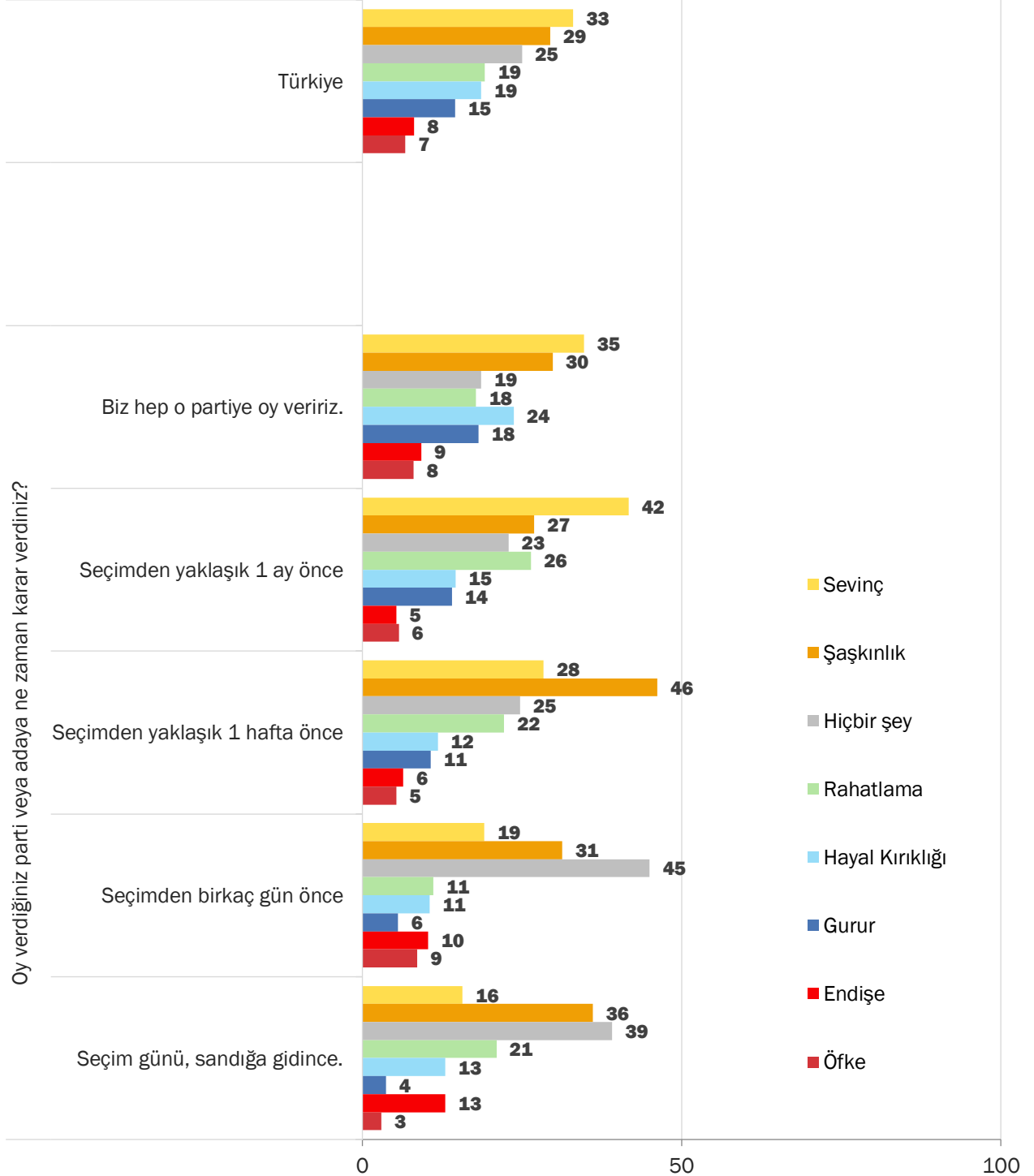
31 Mart akşamı seçim sonrası hangi 2 duyguyu hissettiniz?

Konuştuğumuz kişilerin yerel seçimlerde oy verecekleri partiye ne zaman karar verdiklerine göre hissettikleri duyguların nasıl değiştiğini de inceledik. Örneğin sevinç ve gurur duygusunun, seçimde hangi partiye oy vereceğine daha önceden karar verenlerde daha yüksek olduğunu söylemek mümkün. “Biz hep o partiye oy veririz” diyenlerin yüzde 24’ünün hayal kırıklığı yaşadığını belirtmesini yorumlarken Ak Parti seçmeninin yüzde 82 ve MHP seçmeninin yüzde 78 oranında bu cevabı verdiği hatırlatalım.

31 Mart akşamı seçim sonrası hangi 2 duyguyu hissettiniz?

3. 31 MART YEREL SEÇİMLERİNİN SAYISAL ANALİZİ

31 Mart 2024'te gerçekleşen yerel seçimlerin ardından hazırladığımız Nisan'24 Barometresi raporunda seçimlerin sayısal analizine de yer veriyoruz.

Raporumuzun bu bölümünde, sandıktan çıkan sonuçları incelerken “oy oranları”, “katılım oranları” gibi temel sayısal sonuçları başta 2019 yerel seçimleri olmak üzere geçmiş seçim sonuçlarıyla karşılaştırarak analiz edeceğiz. Ayrıca seçim sonucu verilerini il ve ilçe düzeyinde karşılaştırmalı tablolar, grafikler ve haritalarla detaylı olarak inceleyeceğiz.

Analizlere başlamadan önce kısa bir değerlendirmeye yer vermek gerekiyor. 2023 genel milletvekilliği ve cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra muhalif partilerin seçmenlerinde büyük bir hayal kırıklığı oluşmuş, CHP'de gerçekleşen kongre ile Özgür Özel CHP'nin genel başkanı olarak seçilmişti.

Öte yandan, tüm ekonomik memnuniyetsizliklerine rağmen cumhurbaşkanlığı seçiminde Erdoğan'a oy veren seçmenlerin ekonomik talep ve beklentileri iki seçim arası dönemde Ak Parti ve Erdoğan tarafından tatmin edilememişti. Barometre abonelerimizin hatırlayacağı üzere sıklıkla bu ekonomik memnuniyetsizliklere dikkat çekmiştik.

Yerel seçimlere giderken bir diğer dinamik de ittifaklar bağlamında yaşanmıştı. İyi Parti'nin “hür ve müstakil” olarak yerel seçimlere gireceğini açıklamasından sonra yerel seçimlerin seyri daha da tartışılır hale gelmişti.

Seçim sonuçları ise bambaşka bir tablo ortaya koydu. Tüm bulgular şu sonuçları işaret ediyor:

- 2023 seçimlerinde Ak Parti'ye oy veren seçmenlerin bir kısmı CHP'nin ve Yeniden Refah Partisi'nin adaylarına oy verdi.
- 2023 seçimlerinde Ak Parti'ye oy veren seçmenler, CHP oy veren seçmenlere göre daha düşük oranda sandığa katılım sağladı.
- İyi Parti'nin “hür ve müstakil” seçime girme stratejisi başarısız oldu, Dem Parti oyları batı illerinde CHP adaylarına kaydı ve seçmenler tabanda organik bir ittifak oluşturdu.

Bu üç ana etmen CHP'nin birçok belediye kazanmasına ve yerel seçimlerde birinci parti olmasına olanak sağladı.

3.1. Seçmen Sayıları ve Seçime Katılım

Yüksek Seçim Kurulu (YSK) 31 Mart tarihli yerel seçimler için Türkiye genelindeki kayıtlı seçmen sayısını 61 milyon 441 bin 882 olarak açıklamıştı. Bu sayı 28 Mayıs 2023 tarihli cumhurbaşkanlığı seçmen sayısından yaklaşık 700 bin seçmen, 2019 yerel seçimlerine kıyasla ise 4 milyon seçmen daha fazla. 31 Mart 2024 tarihli seçimlerde 18 yaşını dolduran ve ilk kez oy kullanan seçmen sayısı ise 1 milyon 32 bin 610.

31 Mart yerel seçimlerine katılımın son kırk yılda 2004 yerel seçimleri dışında en düşük seçime katılım oranına sahip olduğunu görüyoruz. YSK verilerine göre seçime kayıtlı olan 61.430.934 seçmen arasından 48.256.541 seçmen oy kullanmış, bu oylar arasından 46.046.499 oy geçerli sayılmış.

Yerel seçimler	Katılım oranı
1984	91,1
1989	81,5
1994	92,2
1999	86,9
2004	76,3
2009	85,2
2014	88,9
2019	84,5
2024	78,1

31 Mart'ta en yüksek katılımın olduğu ilçeler, 2019 katılım oranları ile neredeyse aynı.

31 Mart yerel seçimlerinde hangi ilçelerde seçime katılımın en yüksek oranda olduğunu inceledik.

Bu verileri belediye meclis sonuçlarından aldık. Buna göre, yüzde 95,6 oranında en yüksek katılımın Kırıkkale'de bulunan Karakeçili ilçesinde olduğunu gördük, ancak bu yüksek katılım oranı 2019 yerel seçimlerinde de bu ilçede görülmüş. Diğer yüksek katılımı ilçelere de baktığımızda, çoğundaki yüksek katılım oranlarının 2019 yerel seçimlerindeki yüksek katılımı ile oldukça yakın olduğunu görüyoruz. Kısacası, yüksek katılım oranlarında şaşırtıcı bir sonuç olmadığını, yıllara göre katılım oranlarının tutarlı olduğunu söyleyebiliriz.

En yüksek katılım oranına sahip ilçeler

İl	İlçe	2024 Katılım	2019 Katılım	Katılım fark
KIRIKKALE	KARAKEÇİLİ	95,6	95,6	0,0
ÇORUM	UĞURLUDAĞ	95,1	95,7	-0,6
DENİZLİ	BEYAĞAÇ	94,0	94,6	-0,6
KONYA	ALTINEKİN	93,9	95,0	-1,1
AYDIN	KARPUZLU	93,8	94,6	-0,8
OSMANİYE	SUMBAS	93,6	95,6	-2,0
KIRKLARELİ	KOÇAZ	93,4	95,4	-2,0
DENİZLİ	GÜNEY	93,4	95,3	-1,9
AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	93,4	91,3	2,1
BURDUR	ALTINYAYLA	93,2	92,9	0,3
KONYA	DERBENT	93,2	95,8	-2,6
MUĞLA	KAVAKLIDERE	93,2	93,6	-0,4
SAKARYA	TARAKLI	93,0	93,6	-0,6
KIRIKKALE	DELİCE	92,8	92,2	0,6
ÇORUM	ORTAKÖY	92,8	94,9	-2,1
ESKİŞEHİR	HAN	92,7	93,5	-0,8
AKSARAY	SULTANHANI	92,6	93,4	-0,8
BALIKESİR	İVRİNDİ	92,6	94,1	-1,5
ÇORUM	LAÇİN	92,6	93,1	-0,5
ESKİŞEHİR	SEYİTGAZİ	92,6	94,0	-1,4

En düşük katılım olan ilçeler Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde daha yoğun.

31 Mart yerel seçimlerinde hangi ilçelerde seçime katılımın en düşük oranda olduğunu inceledik, bu verileri de belediye meclis sonuçlarından aldık. Öncelikle, en düşük katılımın bulunduğu ilçede dahi, ilçe sakinlerinin yüzde 60 oranında seçime katıldığını belirtelim. 31 Mart yerel seçimlerinde en düşük katılım olan 20 ilçenin her birinin, 2019'daki katılım oranlarına göre yüksekçe oranlarda azaldığını görüyoruz. Katılım oranının dört yılda en yüksek oranda azaldığı ilçe, 20 puan azalan Antakya. Aynı zamanda katılımın en düşük olduğu ilçeler, Afyonkarahisar'da bulunan Emirdağ ve Konya'da bulunan Kulu ilçesi haricinde, Türkiye'nin doğusunda bulunan ilçeler.

En düşük katılım oranına sahip ilçeler

İl	İlçe	2024 Katılım	2019 Katılım	Katılım fark
DİYARBAKIR	BAĞLAR	59,8	74,3	-14,6
AĞRI	DOĞUBAYAZIT	60,2	71,0	-10,7
BİNGÖL	MERKEZ	60,3	71,9	-11,7
VAN	TUŞBA	60,4	73,7	-13,3
DİYARBAKIR	YENİŞEHİR	60,8	74,7	-13,9
DİYARBAKIR	KAYAPINAR	60,9	74,9	-14,0
HAKKARİ	ÇUKURCA	62,0	69,0	-7,0
KONYA	KULU	62,3	72,8	-10,4
VAN	İPEKYOLU	63,3	77,7	-14,4
AĞRI	DİYADİN	64,1	73,0	-8,9
MUŞ	VARTO	65,5	73,8	-8,3
HATAY	ANTAKYA	65,7	85,3	-19,6
ERZURUM	PALANDÖKEN	65,9	78,3	-12,4
ŞIRNAK	İDİL	65,9	74,4	-8,4
AĞRI	PATNOS	66,4	75,1	-8,6
AFYONKARAHİSAR	EMİRDAĞ	66,8	82,0	-15,3
ŞANLIURFA	HALFETİ	67,3	81,6	-14,3
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	67,3	75,8	-8,5
ERZURUM	YAKUTİYE	67,4	79,4	-12,0
VAN	ÖZALP	67,5	77,7	-10,2

2019 yerel seçimine kıyasla, seçime katılımın en fazla arttığı ilçeler:

2019 yerel seçimlerine kıyasla, 2024 yerel seçimlerinde katılımın en fazla arttığı 20 ilçeyi incelediğimizde çok anlamlı bir coğrafi örüntü görmediğimiz gibi katılım artışının da çok dikkat çekici oranlarda olmadığını görüyoruz.

Katılımın en fazla ARTTIĞI ilçeler

İl	İlçe	2024 Katılım	2019 Katılım	Katılım fark
BİNGÖL	YAYLADERE	74.1	67.5	6.5
KASTAMONU	ŞENPAZAR	88.4	82.3	6.1
TUNCELİ	PÜLÜMÜR	71.1	65.8	5.3
GÜMÜŞHANE	ŞİRAN	69.4	64.6	4.8
BAYBURT	DEMİRÖZÜ	82.2	77.5	4.8
GİRESUN	KEŞAP	83.9	80.4	3.5
IĞDIR	KARAKOYUNLU	89.4	86.7	2.7
EDİRNE	İPSALA	91.4	88.9	2.5
BOLU	GÖYNÜK	86.4	84.0	2.5
BİNGÖL	KIĞI	75.6	73.1	2.5
GİRESUN	DERELİ	84.4	82.1	2.4
GİRESUN	ALUCRA	72.5	70.3	2.3
AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	93.4	91.3	2.1
KARABÜK	OVACIK	83.7	81.7	2.0
NİĞDE	ÇİFTLİK	92.5	90.5	2.0
EDİRNE	MERİÇ	89.0	87.1	2.0
ÇANKIRI	ATKARACALAR	88.5	86.6	1.9
SİİRT	ERUH	84.9	83.3	1.6
EDİRNE	LALAPAŞA	91.6	90.0	1.5
GİRESUN	ÇAMOLUK	84.6	83.1	1.5

2019 yerel seçimine kıyasla, seçime katılımın en çok azaldığı 2 ilçe de Hatay'da.

Seçime katılım oranlarının aşağıdaki tabloda yer verdiğimiz 20 ilçede yüzde 10'un üzerinde değiştiğini görüyoruz. En fazla değişimin olduğu 2 ilçe ise Hatay'da; yüzde 19,6 ile Antakya ve yüzde 15,4 ile Defne. Hatay'daki bu belirgin azalışın sebebinin 2023 yılında yaşanan deprem olduğu öne sürülebilir. Deprem'in ardından nüfusun büyük bir çoğunluğunun göç etmesi ancak seçmen kaydının Hatay'da bulunması ve/veya depremin ardından bölgede yaşanan siyasi gerginlikler sonucu kişilerin oy vermek istememesi seçime katılımındaki azalışı açıklayabilir.

Katılımın en fazla AZALDIĞI ilçeler

İl	İlçe	2024 Katılım	2019 Katılım	Katılım fark
HATAY	ANTAKYA	65,7	85,3	-19,6
HATAY	DEFNE	68,9	84,3	-15,4
AFYONKARAHİSAR	EMİRDAĞ	66,8	82,0	-15,3
DİYARBAKIR	BAĞLAR	59,8	74,3	-14,6
VAN	İPEKYOLU	63,3	77,7	-14,4
ŞANLIURFA	HALFETİ	67,3	81,6	-14,3
DİYARBAKIR	KAYAPINAR	60,9	74,9	-14,0
DİYARBAKIR	YENİŞEHİR	60,8	74,7	-13,9
VAN	TUŞBA	60,4	73,7	-13,3
ERZURUM	PALANDÖKEN	65,9	78,3	-12,4
KONYA	KARATAY	71,5	83,8	-12,4
ERZURUM	YAKUTİYE	67,4	79,4	-12,0
KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	70,8	82,7	-11,8
ŞIRNAK	ULUDERE	72,1	83,8	-11,7
BİNGÖL	MERKEZ	60,3	71,9	-11,7
VAN	EDREMİT	68,1	79,8	-11,6
ÇANAKKALE	GÖKÇEADA	72,5	84,0	-11,6
KOCAELİ	DİLOVASI	77,8	89,3	-11,5
KONYA	MERAM	73,0	84,2	-11,2
BAYBURT	MERKEZ	68,3	79,4	-11,1

31 Mart seçimlerine katılımın en yüksek olduğu üç bölge Ege, Batı Marmara ve Batı Karadeniz.

Türkiye'yi ayırdığımız her 12 bölgede (NUTS istatistik sistemine göre) yerel seçimlere katılımın, en az yüzde 4 oranında azaldığını görüyoruz. 2019 yerel seçimlerine kıyasla, katılımın en yüksek oranda azaldığı 3 ilçe; yüzde 8,9 puanla Ortadoğu Anadolu, yüzde 8,4 puanla Güneydoğu Anadolu, yüzde 8 puanla Kuzeydoğu Anadolu. Seçime katılımın en düşük oranda azaldığı 2 bölge ise, yüzde 4,7 puanla İstanbul ve Batı Marmara.

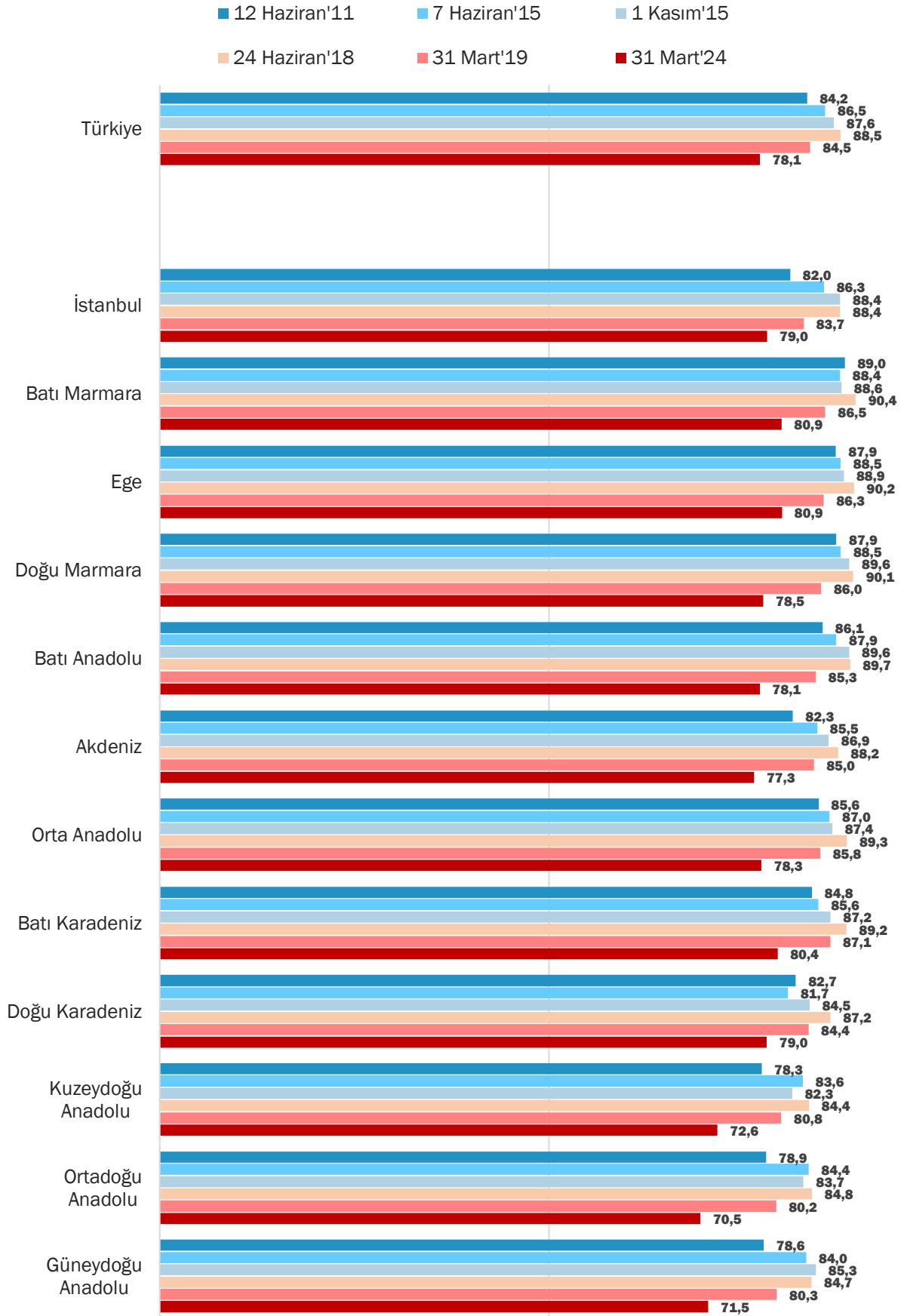
Bölge katılım

12 Bölge (NUTS 1)	2024 Katılım	2019 Katılım	Katılım fark
Ege	80,9	85,9	-5,0
Batı Marmara	80,9	85,6	-4,7
Batı Karadeniz	80,4	85,5	-5,2
İstanbul	79,0	83,7	-4,7
Doğu Karadeniz	79,0	83,8	-4,8
Doğu Marmara	78,5	85,7	-7,1
Orta Anadolu	78,3	85,0	-6,7
Batı Anadolu	78,1	85,2	-7,1
Akdeniz	77,3	84,8	-7,4
Kuzeydoğu Anadolu	72,6	80,6	-8,0
Güneydoğu Anadolu	71,5	79,9	-8,4
Ortadoğu Anadolu	70,5	79,4	-8,9
Toplam	77,7	84,2	-6,5

Belediye meclisi sonuçlarından elde ettiğimiz bölgelere göre katılım oranlarını, son altı seçim sonucuna göre incelediğimizde, Türkiye'nin 12 bölgesinde de katılımın en düşük oranda olduğu seçimin **31 Mart 2024 yerel seçimleri** olduğunu görüyoruz.

Seçime katılım oranları

3.2. Geçersiz Oylar

Yıllara göre yerel seçimlerde verilen tüm oylar arasında geçersiz sayılan oyların oranı belirgin bir fark göstermiyor. Ancak az bir fark ile de olsa, önceki iki seçime göre, 2024 yerel seçimlerinde geçersiz oy oranınının 0,9 puan arttığını söyleyebiliriz. Bu yerel seçimlerdeki yüzde 5 olan geçersiz oy oranı 1984 yılından beri yapılan yerel seçimler arasındaki en yüksek oran.

Yerel seçimler	Geçersiz oy oranı
1984	3,7
1989	3,2
1994	4,2
1999	3,2
2004	2,8
2009	2,3
2014	4,1
2019	4,1
2024	5,0

En yüksek oranda geçersiz oy bulunan ilçe Eğil, Diyarbakır.

2024 yerel seçimlerinde en yüksek oranda geçersiz oyu bulunan ilçeleri belediye meclisi sonuçlarına göre inceledik. En yüksek oranda geçersiz oy bulunan 20 ilçenin tamamında, geçersiz oy oranı yüzde 10'un üzerinde. Geçersiz oyların, yüzde 17,9 ile en yüksek oranda bulunduğu ilçe Diyarbakır'da bulunan Eğil ilçesi. Ancak bu ilçede 2019 yılında bulunan geçersiz oy oranının da yüzde 15,9 ile oldukça yüksek olduğunu görüyoruz.

En yüksek geçersiz oy

İl	İlçe	2024 Geçersiz oy	2019 Geçersiz oy	Geçersiz oy farkı
DİYARBAKIR	EĞİL	17,9	15,9	2,0
ARDAHAN	DAMAL	17,4	12,9	4,6
DİYARBAKIR	DİCLE	14,5	15,0	-0,5
KASTAMONU	PINARBAŞI	13,9	8,1	5,7
DİYARBAKIR	HANİ	13,8	13,1	0,8
AFYONKARAHİSAR	KIZILÖREN	13,7	10,7	2,9
VAN	SARAY	12,9	10,6	2,3
TRABZON	TONYA	12,8	8,4	4,4
KONYA	DEREBUCAK	12,4	7,1	5,3
ORDU	AKKUŞ	12,4	11,6	0,8
VAN	ÖZALP	12,3	10,0	2,3
ANTALYA	GÜNDOĞMUŞ	12,1	7,8	4,3
KONYA	HÜYÜK	11,9	6,9	5,0
VAN	BAHÇESARAY	11,8	7,0	4,8
ORDU	İKİZCE	11,7	8,2	3,5
ELAZIĞ	ARICAK	11,6	7,1	4,5
BURSA	BÜYÜKORHAN	11,6	8,5	3,1
BİNGÖL	SOLHAN	11,5	8,7	2,8
KONYA	DOĞANHİSAR	11,5	11,5	0,0
SAMSUN	ALAÇAM	11,2	9,0	2,2

2024 yerel seçimlerinde, 2019 yerel seçimlerine kıyasla, geçersiz oy farkının en çok olduğu ilçeleri belediye meclisi sonuçlarına göre inceledik. Buna göre, geçersiz oy oranının yüzde 6,9 ile en yüksek puanda arttığı ilçe Erzincan Merkez. Aynı zamanda, geçersiz oy farkının yüzdesel olarak en çok arttığı bu 20 ilçeden 3'ü Konya'da bulunmakta.

Geçersiz oyun en fazla ARTTIĞI ilçeler

İl	İlçe	2024 Geçersiz oy	2019 Geçersiz oy	Geçersiz oy farkı
ERZİNCAN	MERKEZ	10,4	3,5	6,9
KASTAMONU	PINARBAŞI	13,9	8,1	5,7
KIRIKKALE	BALIŞEYH	9,7	4,3	5,4
KONYA	DEREBUCAK	12,4	7,1	5,3
KONYA	HÜYÜK	11,9	6,9	5,0
BAYBURT	AYDINTEPE	8,5	3,5	4,9
BİNGÖL	KİĞİ	9,9	5,1	4,8
VAN	BAHÇESARAY	11,8	7,0	4,8
ŞIRNAK	ULUDERE	8,2	3,6	4,7
ARDAHAN	GÖLE	9,7	5,1	4,6
ARDAHAN	DAMAL	17,4	12,9	4,6
KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	8,8	4,3	4,5
ELAZIĞ	ARICAK	11,6	7,1	4,5
AMASYA	HAMAMÖZÜ	9,4	4,9	4,4
KONYA	DERBENT	10,9	6,4	4,4
TRABZON	TONYA	12,8	8,4	4,4
ANTALYA	GÜNDOĞMUŞ	12,1	7,8	4,3
KARS	ARPAÇAY	8,5	4,3	4,2
AĞRI	DOĞUBAYAZIT	10,6	6,6	4,0
VAN	BAŞKALE	10,4	6,5	3,9

2024 yerel seçimlerinde, 2019 yerel seçimlerine kıyasla, geçersiz oy farkının en fazla azaldığı ilçeleri belediye meclisi sonuçlarına göre inceledik. Buna göre, geçersiz oy oranının yüzde 7,5 ile en yüksek oranda azaldığı ilçe Erzurum Olur. Aynı zamanda, geçersiz oy farkının yüzdesel olarak en fazla azaldığı 20 ilçeden 1'i ise İstanbul'da bulunan Kağıthane ilçesi.

Geçersiz oyun en fazla AZALDIĞI ilçeler

İl	İlçe	2024 Geçersiz oy	2019 Geçersiz oy	Geçersiz oy farkı
ERZURUM	OLUR	4,5	12,0	-7,5
KONYA	HADİM	5,2	10,0	-4,8
ADIYAMAN	SİNCİK	2,9	7,6	-4,8
BİLECİK	PAZARYERİ	5,0	9,5	-4,4
SİNOP	DİKMEN	6,2	10,3	-4,2
BİLECİK	OSMANELİ	3,8	7,8	-3,9
ŞANLIURFA	VİRANŞEHİR	4,4	7,6	-3,2
BATMAN	HASANKEYF	8,0	10,9	-2,9
OSMANİYE	KADIRLI	5,0	7,8	-2,9
ŞIRNAK	GÜÇLÜKONAK	7,2	10,0	-2,8
KASTAMONU	DOĞANYURT	4,9	7,6	-2,7
KAYSERİ	SARIZ	4,3	6,9	-2,5
KASTAMONU	HANÖNÜ	5,5	8,0	-2,5
MUĞLA	KAVAKLIDERE	6,6	9,0	-2,4
İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	4,3	6,5	-2,2
SİVAS	KOYULHİSAR	6,8	9,0	-2,2
GÜMÜŞHANE	TORUL	6,4	8,5	-2,1
SİVAS	DOĞANŞAR	5,2	7,3	-2,1
İSTANBUL	KAĞITHANE	2,8	4,9	-2,1
ESKİŞEHİR	İNÖNÜ	4,3	6,3	-2,0

3.3. Seçim Sonuçları

Belediye başkanlığı seçim sonuçlarında seçime katılmayan ve/veya geçersiz oyların dahil olduğu yüzdelerle göre çoğunluğu kazanan parti yüzde 25,8 oranıyla CHP, ardından yüzde 24,4 oranıyla Ak Parti. Yüksek Seçim Kurulu'nun yayınladığı seçim sonuçlarına baktığımızda ise Türkiye genelinde CHP'nin oyunun yüzde 34,8, Ak Parti'nin oyunun yüzde 32,9, YRP'nin oyunun yüzde 7,2, Dem Parti'nin oyunun yüzde 6, MHP'nin oyunun yüzde 6,1 olduğunu görüyoruz. Belediye Meclisi seçim sonuçlarında ise CHP'nin Türkiye genelinde aldığı oy oranı (YSK sonuçlarına göre) yüzde 34,5, Ak Parti'nin yüzde 32,2, YRP'nin yüzde 7,4, Dem Parti'nin yüzde 6,2, MHP'nin ise yüzde 6.

	Belediye Başkanlığı		Belediye Meclisi / İl Genel Meclisi	
	Seçime Katılmayan / Geçersiz Oy Dahil Seçim Sonucu (%)	Seçim Sonucu (%)	Seçime Katılmayan / Geçersiz Oy Dahil Seçim Sonucu (%)	Seçim Sonucu (%)
CHP	25,8	34,8	25,5	34,5
Ak Parti	24,4	32,9	23,7	32,2
YRP	5,4	7,2	5,5	7,4
Dem Parti	4,5	6,0	4,6	6,2
MHP	4,5	6,1	4,4	6,0
İyi Parti	3,5	4,7	3,5	4,7
Zafer Partisi	1,4	1,9	1,9	2,5
Diğer partiler	4,7	6,4	4,7	6,4
Seçime katılmayan / Geçersiz oy	25,9	-	26,3	-
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0

2019 yerel seçimlerine kıyasla CHP 14 yeni il kazanmış, Ak Parti 15 il kaybetmiş.

CHP 2014 yılında kazandığı 13 il belediye başkanlığı sayısını, 2019 yerel seçimlerinde 21'e, 2024 yerel seçimlerinde ise 35'e kadar yükseltmiş. Ak Parti ise 2014 yerel seçimlerinde kazandığı 50 il belediye başkanlığı sayısını, 2019 yerel seçimlerinde 39'a, 2024 yerel seçimlerinde 24'e düşürmüştü. 2018 yılında kurulan ve 2019'da il belediye başkanlığı olmayan Yeniden Refah Partisi ise, 2024 yerel seçimlerinde 2 ili kazanmış. Dem Parti'nin de 2019 yerel seçimlerine kıyasla kazandığı il belediye başkanlığı sayısını 2 il arttırarak 10'a çıkardığını görüyoruz.

	Kazanılan İl Belediye Başkanlığı Sayısı		Mart'24 - Mart'19 farkı	2014	Mart'19 - Mart'14 farkı
	2024	2019			
CHP	35	21	+14	13	+8
Ak Parti	24	39	-15	50	-11
YRP	2	0	+2	-	-
Dem Parti	10	8	+2	9	-1
MHP	8	11	-3	8	-3
İyi Parti	1	0	+1	-	-
BBP	1	0	+1	-	0
Zafer Partisi	0	0	0	-	-
Diğer partiler (2019'da TKP ve Bağımsız)	0	2	-2	1	+1

3.4. 2019 ve 2024 Oy Oranlarının Kıyası

2019 yılında yerel seçimlerde Millet İttifakı içinde bulunan CHP ve İyi Parti'nin belediye başkanlığı toplam oy oranlarının 2024 yerel seçimlerinde düştüğünü görüyoruz. Bu tabloda görülen oranların geçersiz oy ve seçime katılmayanların oy oranını da içerdiğini not düşelim. 2019 yılında Cumhur İttifakı içinde bulunan Ak Parti ve MHP'nin de oy oranlarının 2019 yılına göre düştüğünü ve CHP'ye kıyasla bu düşüşün yüzde 5,1 daha yüksek olduğunu belirtelim.

	Belediye Başkanlığı				
	31 Mart'24 (%)	31 Mart'19 (%)	31 Mart'24 - 31 Mart'19 farkı (%)	31 Mart'14 (%)	31 Mart'24 - 31 Mart'14 farkı (%)
CHP	25,8	33,9	-4,6	31,0	-5,2
İyi Parti	3,5	38,6	-9,7	-	-
Ak Parti	24,4	-	-	38,2	-13,8
MHP	4,5	-	-	6,3	-1,8
YRP	5,4	-	-	-	+5,4
Dem Parti	4,5	3,2	+1,3	4,3	+0,2
Zafer Partisi	1,4	-	+1,4	-	+1,4
Diğer partiler	4,7	5,0	-0,3	5,1	-0,4
Katılmayan	22,4	16,2	+6,2	10,9	+11,5
Geçersiz oy	3,5	3,0	+0,5	4,2	-0,7
Toplam Seçmen	100,0	100,0		100,0	

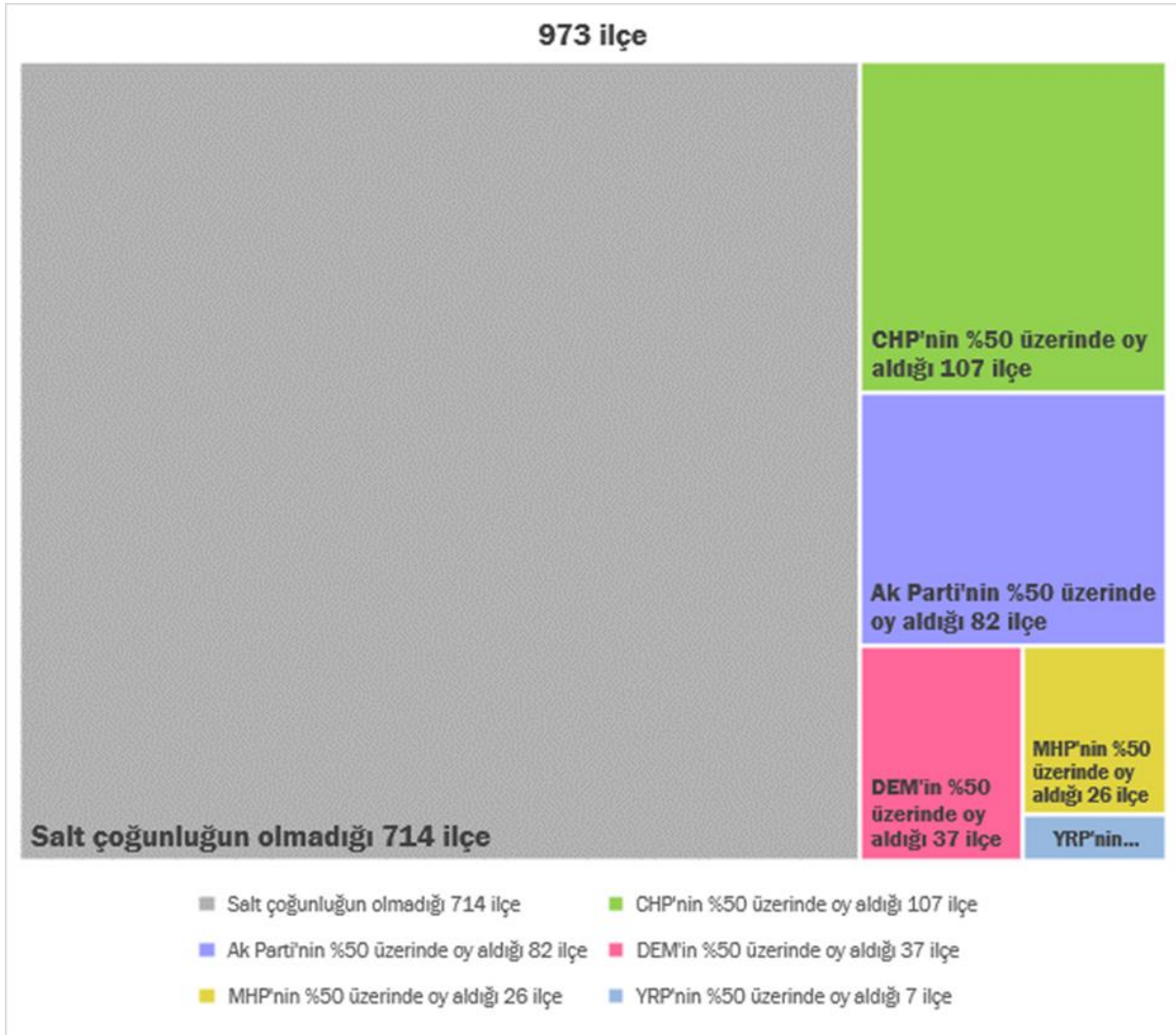
Belediye meclisinde, 2019 yılına kıyasla, Ak Parti oransal olarak 10 puan oy kaybetmiş.

2019 yılında yerel seçimlerde belediye meclisinde yüzde 23,9 oranda oyu olan CHP'nin 2024 yerel seçimlerinde oy oranını 1,6 puan arttırdığını, İyi Parti'nin oy oranını 2,5 puan düşürdüğünü, Ak Parti'nin oyunu 10,6 puan düşürdüğünü, MHP'nin oyunu 1,4 puan düşürdüğünü, Dem Parti'nin ise oyunu neredeyse aynı tuttuğunu aşağıdaki tabloda görmekteyiz. Bu tabloda görülen oranların geçersiz oy ve seçime katılmayanların oy oranını da içerdiğini belirtelim.

	Belediye Meclisi / İl Genel Meclisi		
	31 Mart'24 (%)	31 Mart'19 (%)	31 Mart'24 - 31 Mart'19 farkı (%)
CHP	25,5	23,9	+1,6
Ak Parti	23,7	34,3	-10,6
YRP	5,5	-	+5,5
Dem Parti	4,6	4,5	+0,04
MHP	4,4	5,8	-1,4
İyi Parti	3,5	6,0	-2,5
Zafer Partisi	1,9	-	+1,9
Diğer partiler	4,7	6,2	-1,5
Katılmayan	22,4	15,8	+6,6
Geçersiz oy	3,9	3,5	+0,4
Toplam Seçmen	100,0	100,0	

Türkiye'de bulunan 973 ilçenin kaçında siyasi partilerin yüzde 50'nin üzerinde oy aldığını inceledik. Buna göre elbette birinci partinin olduğu ancak çoğunluğunun herhangi bir partide olmadığı 714 ilçe bulunmaktadır. CHP'nin yüzde 50'nin üzerinde oy aldığı 107, Ak Parti'nin 82, Dem Parti'nin 37, MHP'nin 26 ve YRP'nin 7 ilçe bulunmaktadır.

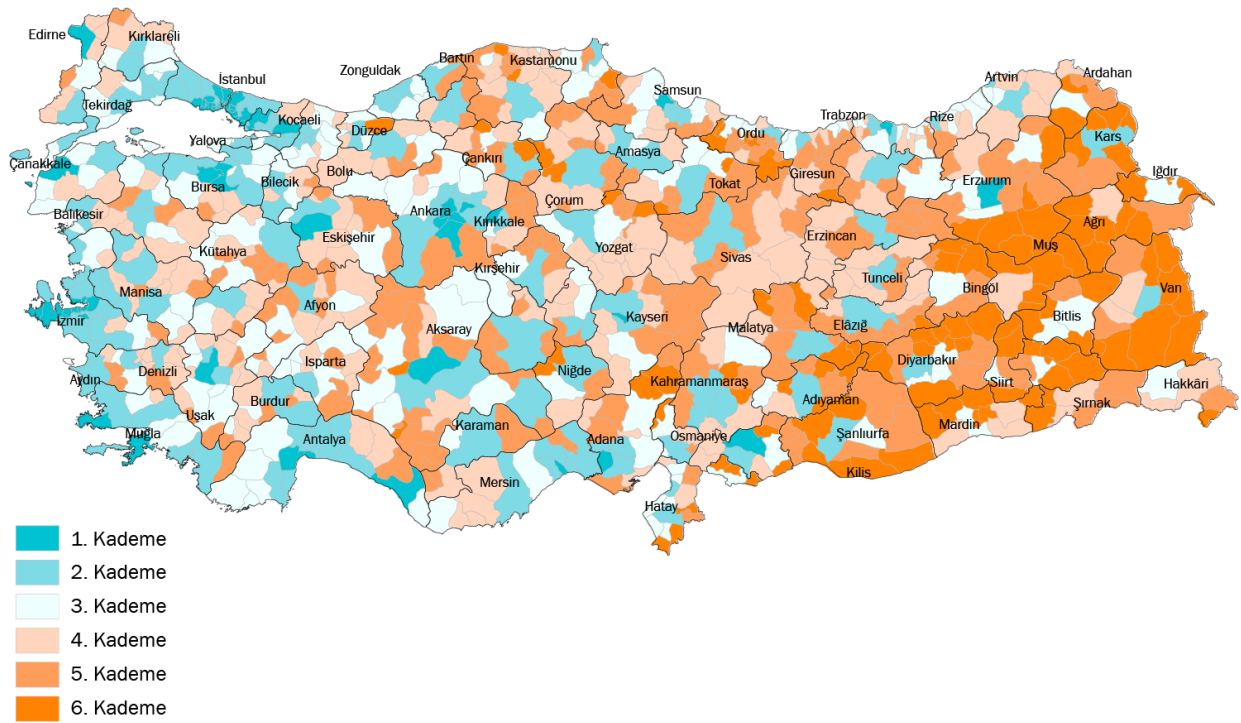
4. SEÇİM SONUÇLARININ SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİŞLİK SEVİYESİ İLE ANALİZİ

Bu bölümde, ilçe bazlı seçim sonuçları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hesaplanan sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerine göre analiz edilecektir. Analizlerde 2022 SEGE skorları kullanılmıştır.

4.1. Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Seviyesi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı demografi, istihdam ve sosyal güvenlik, eğitim, sağlık, finans, rekabetçilik, yenilikçilik ve yaşam kalitesi başlıklarından oluşan 56 değişken ile sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi hesaplamaktadır. Buna göre Türkiye’de bulunan 973 ilçe, 6 kademeye ayrılmakta, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi en yüksek olan ilçe İstanbul-Şişli, en düşük olan ilçe ise Şanlıurfa-Harran olmaktadır.³

Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Endeksi - Kümeler SEGE 2022

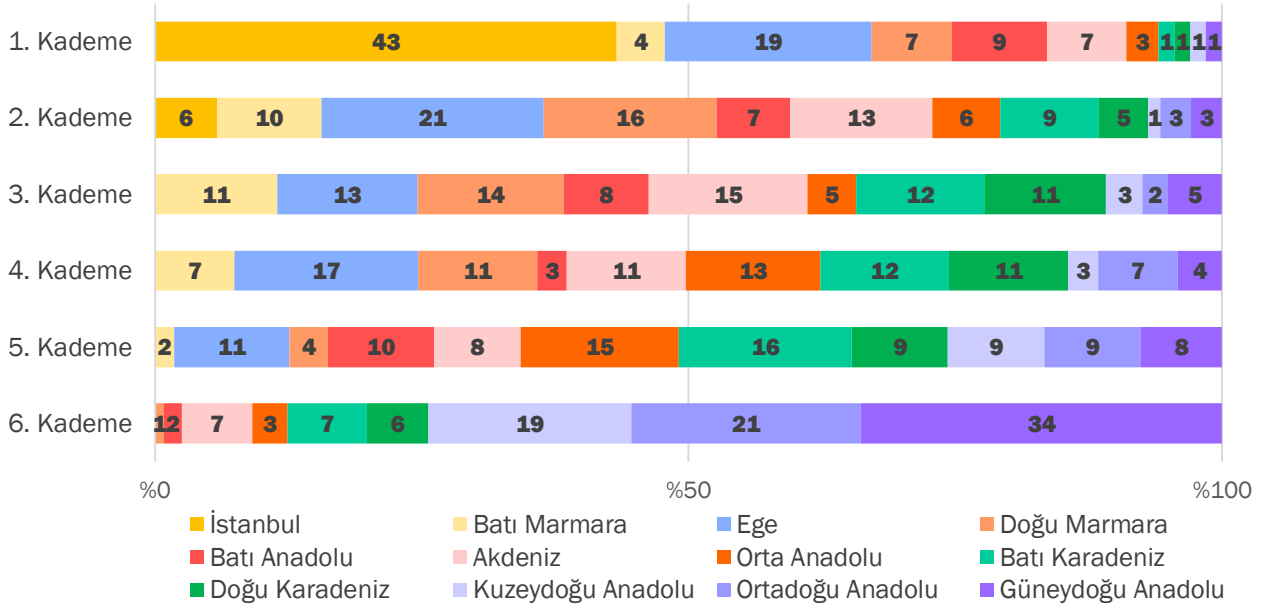

Bu raporun tartışma konusu olmamakla birlikte SEGE kümelerinin bölgesel dağılımı da aşağıda gösterilmiştir.

³ Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, SEGE 2022: İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Seviyeleri Araştırması, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 2022.

SEGE Kümelerinin Bölgelere göre dağılımı

Aşağıdaki grafikte ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik kademelerine göre belediye meclisi oy tercihlerini görüyoruz.

CHP 1. kademe gelişmiş ilçelerdeki oyların neredeyse yarısını alıyor.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi arttıkça CHP'nin oyu da giderek artıyor. 1. kademe gelişmiş ilçelerde yüzde 47 oy oranına ulaşan CHP, 2. kademe gelişmiş ilçelerdeyse yüzde 36 oranında oy alıyor. CHP'nin en az oranda oy aldığı kademe ise yüzde 11 ile 6. kademe ilçeler oluyor.

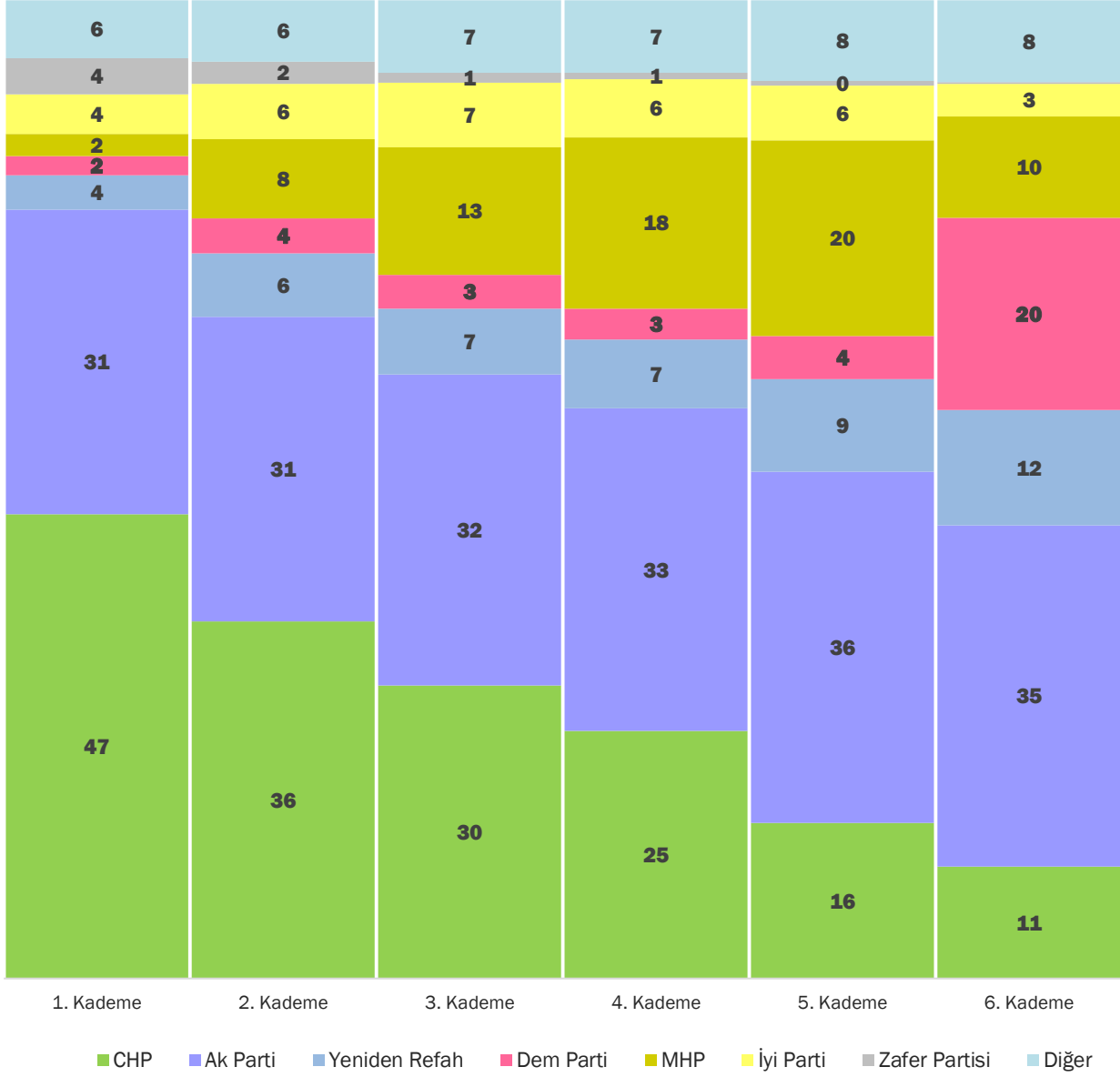
Ak Parti'nin oy oranları ise kademelere göre CHP'nin oy oranları kadar değişmiyor. Ak Parti en düşük oyu yüzde 31 ile 1. ve 2. kademe gelişmiş ilçelerden alıyor. Ak Parti'nin en yüksek oranda oy aldığı kademe ise yüzde 36 ile 5. kademe gelişmiş ilçeler oluyor. 6. kademedeyse Ak Parti yüzde 35 oy alıyor. 6. kademe ilçelerde Ak Parti'den sonra en yüksek oyu alan parti ise yüzde 20 oy oranıyla Dem Parti.

MHP'nin en yüksek oranda oy aldığı ilçeler yüzde 20 ile 5. kademe gelişmiş ilçeler olurken bunu yüzde 18 ile 4. kademe gelişmiş ilçeler takip ediyor.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi düştükçe Yeniden Refah Partisi'nin oyu artıyor. 1. kademedeki ilçelerden yüzde 4 oranında oy alan Yeniden Refah Partisi, 6. kademe ilçelerde yüzde 12 oy oranına ulaşıyor.

Zafer Partisi'nin ise 1. kademe gelişmiş ilçelerde yüzde 4 oy aldığını görüyoruz.

İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Kademelerine Göre İlçe Belediye Meclisi Oy Tercihleri (31 Mart 2024)

Aşağıdaki grafikteyse belediye meclis oyuna ve sosyo-ekonomik gelişmişlik kademelerine göre Ak Parti'den diğer partilere geçen belediye meclislerinin sayısını görüyoruz.

Kademelerin tümünde CHP, Ak Parti'den belediye meclisi alıyor.

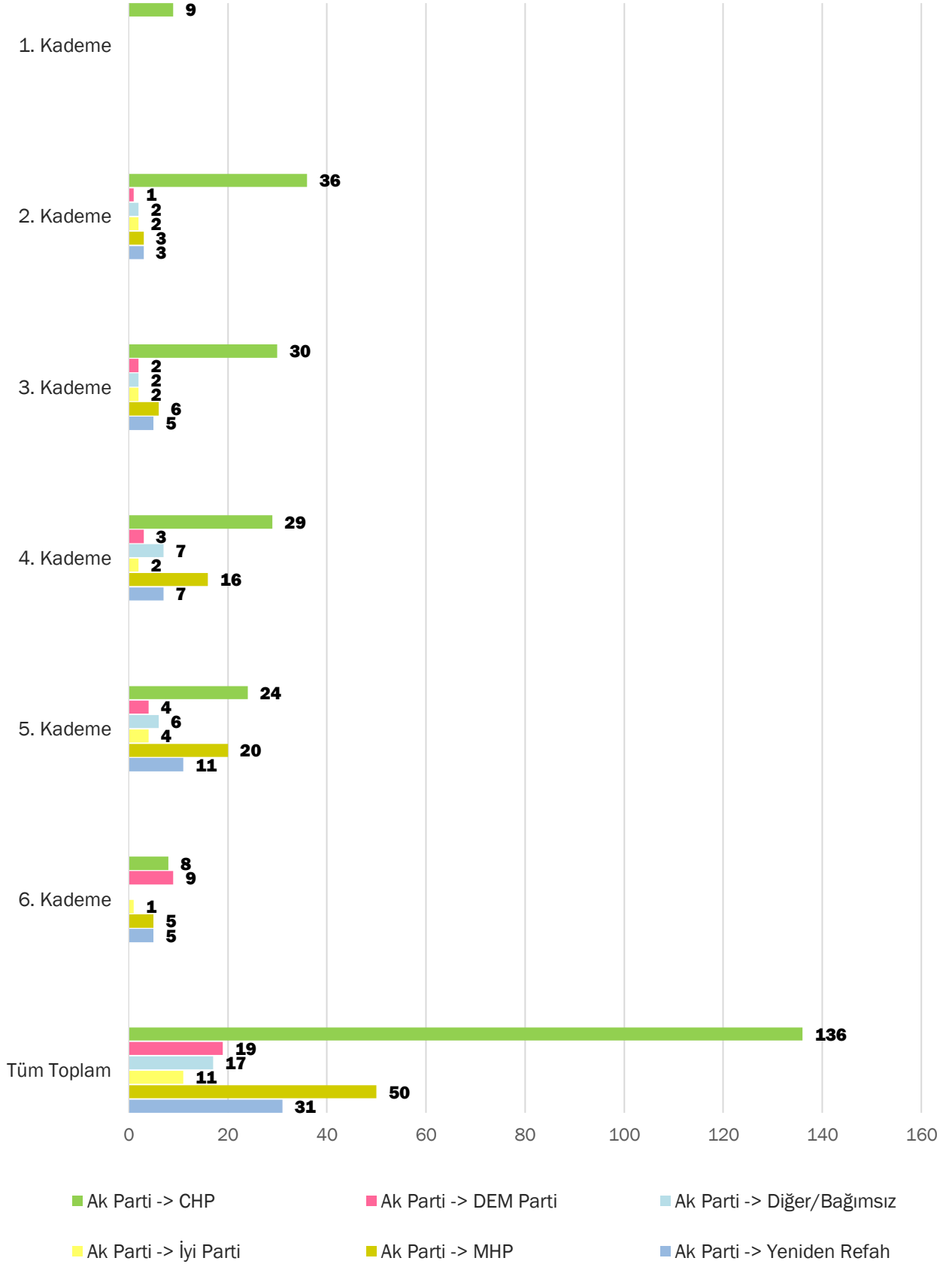
1. kademe gelişmiş ilçelerde 9 belediye meclisi Ak Parti'den CHP'ye geçiyor. Bu sayısı 2. kademede 36, 3. kademede 30, 4. kademede 29, 5. kademede ise 24 oluyor. 6. kademe gelişmiş ilçelerdeyse Ak Parti'den CHP'ye 8, Dem Parti'ye ise 9 belediye meclisi geçiyor.

5. kademe gelişmiş ilçelerde MHP, Ak Parti'den 20, YRP ise 11 belediye meclisi alıyor.

Toplamda Ak Parti'den CHP'ye 136, Dem Parti'ye 19, İyi Parti'ye 11, MHP'ye 50, YRP'ye ise 31 belediye meclisi geçiyor.

Belediye Meclis Oyuna ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Kademelerine Göre Ak Parti'den Diğer Partilere Geçen Belediye Meclisleri

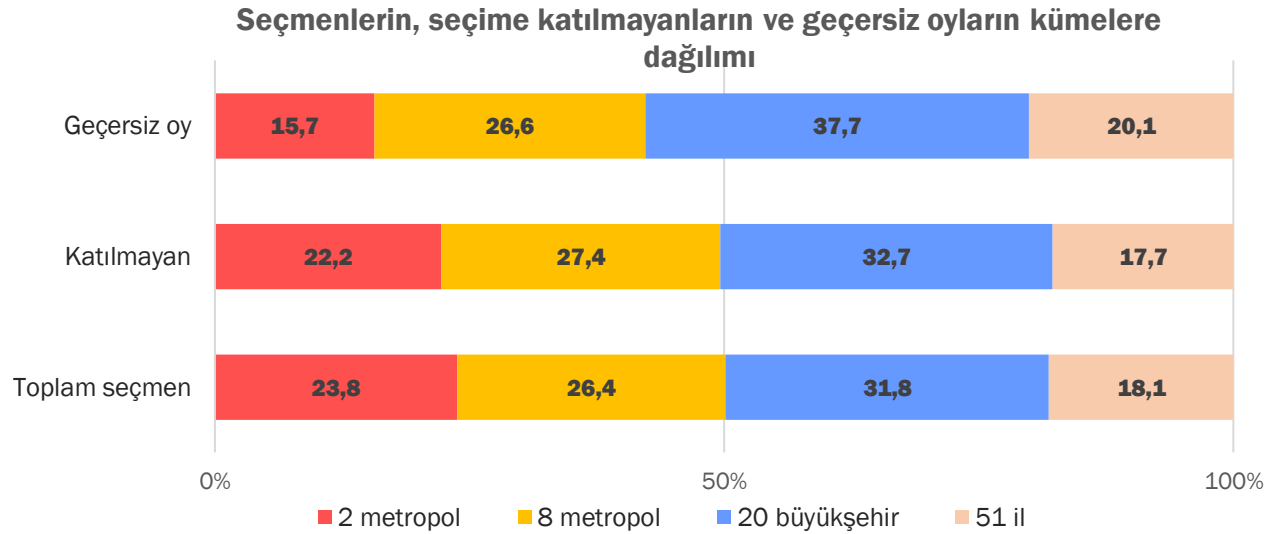

4.2. Seçmen Büyüklüklerine Göre Kümeler

Farklı bir analizle kalabalık nüfuslu büyükşehirlerin sadece kentsel yapıları açısından değil, içinde barındırdıkları toplumsal dengeler açısından da az nüfuslu illerle farklılıklar ortaya koyduğu varsayımına dayanarak bu çerçevede 81 ili 4 gruba ayırıyoruz: İlk grubu en fazla seçmeni olan ve seçmenin dörtte birini barındıran iki il (İstanbul ve Ankara); ikinci grubu yine dörtte biri barındıran, seçmen sayıları daha çok olan 8 il; üçüncü grubu dörtte biri barındıran ve seçmen sayıları daha az 20 il ve son olarak dördüncü grubu seçmen sayıları en düşük olan ve ülkedeki seçmenlerin geriye kalan dörtte birini barındıran 51 il. Seçim sonuçlarını bu şekilde seçmen büyüklüklerine göre incelediğimizde önemli ipuçları görebiliyoruz.

Küme	İller
2 metropol	Ankara, İstanbul
8 metropol	Adana, Antalya, Bursa, Gaziantep, Mersin, İzmir, Kocaeli, Konya
20 büyükşehir	Aydın, Balıkesir, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Hatay, Kayseri, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Sakarya, Samsun, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van
51 il	Diğer iller

Geçersiz oylarda 20 büyükşehirin daha fazla, 2 metropolün ise daha az yer aldığını görüyoruz.

İlleri seçmen sayılarına göre dört kümeye ayırdığımızda CHP'nin oylarının metropollerden daha küçük illere gittikçe azaldığını görüyoruz. CHP ile benzer bir örüntüye sahip diğer parti ise Zafer Partisi.

Ak Parti oldukça dengeli bir dağılım izlerken 51 ildeki Ak Parti ve MHP oranı toplamı yüzde 50'ye yaklaşıyor.

Seçmen büyüklük kümelerinde belediye meclisi oyları

5. İLÇELER BAZINDA SEÇİM HARİTALARI

5.1. Belediye Başkanlığı Oyu ve Oy Geçişleri

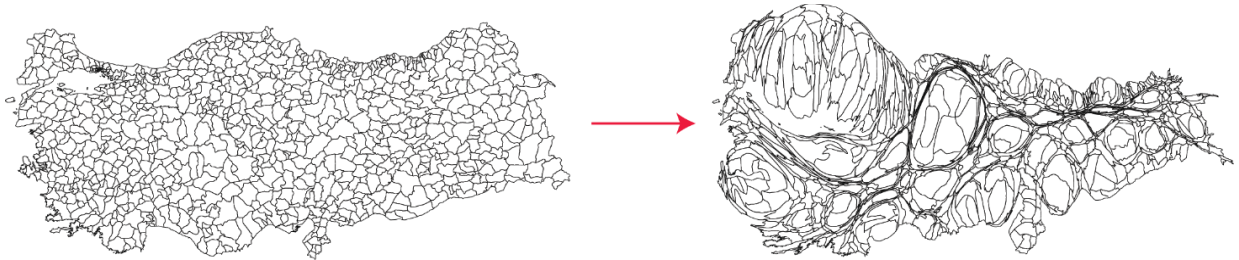
Seçim sonuçlarını 31 Mart yerel seçimlerinden hemen sonra elimize ulaşan **resmî olmayan sonuçlar** üzerinden analiz ettik. Kullandığımız verinin daha sonra itirazlar, YSK kararları vb. durumlar sonucunda güncellenmiş olabileceği notunu eklemek isteriz.

Bu bölümde seçim sonuçlarını ilçe bazlı olarak harita ve kartogramlar üzerinden ele alacağız.

Önceki yerel seçimlerde olduğu gibi ilçelerin büyükşehirde yer alıp almamalarına göre kullanılan oylar da değişiyor. Büyükşehirlerde yaşayanlar belediye meclisi, ilçe belediye başkanı ve büyükşehir belediye başkanı için oy kullanırken diğer illerdeki il genel meclisi, ilçe belediye başkanı ve belediye meclisi üyeliği için oy kullandılar. İlçe belediye başkanı ve belediye meclisi üyeliği için kullanılan oylar 973 ilçede ortak olduğundan analizlerde bu iki veri üzerinden ilerledik.

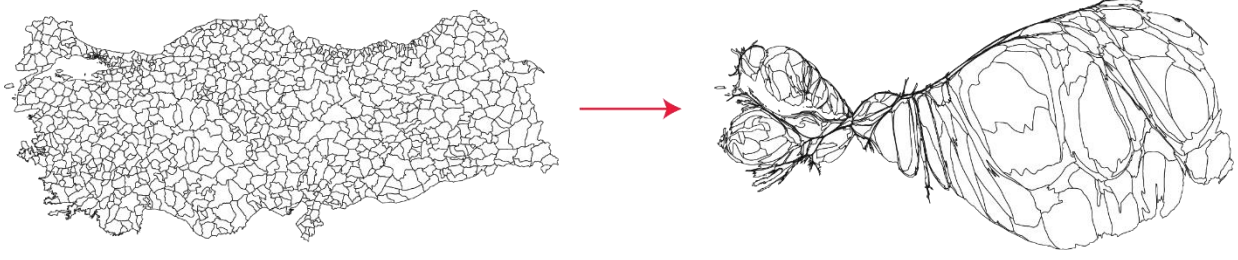
Sandık analizlerimizde ilçe haritalarını verirken kartogramları da yanlarına ekliyoruz. İlçelerin idari sınırlarını gösteren haritanın ilçelerdeki seçmen sayısına oranlayarak yeniden çizilmesiyle elde edilen kartogram, bize seçmen sayılarıyla orantılı bir Türkiye resmi çizerek, idari sınırların kısıtları sebebiyle gözden kaçan bölgeleri yeniden vurguluyor.

İstanbul, Ankara, İzmir, Adana gibi nüfusu büyük illerin hemen göze çarptığı kartogramda, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Doğu Karadeniz, nüfusun azlığından dolayı ufalırken ülkenin batısı büyüyor.

Kartogramları ilçelerdeki seçmen sayılarının yanı sıra her parti için ilçelerdeki kendi seçmen sayılarına göre de oluşturduk. Dolayısıyla her partinin kendi seçmenlerinin dağılımları ve oluşturdukları Türkiye fotoğrafı da birbirinden farklı oldu. CHP ve Ak Parti gibi seçmeni ilçeler arasında Türkiye nüfusuna genelde benzer dağılan partilerde bu farklılık çok göze çarpmazken oylarını büyükşehirler dışındaki ilçelerden alan Dem Parti, Yeniden Refah Partisi gibi partilerin kendi seçmen kartogramları alışıldık görüntüden oldukça farklılaştı.

Örnek olarak Dem Parti'nin seçmen kartogramını ekliyoruz. Dem Parti'nin üç büyükşehir dışında ağırlıklı olarak Doğu ve Güneydoğu'da bulunan seçmenleri aşağıdaki tabloyu ortaya çıkarıyor. Bölüm içerisinde her parti için kendi seçmenlerinin Türkiye'sini de görebileceksiniz.

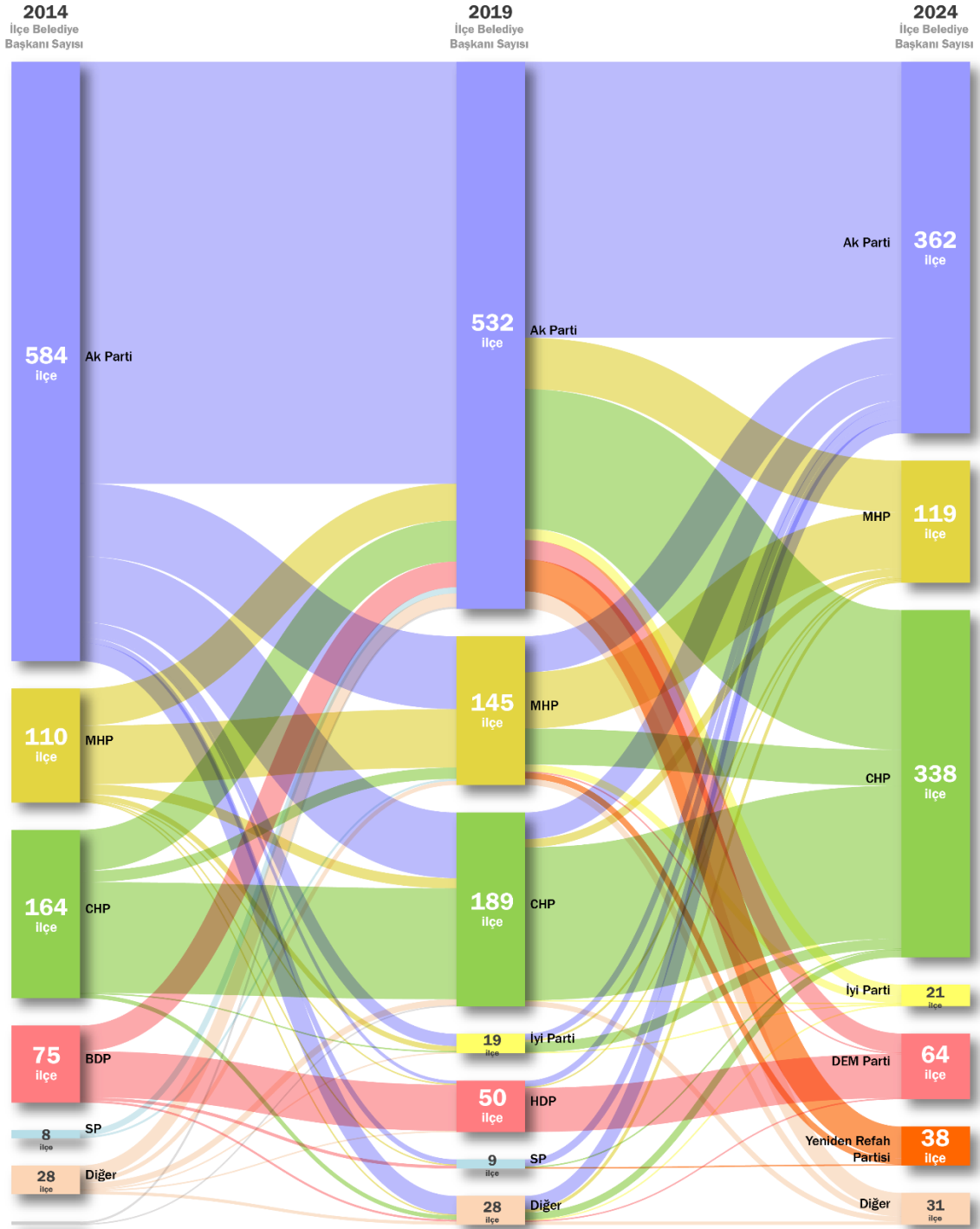

Elimizdeki veriden 2014, 2019 ve 2024 yerel seçimlerinde her ilçede en çok oyu alan belediye başkanı adayının partisini yan yana koyarak belediye başkanlıklarında partiler arası oy geçişlerini inceledik. Hesaplamaları yaparken her ilçede en yüksek oyu alan aday ve partisini esas aldık. 2019 - 2024 arası belediye başkanı değişen ilçelerin hangi partiler arasında hareket ettiğini ve o ilçelerdeki toplam seçmen sayısını aşağıdaki tablodan görebilirsiniz.

2019 ilçe belediye başkanının partisi	2024 seçimlerinde Belediye Başkanı değişen ilçe sayısı	2024 ilçe belediye başkanının partisi
Ak Parti	264 ilçe	136 CHP
	15.623.226 seçmen	50 MHP
		31 Yeniden Refah Partisi
		19 Dem Parti
		17 Diğer partiler / Bağımsız aday
		11 İyi Parti
CHP	40 ilçe	26 Ak Parti
	895.823 seçmen	8 MHP
		5 Diğer partiler / Bağımsız aday
		1 İyi Parti
MHP	90 ilçe	35 Ak Parti
	3.531.454 seçmen	35 CHP
		7 İyi Parti
		6 Diğer partiler / Bağımsız aday
		6 Yeniden Refah Partisi
		1 Dem Parti
Diğer partiler / Bağımsız aday	34 ilçe	20 Ak Parti
	903.646 seçmen	8 CHP
		3 MHP
		1 İyi Parti
		1 Dem Parti
		1 Yeniden Refah Partisi
HDP	7 ilçe	6 Ak Parti
	219.616 seçmen	1 MHP
İyi Parti	18 ilçe	10 CHP
	796.234 seçmen	6 Ak Parti
		2 MHP
Toplam	453 ilçe	21.969.999 seçmen

2014 - 2019 - 2024 Mahalli İdareler Seçimleri İlçeler Belediye Başkanlığı Oylarında Partiler Arası Oy Geçişleri*

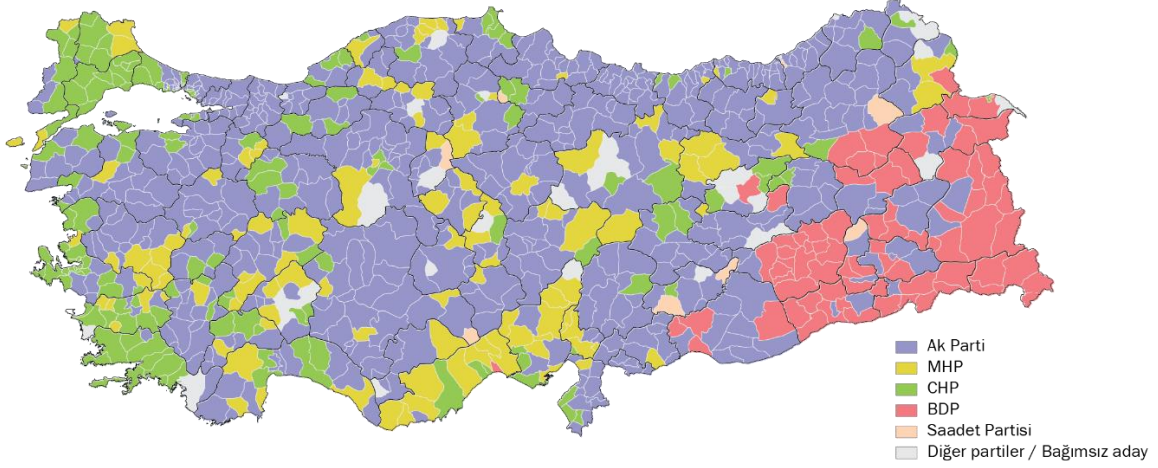
*Kasın olmayan ilçe sonuçları üzerinden, ilçelerde en çok oyu alan adayın partisine göre hesaplanmıştır.

Her ilçede birinci sıradaki partileri haritaya yansıttığımızda oldukça renkli bir Türkiye tablosu ile karşılaşılıyor. 2014 - 2019 ve 2024 arasındaki geçişlerde hemen her bölgede ilçe belediye başkanlıklarında değişim göze çarpmakta. 2014 seçim sonuçlarına kıyasla bugün CHP, İç Ege ve Akdeniz bölgesi başta olmak üzere pek çok yerde birinci parti olmayı başarmış, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde hâlâ zayıf. Ak Parti ise başta Türkiye'nin batısı olmak üzere ciddi anlamda başkanlık kaybetmiş durumda.

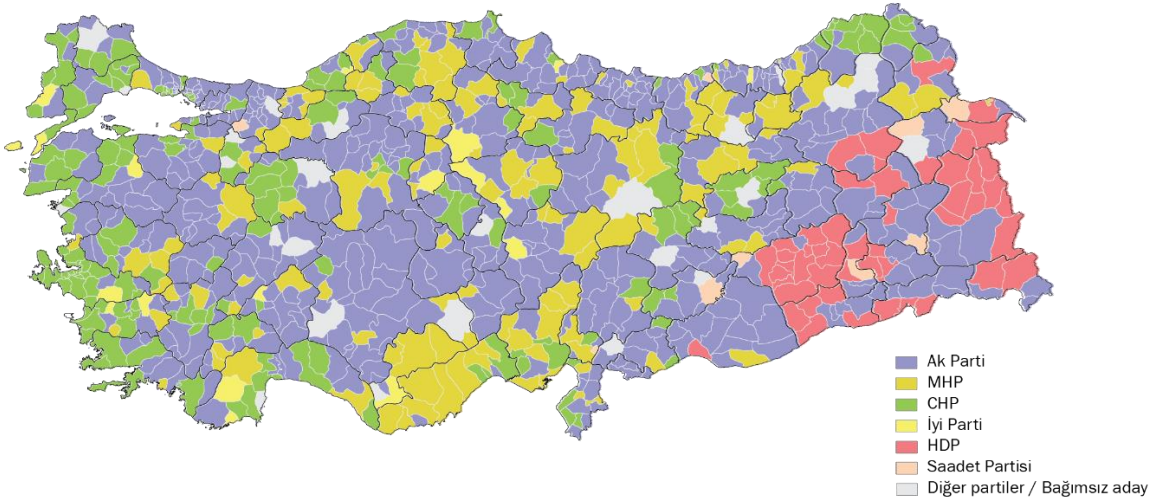

30 Mart 2014 - 31 Mart 2019 - 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri
İlçe Belediye Başkanlığı: **En çok oyu alan parti / aday**

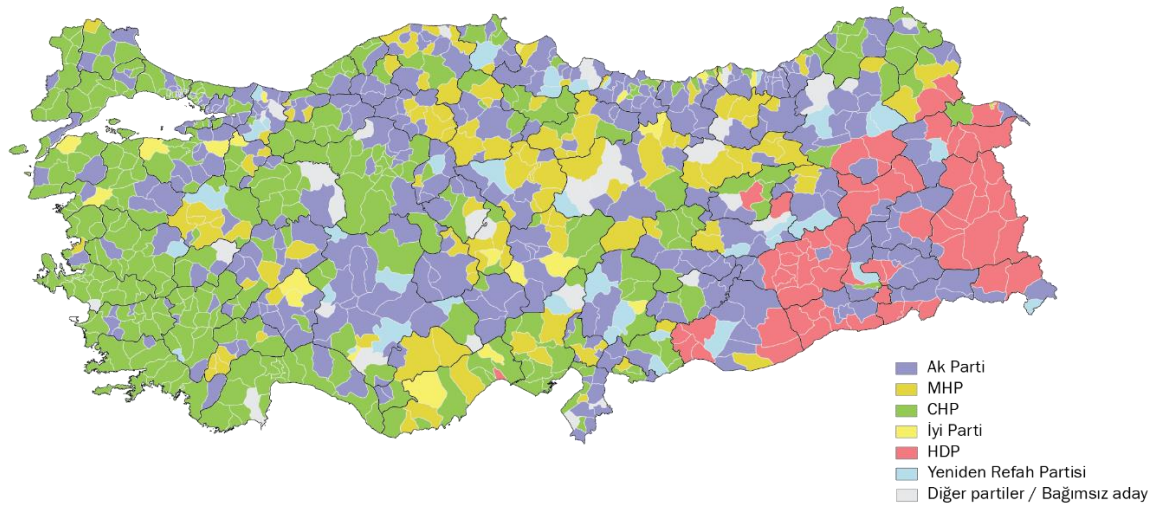
2014

2019

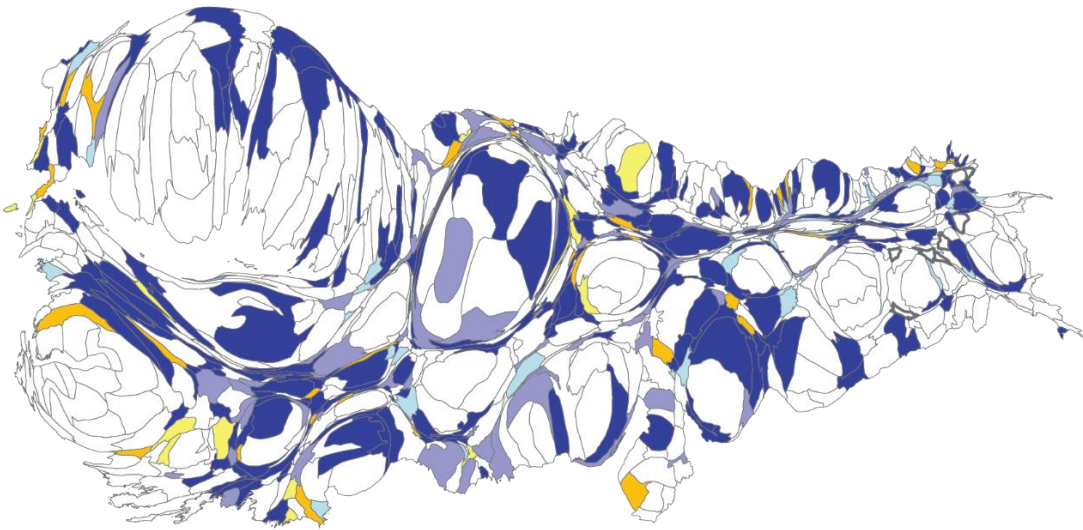
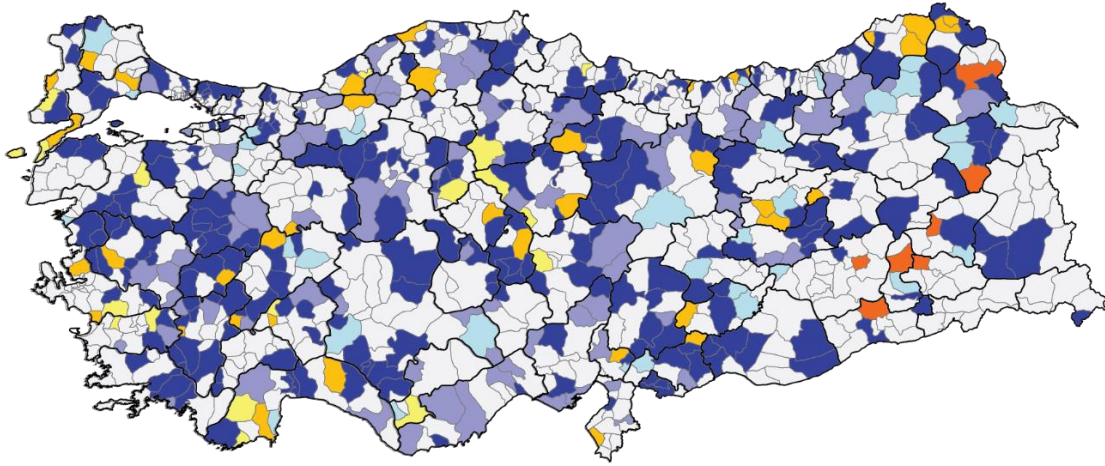

2024

2019 – 2024 arasındaki değişime harita ve kartogram üzerinde yakından bakabiliyoruz. İlçe belediye başkanının değiştii ilçeler ve bu ilçelerde eski başkanın hangi partiden seçildiğine göre oluşturduğumuz haritada, tabloda da gördüğümüz gibi, değişim iktidar partilerinden muhalif partilere doğru görünmekte.

31 Mart 2019 - 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri İlçe Belediye Başkanlığı Oylarında Parti Değişimleri

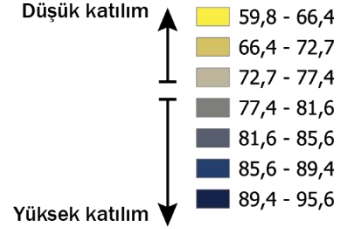
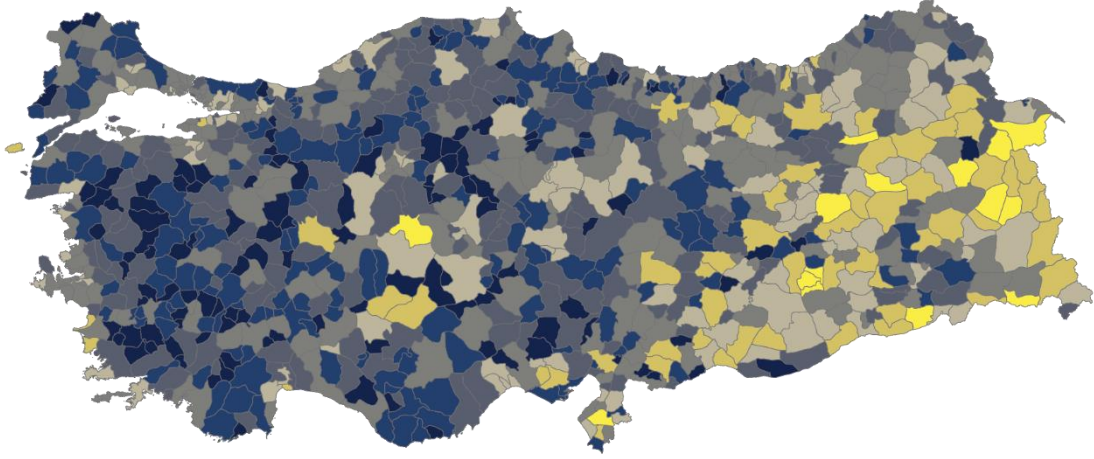
- 2019 Ak Parti -> 2024 başka partiler
- 2019 MHP -> 2024 başka partiler
- 2019 Diğer partiler / Bağımsız -> 2024 başka partiler
- 2019 İyi Parti -> 2024 başka partiler
- 2019 CHP -> 2024 başka partiler
- 2019 HDP -> 2024 başka partiler

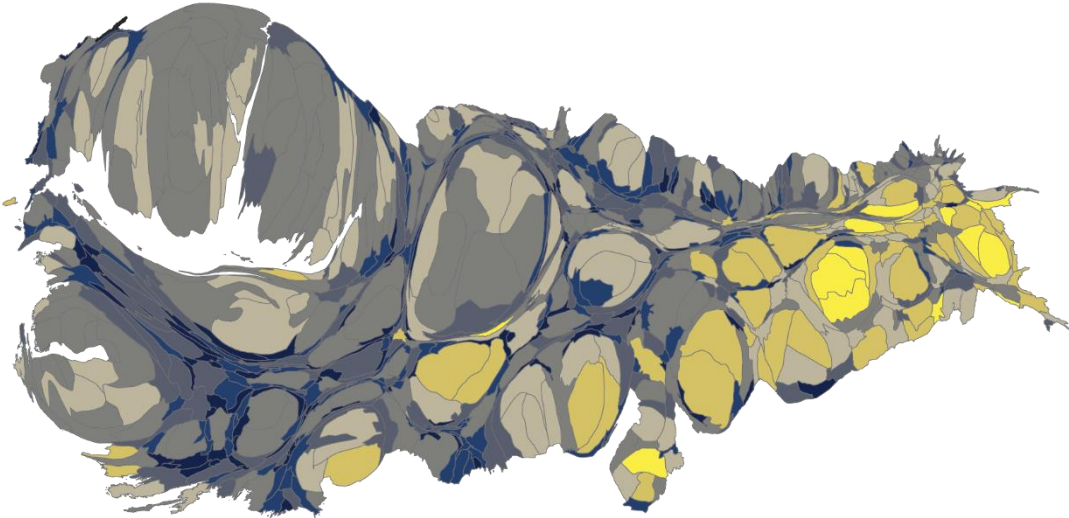
2024 yerel seçimlerine katılım oranlarını ele aldığımızda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde katılım oranlarının Türkiye geneline göre biraz daha düşük olduğunu haritada açık şekilde görebiliyoruz. Seçmen sayısına göre hazırlanmış olan kartogram ise bize seçmen sayısı yüksek olan ilçelerde seçime katılımın Türkiye ortalamasına oldukça yakın olduğunu ortaya koyuyor.

31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Katılım Oranları

İlçelerde seçime katılım oranları (%)

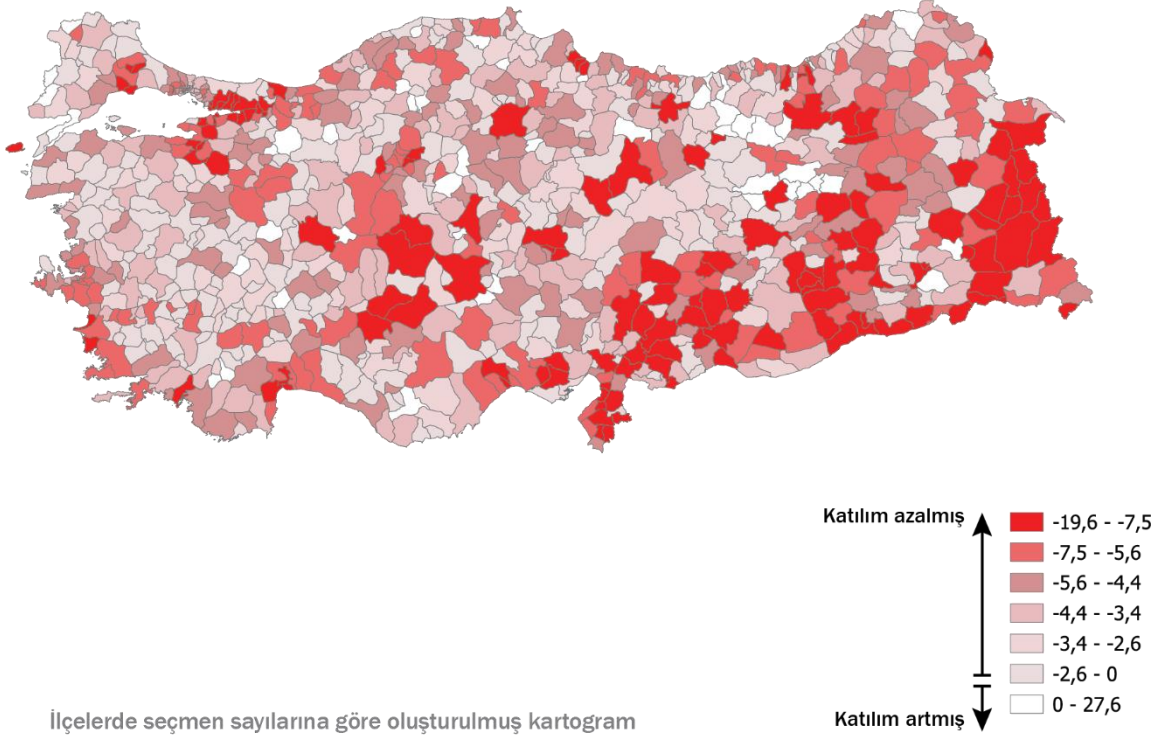
İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

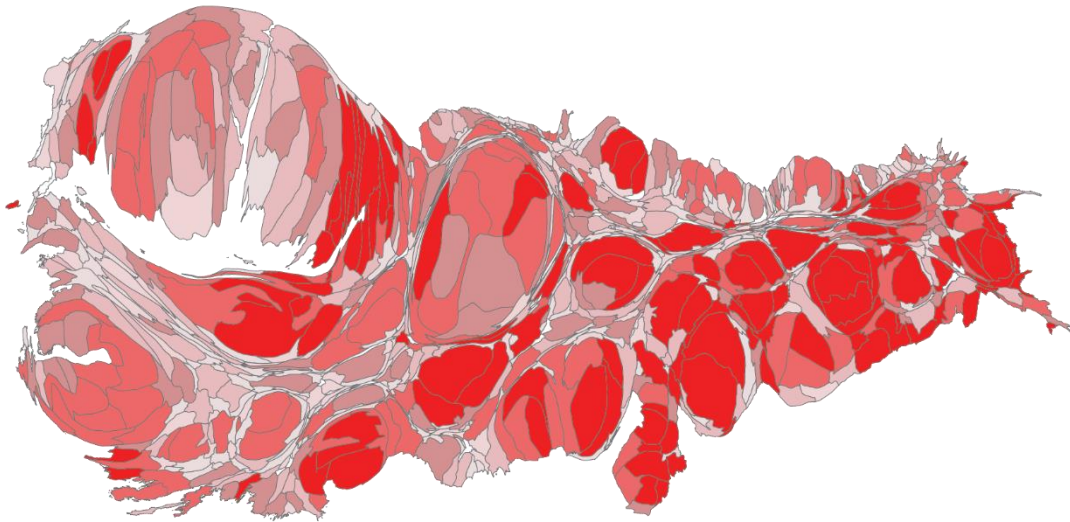
Katılımı 2019 yılındaki yerel seçimlerle kıyasladığımızda katılımın Doğu ve Güneydoğu Bölgesi ile deprem bölgesinde diğer bölgelere oranla daha yüksek oranda düştüğünü gösteriyor.

31 Mart 2019 - 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Katılım Oranları arasında fark

İlçelerde seçime katılım oranları arasında fark (%)

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

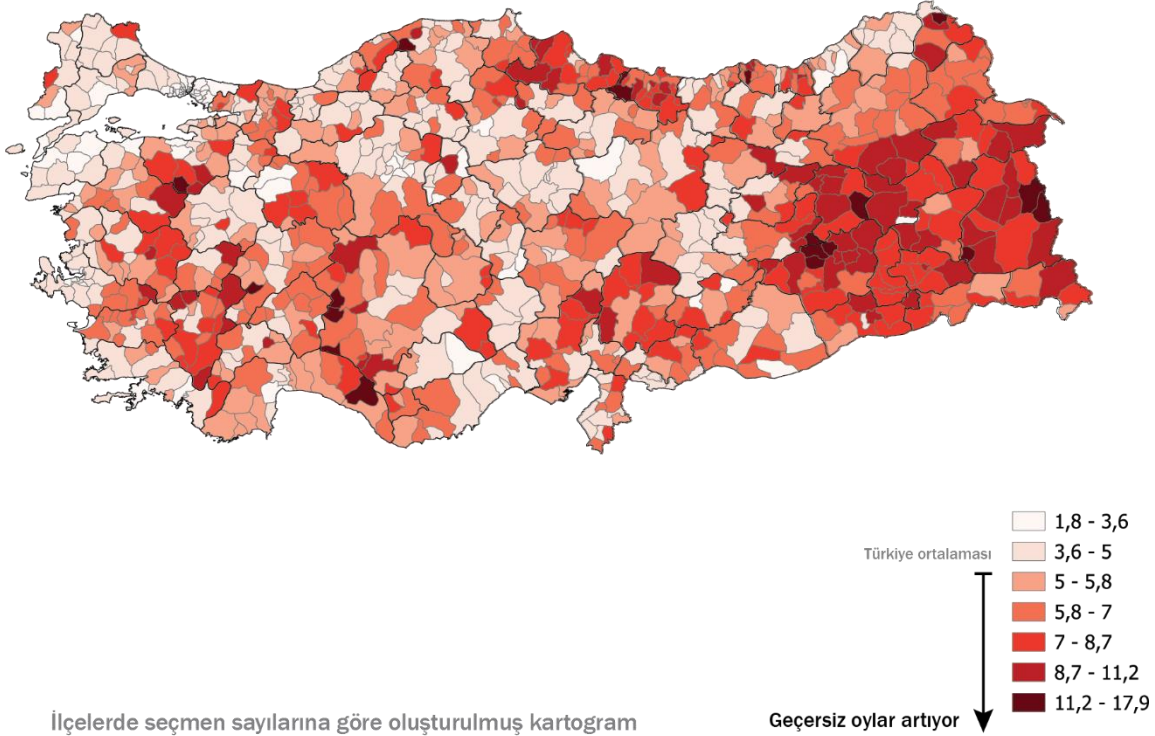

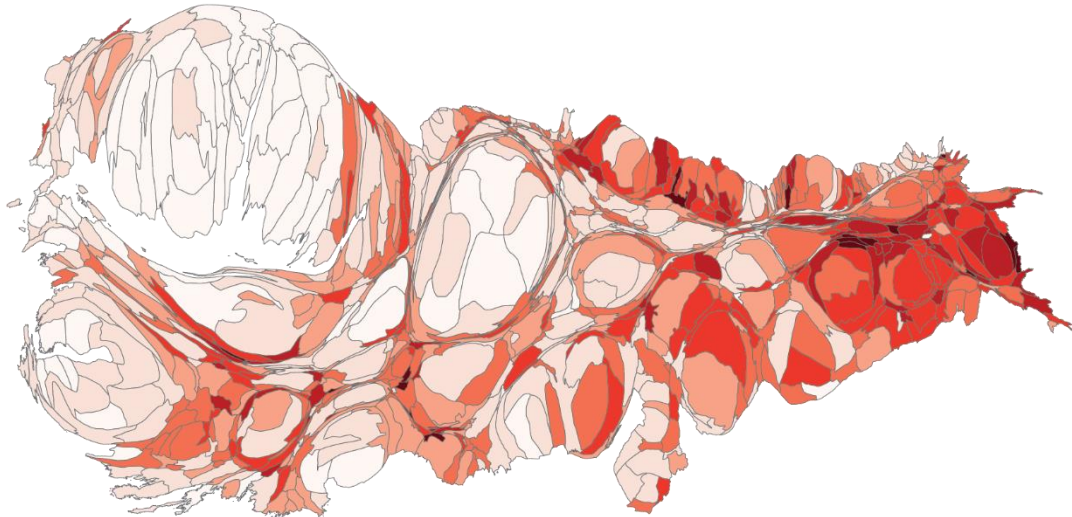
Geçersiz oyların oranına baktığımızda metropollerin merkez ilçelerinde düşük, Doğu ve Güneydoğu Bölgesi'nde yüksek olduğu ortaya çıkıyor. 2019 seçimlerinde de benzer bir tablo ortaya çıkmıştı.

31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Geçersiz Oy Oranları

İlçelerde geçersiz oy oranları

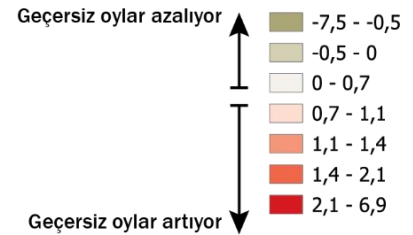
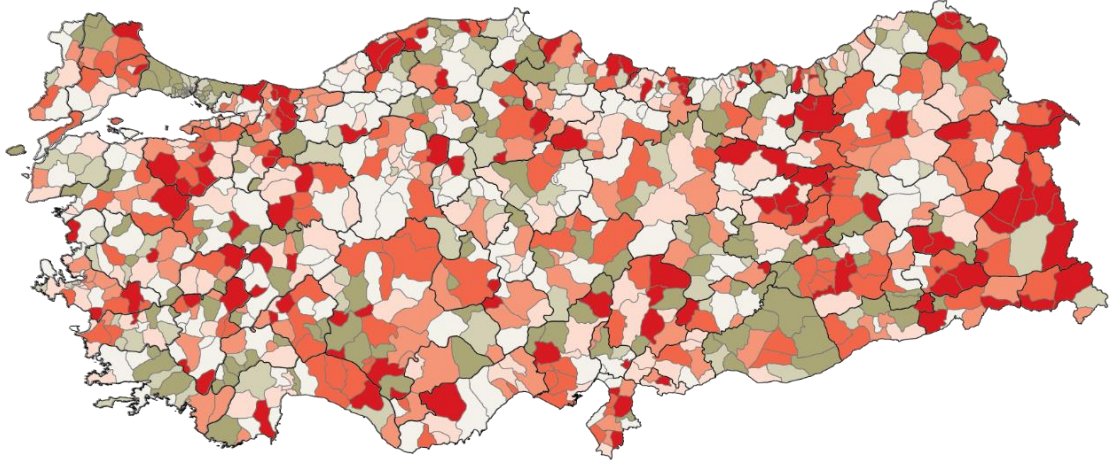
İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

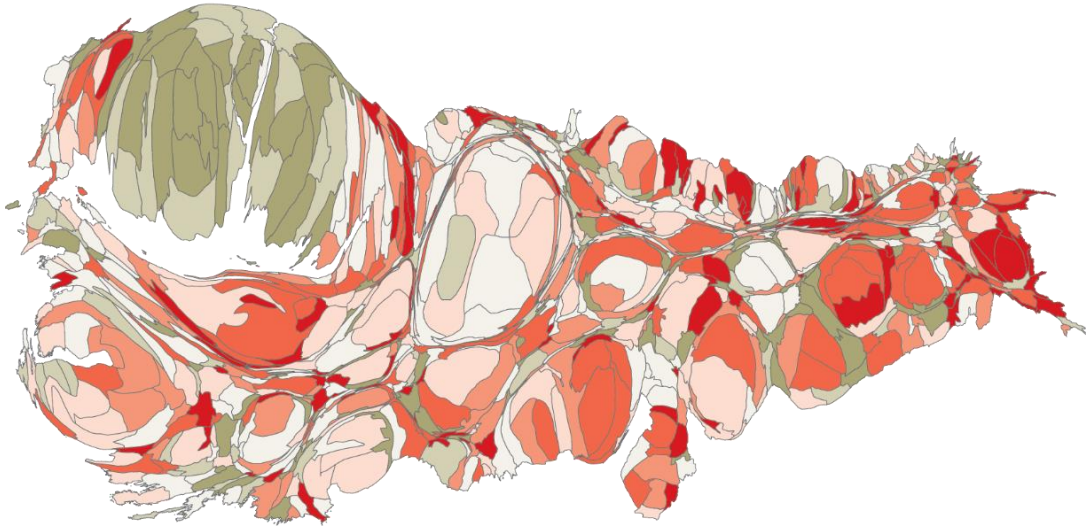
2019 - 2024 seçimleri arasındaki geçersiz oy oranlarını kıyaslayınca en dikkat çekici bulgu İstanbul'da geçersiz oyların büyük oranda azalmış olması.

31 Mart 2019 - 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Geçersiz Oy Oranları Farkı

İlçelerde geçersiz oy oranı değişimleri (%)

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

5.2. İlçe Bazında Seçim Haritaları

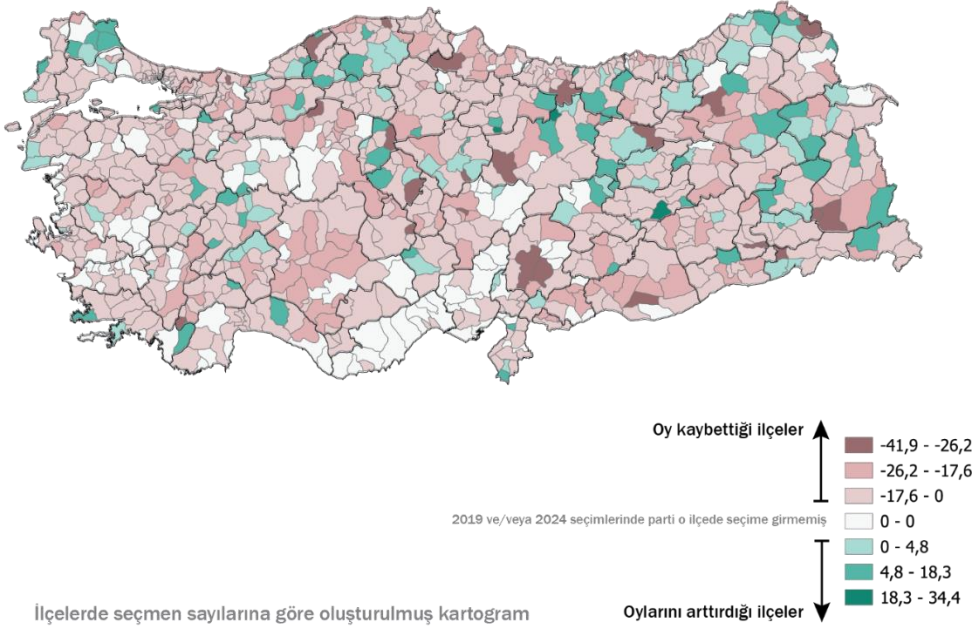
Bu bölümde başlıca partiler için önce 2019 – 2024 yerel seçimleri arasındaki oy farkını ilçe haritası ve kartogram üzerinde göstereceğiz. Ardından 2024 belediye meclisi oylarına göre yine ilçe, seçmenlere oranlı kartogram ve partilerin kendi seçmenleri ile oluşturulmuş kartogram üzerinden ilerleyeceğiz.

Haritaların resmî olmayan sonuçlar üzerinden hazırlandığını tekrar hatırlatır, 2019 – 2024 kıyaslamaları için oranları partilerin her iki seçimde de o ilçede seçime girmiş olmaları halinde hesapladığımızı söylemek isteriz.

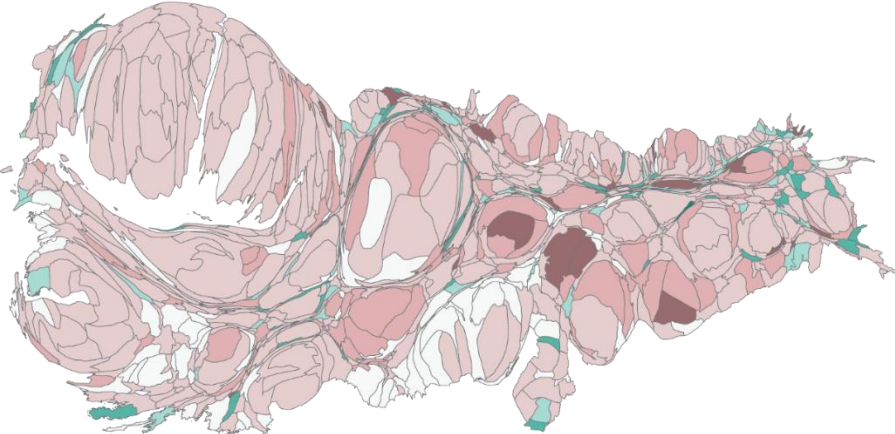
Ak Parti'nin 2019 - 2024 yerel seçimlerinde aldığı oyu kıyasladığımızda ülke genelinde oylarının azaldığını görmekteyiz. Ak Parti'nin oy oranını arttırdığı ilçeler için coğrafi bir örüntü bulunmamakta.

31 Mart 2019 - 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Değişimleri: Ak Parti

İlçelerde 2019 - 2024 arası oy değişimleri (%)

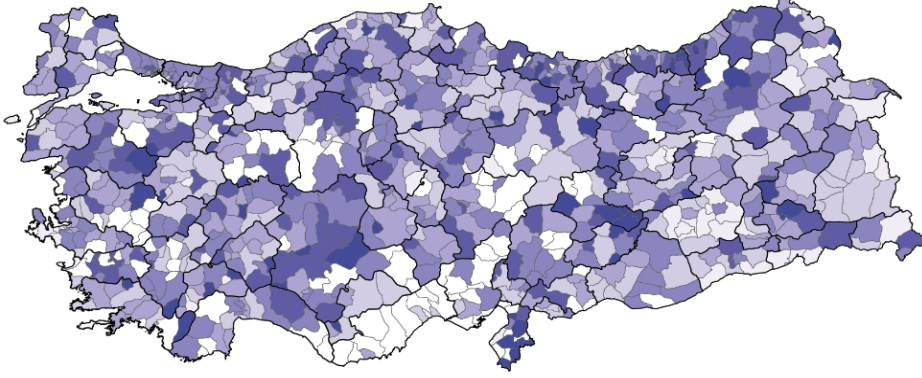

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

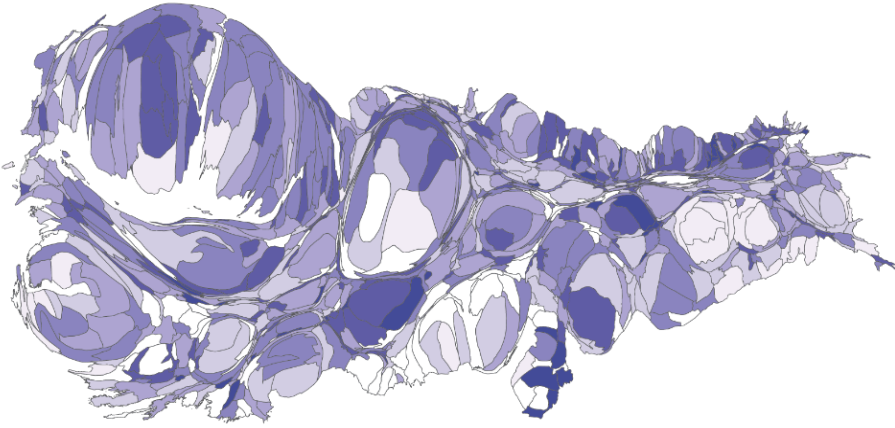
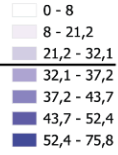
31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Dağılımları: Ak Parti

İlçelerde Ak Parti oy dağılımları

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

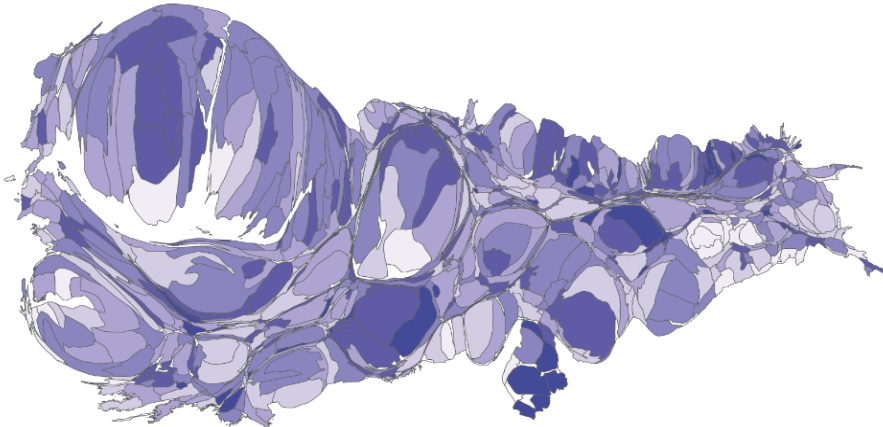
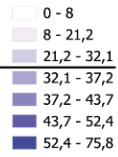
Türkiye geneli oy ortalaması (%)

Ak Parti seçmenlerinin Türkiye*

*İlçelerde sadece Ak Parti seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

Türkiye geneli oy ortalaması (%)

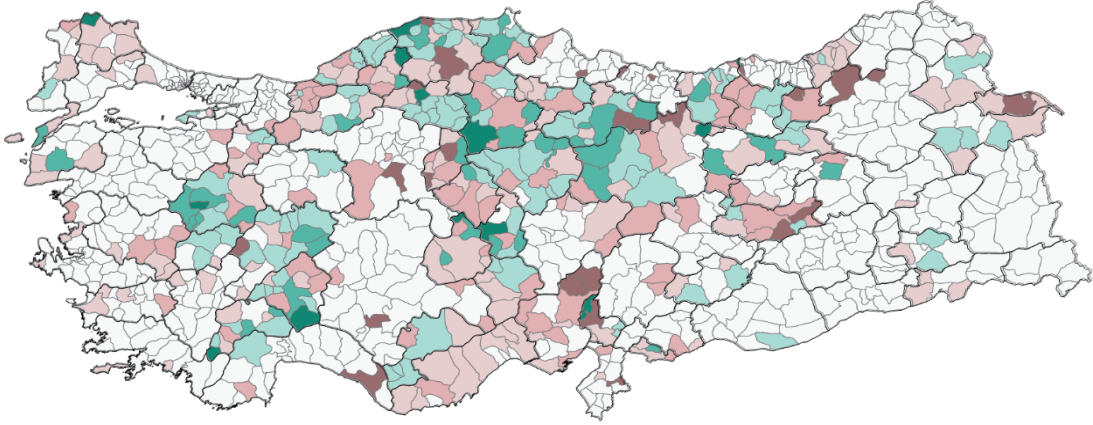

MHP'nin 2019 - 2024 oy değişimine baktığımızda ise seçmen sayısı yüksek ilçelerde oyunu arttıramadığını ama İç Anadolu'da bir miktar oy artışı sağladığını görüyoruz.

MHP'nin oy aldığı bölgelerde İç Ege ve İç Anadolu bölgesi dikkat çekiyor. Gerek ittifaklar gerekse her bölgede güçlü şekilde temsil edilmeyişi nedeniyle MHP seçmenlerinin Türkiye'si Orta Karadeniz ve İç Anadolu'ya sıkışmış durumda.

31 Mart 2019 - 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Değişimleri: MHP

İlçelerde 2019 - 2024 arası oy değişimleri (%)

Oy kaybettięi ilçeler

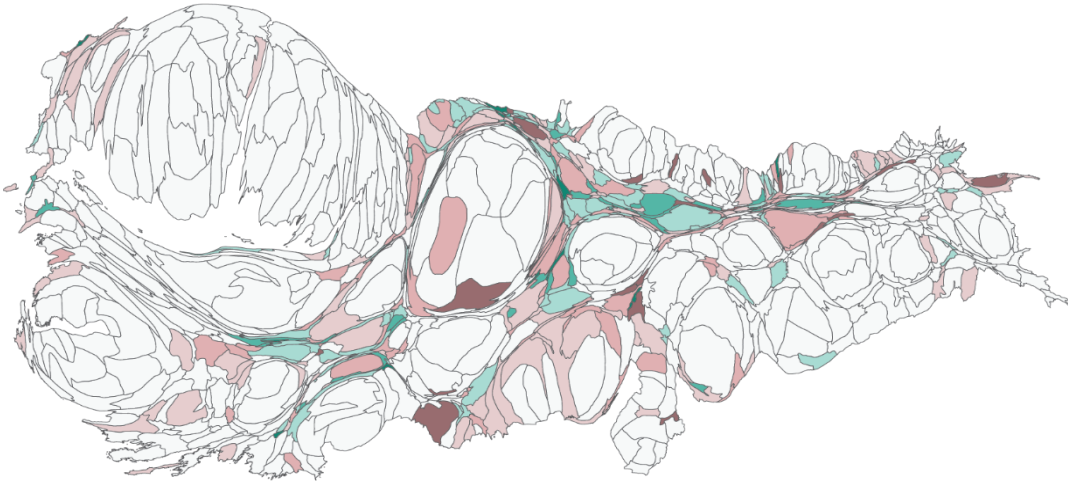

2019 ve/veya 2024 seçimlerinde parti o ilçede seçime girmemiş

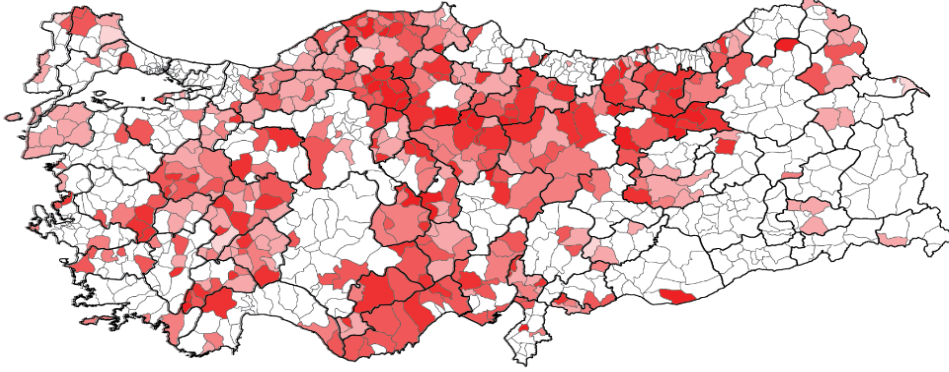
Oylarını arttırdığı ilçeler

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

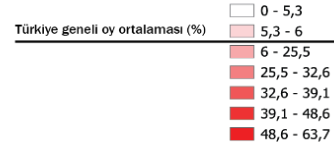
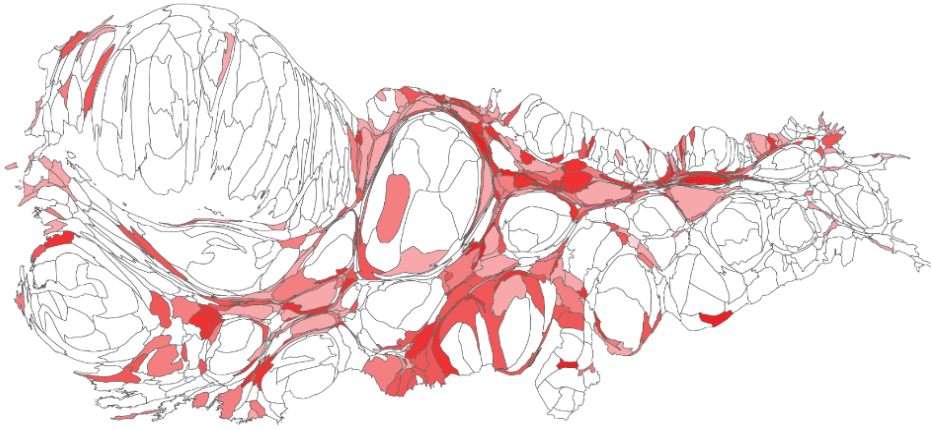

31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Dağılımları: MHP

İlçelerde MHP oy dağılımları

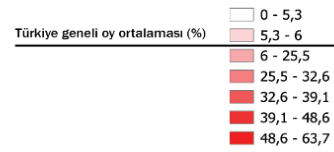
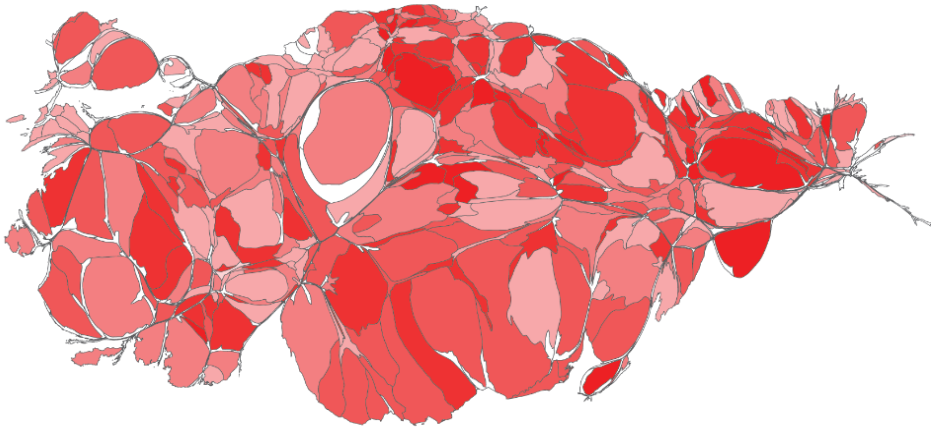

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

MHP seçmenlerinin Türkiye'si*

*İlçelerde sadece MHP seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

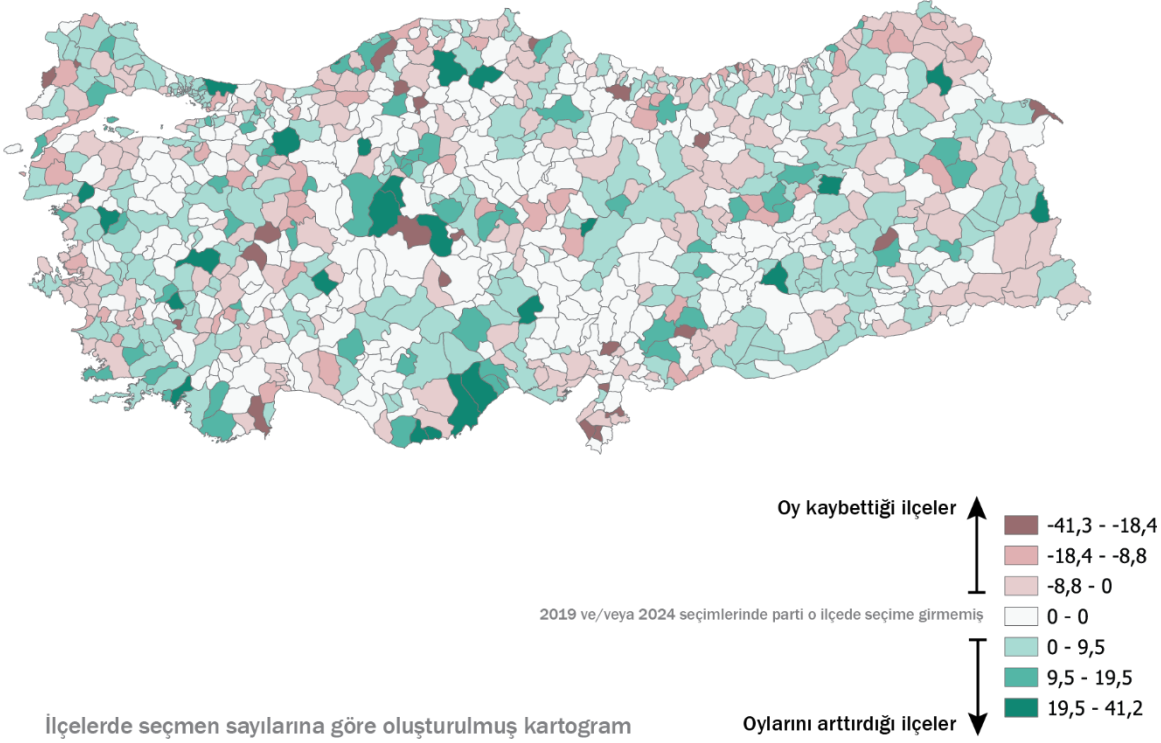

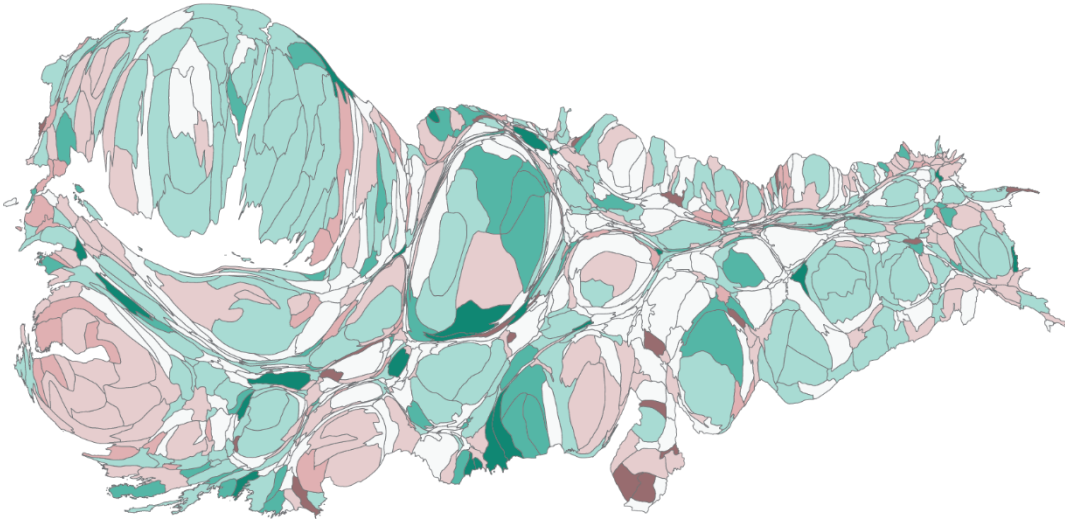
CHP'nin oyunu arttığı ya da azaldığı ilçelere baktığımızda İstanbul'da ve güney kıyılarda zaten ortalamadan yüksek seyreden oyunu biraz daha arttırdığını görüyoruz.

31 Mart 2019 - 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Değişimleri: CHP

İlçelerde 2019 - 2024 arası oy değişimleri (%)

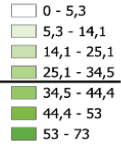
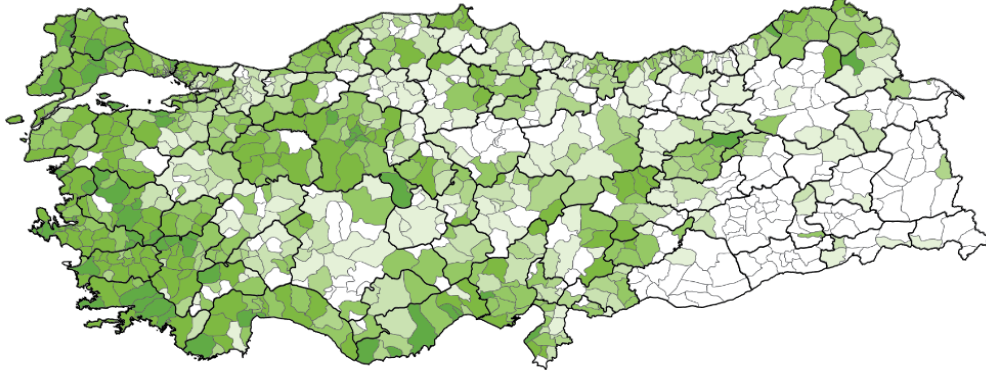
İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

CHP'nin oy dağılımlarında ülkenin kıyı kesimlerindeki baskın görüntüsü devam ediyor. Bu durum CHP seçmenlerinin Türkiye'si kartogramında Doğu ve Güneydoğu'daki ilçelerin kartogramda giderek küçülmesi ile de kendini göstermekte.

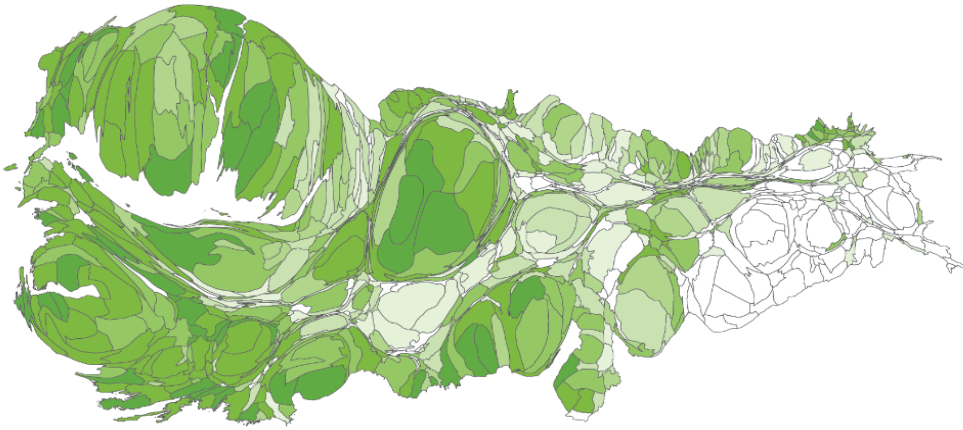
31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Dağılımları: CHP

İlçelerde CHP oy dağılımları

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

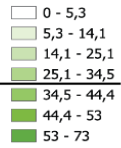
Türkiye geneli oy ortalaması (%)

CHP seçmenlerinin Türkiye'si*

*İlçelerde sadece CHP seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

Türkiye geneli oy ortalaması (%)

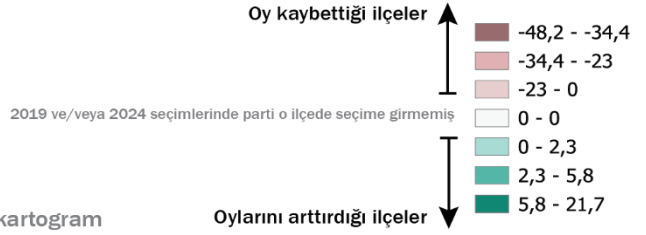
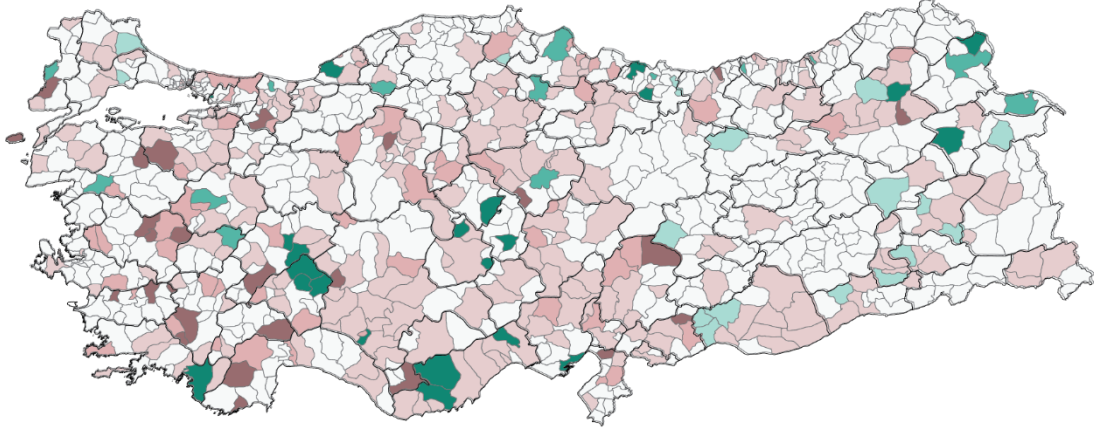

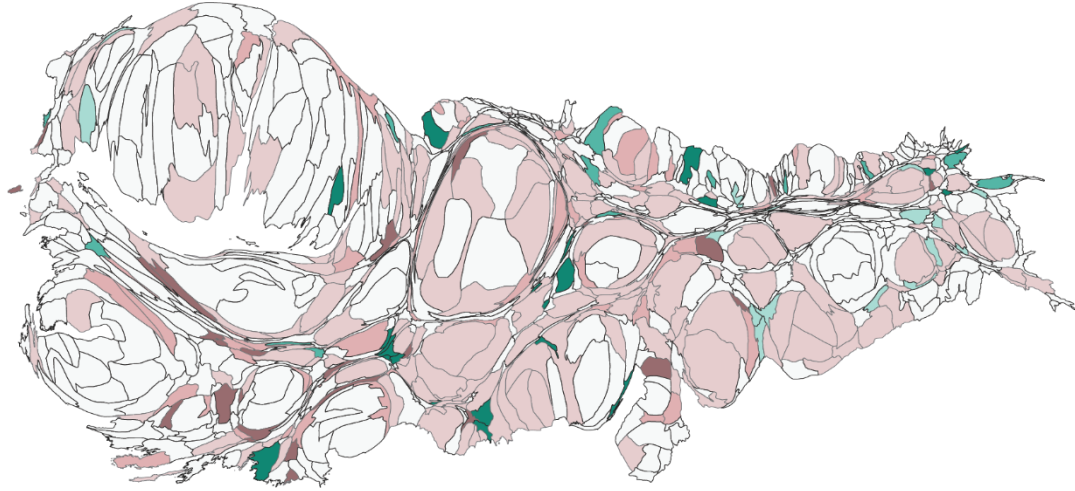
Başarılı bir yerel seçim dönemi geçirdiğini iddia edemeyeceğimiz İyi Parti'ye geldiğimizde 2019 - 2024 yerel seçimlerindeki oy değişim haritası, tüm bu tartışmaların sebebine dair ışık tutuyor. Neredeyse tüm bölgelerde İyi Parti'nin oy oranı azalmış durumda.

31 Mart 2019 - 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Değişimleri: İyi Parti

İlçelerde 2019 - 2024 arası oy değişimleri (%)

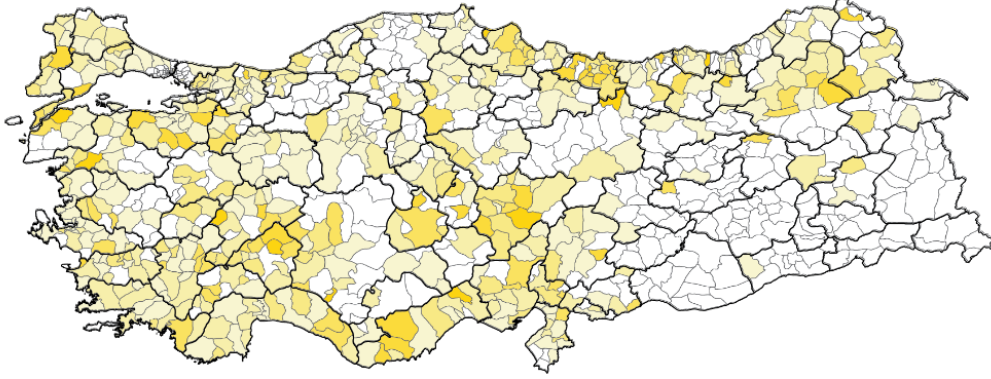
İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

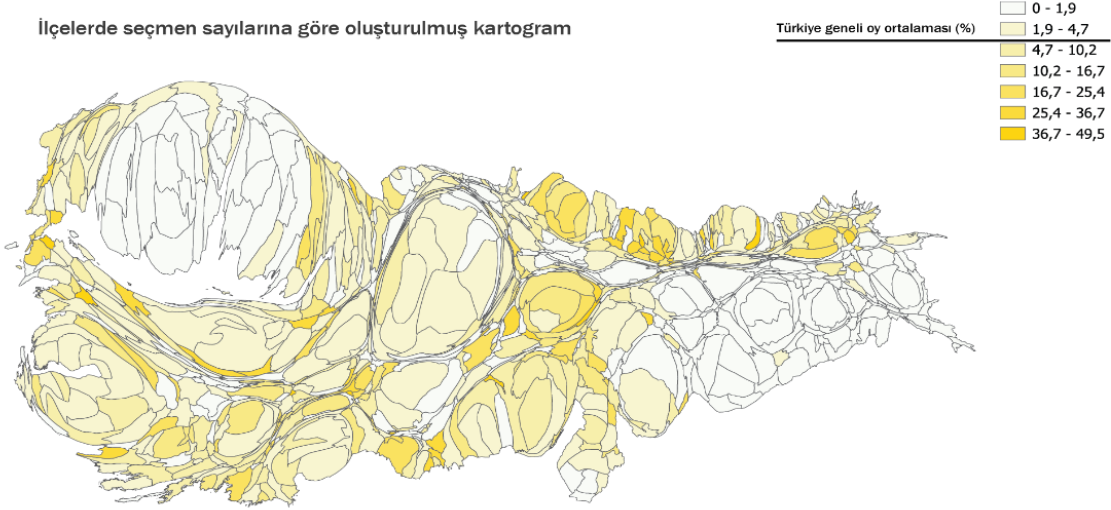
İyi Parti'nin Türkiye geneli oy ortalamasının üzerine çıktığı az sayıdaki ilçeler Orta Karadeniz ve İç Anadolu'da yer almakta.

31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Dağılımları: İyi Parti

İlçelerde İyi Parti oy dağılımları

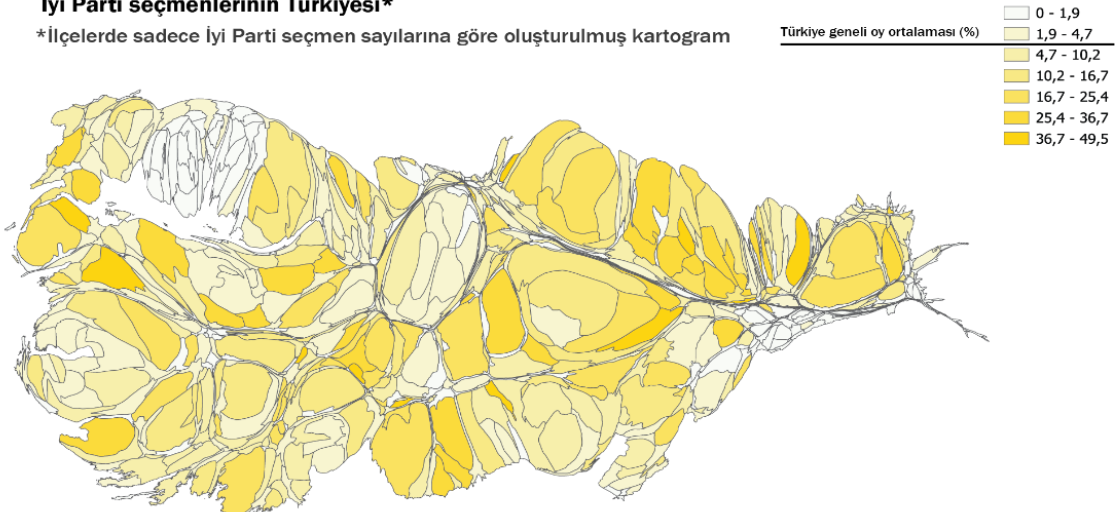

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

İyi Parti seçmenlerinin Türkiye'si*

*İlçelerde sadece İyi Parti seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

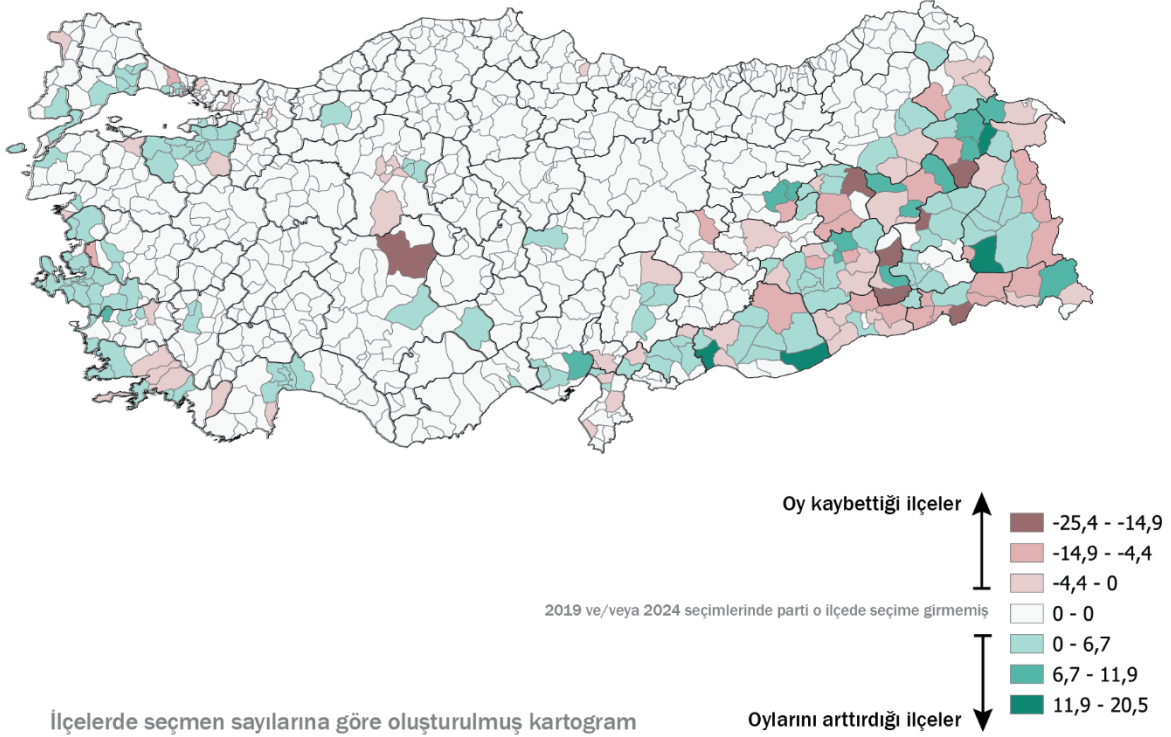

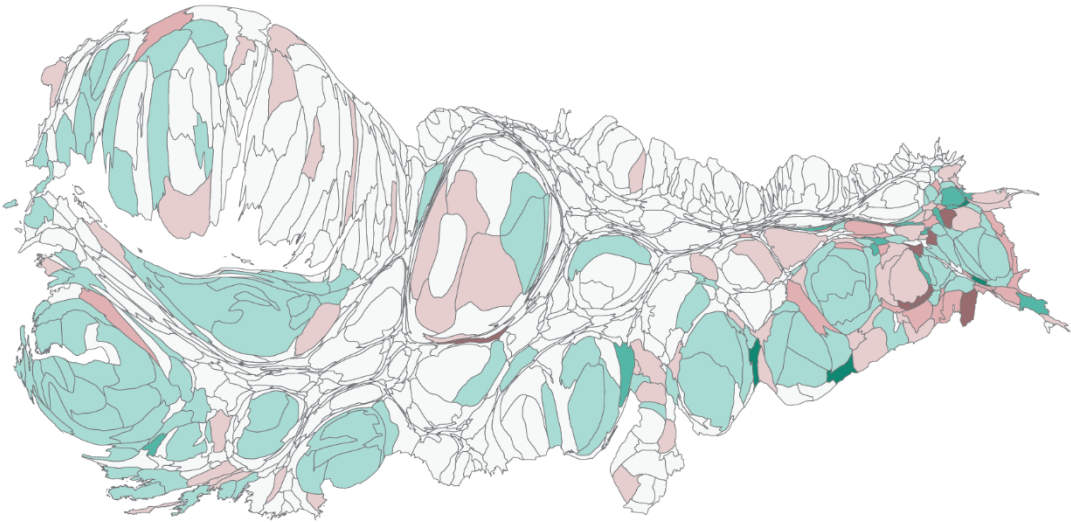
Dem Parti oyları arasındaki değişime baktığımızda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne sıkışmış görünse de kendi bölgesinde oylarını arttırmayı başardığını, büyükşehirlerde de yine kendi ortalamasının üzerine çıktığını görmekteyiz. Genel seçimler sonrasında yaptığımız haritada Dem Parti oyları ülke geneline biraz daha yayılmış görülmüyordu. Dolayısıyla yerel seçimlerde ülkenin batısındaki Dem Parti seçmenlerinin başka partilere oy verdiğini ifade edebiliriz.

31 Mart 2019 - 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Değişimleri: DEM Parti / HDP

İlçelerde 2019 - 2024 arası oy değişimleri (%)

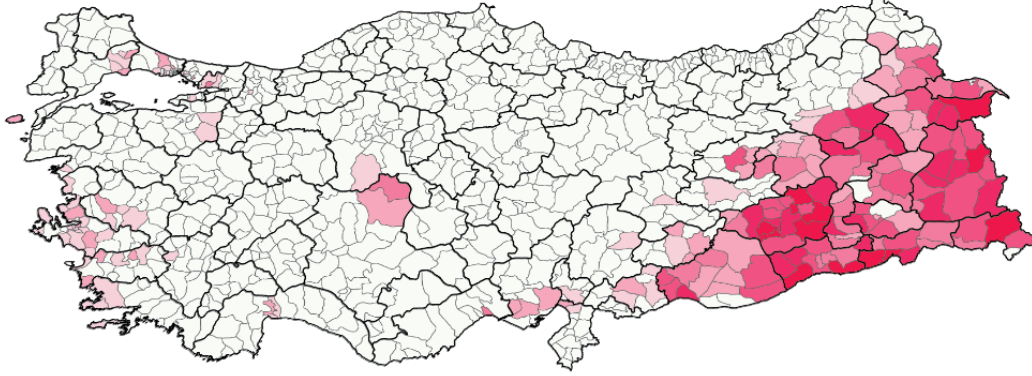

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

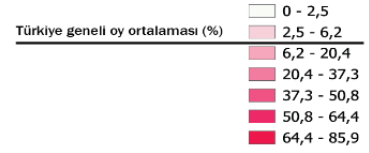

31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Dağılımları: DEM Parti

İlçelerde DEM Parti oy dağılımları

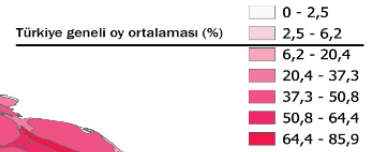
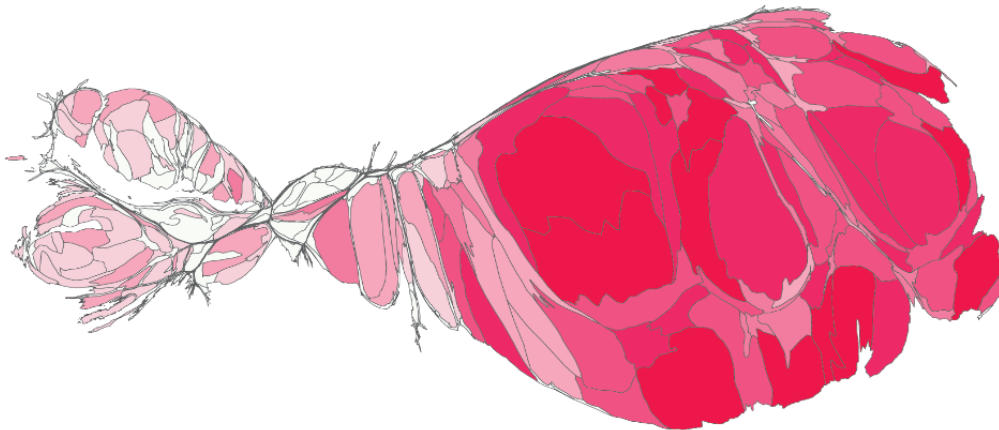

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

DEM Parti seçmenlerinin Türkiyesi*

*İlçelerde sadece DEM Parti seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

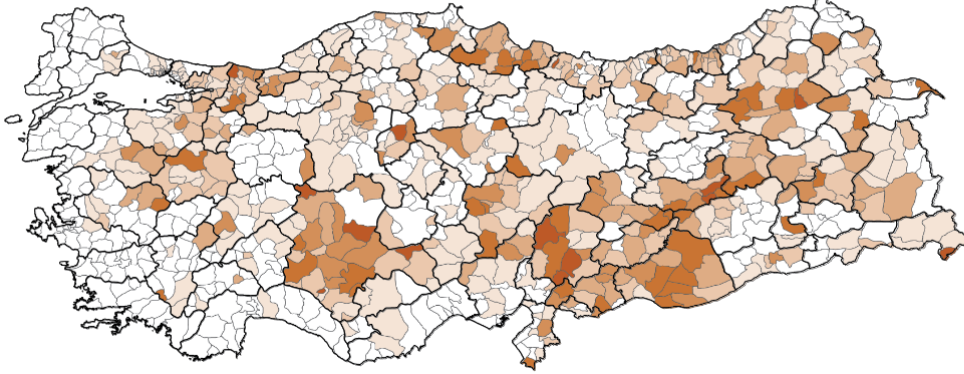
Seçimden en çok oyu alan 3. parti olarak çıkan **Yeniden Refah Partisi'nin** belediye meclisi oy dağılımlarına baktığımızda Konya, Şanlıurfa ve Adana'daki oy oranlarının kendi seçmenlerinin Türkiye'sini bambaşka bir şekilde büründürdüğünü görmekteyiz.

Yeniden Refah Partisi, Türkiye çapında bir büyükşehir (Şanlıurfa), bir il (Yozgat), 39 ilçe ve 24 belde belediyesi kazandı. 2019'da Cumhuriyet Halk Partisi içerisinde seçimlerde yer aldığından iki seçim arasındaki oyların kıyaslayamasak da 2024 seçimlerinde en dikkat çekici oy oranlarının Yeniden Refah Partisi'nden geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

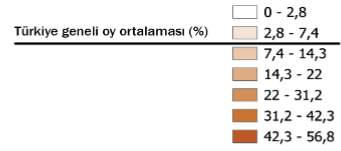
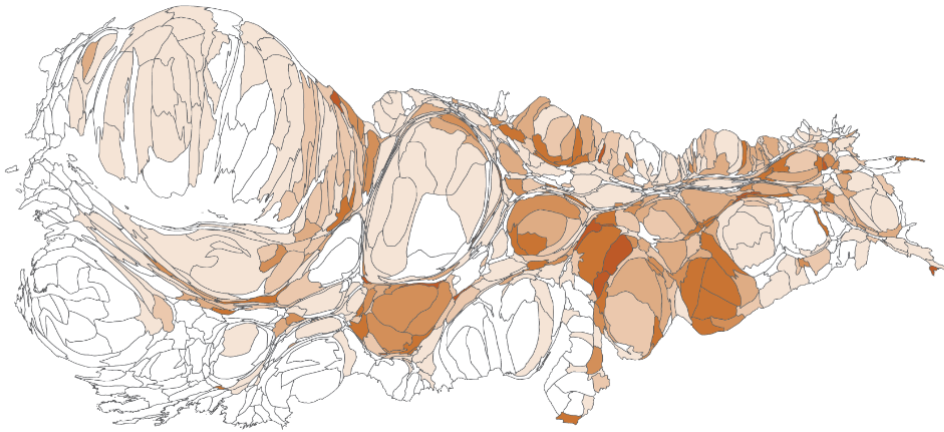
Aynı şekilde yine 2019 ile kıyaslayamadığımız bir başka parti olan **Zafer Partisi'nin** oylarına baktığımızda Doğu ve Güneydoğu bölgelerine nazaran metropollerde daha fazla oy oranına ulaştığını görmekteyiz.

31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Dağılımları: Yeniden Refah Partisi

İlçelerde Yeniden Refah Partisi oy dağılımları

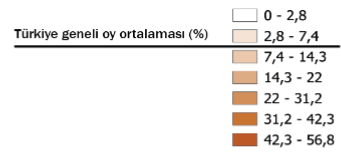
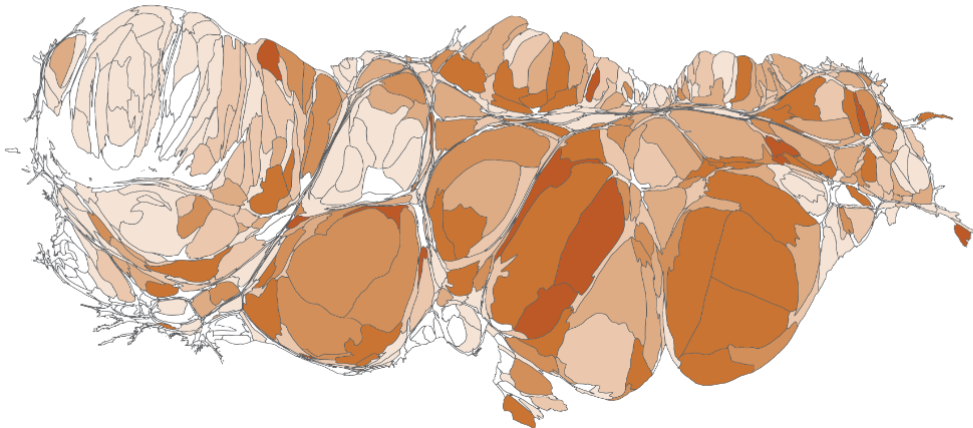

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

Yeniden Refah Partisi seçmenlerinin Türkiye'si*

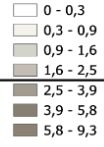
*İlçelerde sadece Yeniden Refah seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

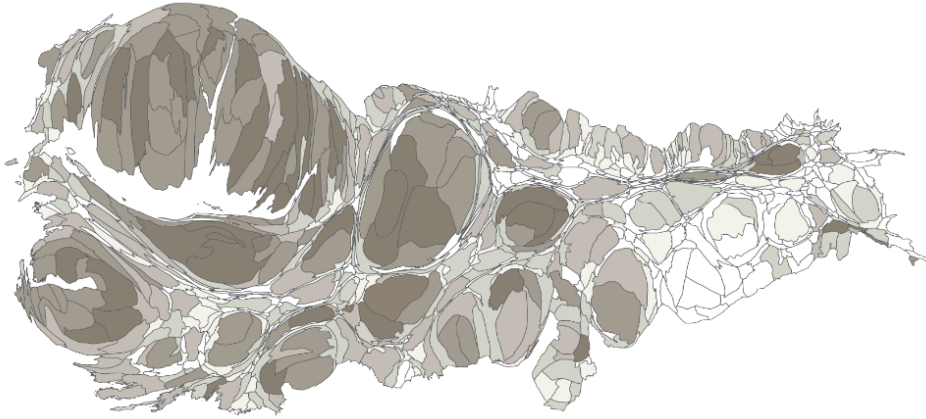
31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Belediye Meclisi Oy Dağılımları: Zafer Partisi

İlçelerde Zafer Partisi oy dağılımları

İlçelerde seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

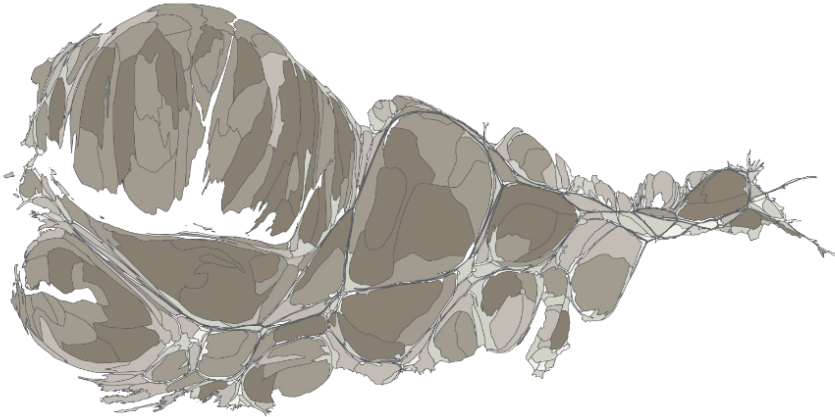
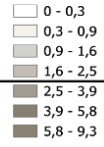
Türkiye geneli oy ortalaması (%)

Zafer Partisi seçmenlerinin Türkiye'si*

*İlçelerde sadece Zafer Partisi seçmen sayılarına göre oluşturulmuş kartogram

Türkiye geneli oy ortalaması (%)

6. 31 MART YEREL YÖNETİMLER GENEL SEÇİMİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA NOTLARI

Prof. Dr. Hasan Kirmanoğlu

31 Mart 2024 yerel yönetimler genel seçimi üzerine yapılmış olan iki kısa araştırmanın bulgularını paylaşmak bu yazının konusunu oluşturmaktadır.

6.1. İlçe Bazında Oy Oranlarının Belirleyen Etkenlerin İncelenmesi

İlk araştırmada, seçimlere girmiş olan siyasi partilerden bazılarının aldıkları oy oranlarının üç parametre ile ilişkilendirilip elde edilen sonuçlar birbirleriyle karşılaştırılmaktadır. Siyasi partiler: Ak Parti, CHP, Dem Parti, YRP, MHP, İyi Parti, TİP ve TKP'den oluşmaktadır. Analizin yapıldığı birim ilçedir. İlçenin birim olması gözlem sayısını artırarak (ilçe sayısının il sayısından daha çok olduğu açık) daha “kesin” sonuçlara imkân sağlar.⁴ Partilerin her biri ile üç parametre arasındaki (eğer istatistiki bakımdan mevcut ise) ilişkileri gösteren ve hesaplanacak olan denklem aşağıdaki gibidir:

$$oy_{ij} = a_0 + a_1 * katılım_j + a_2 * sege_j + a_3 * dkürt_j + u_{ij}$$

Öyle ki,

oy_{ij} : i'inci partinin j'inci ilçede almış olduğu oy oranı,

$katılım_j$: j'inci ilçedeki seçime katılım oranı (sandığa gidip oy kullanan seçmen sayısı/toplam kayıtlı seçmen sayısı),

$sege_j$: j'inci ilçede sosyo-ekonomik gelişmişlik indeksinin aldığı değer,⁵

$dkürt_j$: j'inci ilçede Kürt kökenli nüfus çoğunlukta ise 1, değilse 0 değerini alan “kukla değişken” (*dummy variable*),

u_{ij} : i'inci partinin j'inci ilçedeki tesadüfi hata payını göstermektedir.

Bilindiği gibi, regresyon denkleminin sol tarafındaki değişken (oy) açıklanan ya da bağımlı değişken olarak nitelendirilir; sağ taraftaki değişkenler ise açıklayıcı ya da bağımsız değişkenler olarak adlandırılır. Regresyon denklemini açıklayıcı değişkenlerin önündeki katsayıları hesap ederek bunların istatistiki bakımdan anlamlı olup olmadığını inceler. Aşağıda sonuçları yorumlarken bunları daha açık olarak göreceğiz.

⁴ Analizde yer alan ilçe sayısı 973'tür.

⁵ Sege, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından iller ve ilçeler için belirli aralıklarla ölçülüyor. Burada kullanmış olduğum indeks sayıları 2022'de oluşturulmuş ve (demografik, istihdam, eğitim, sağlık, rekabetçilik, mali ve yaşam kalitesi başlıkları altında) 32 değişkeni kapsıyor. Sege ile ilgili daha fazla bilgi için, bu indeksler kullanılarak yazılmış önemli ve yetkin bir doktora tezi için bkz. Bakırcı (2022).

Regresyon analizinden önce, teoriden ya da sadece sağduyudan gelen bir hipotez oluşturulur ve regresyon sonuçları bu hipotezi doğrular ya da yanlışlar. Bu esasa dayalı ampirik araştırma sürecinde başka bir seçenek daha vardır: Keşifsel yaklaşım, yani, önceden herhangi bir hipotez belirtmeksizin, regresyon sonuçlarına bakarak ilişkiyi görmek/keşfetmek.

Burada, bir bakıma iki yaklaşımı da uygulayacağız: Sege ile oy arasındaki ilişkide Şerif Mardin'in merkez-çevre kuramına dayalı olarak CHP'nin (merkez partisi) sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi daha yüksek ilçelerden daha fazla oy alırken Ak Parti (çevre partisi) için bunun tersi geçerlidir. O nedenle CHP oyları ile sege arasındaki ilişkiyi gösteren katsayının (a_2) pozitif (+) olmasını beklerken Ak Parti için aynı katsayının negatif (-) olması test ettiğimiz hipotez gereğidir.

Katılım içinse *a priori* (regresyon sonuçlarını görmeden) bir şey söylemek mümkün görünmüyor. Benzeri bir durum dkürt ile oy arasındaki ilişki için de geçerli.⁶

Aşağıdaki tablo, regresyon sonuçlarını göstermektedir.⁷

Regresyon sonuçları

	Ak Parti	CHP	Dem Parti	YRP	MHP	İyi Parti	TİP	TKP
katılım		0,146	-0,189		0,117			-0,083
sege	-0,085	0,366	-0,06	-0,113	-0,228		0,142	
dkürt		-0,096	0,521		-0,234	-0,117		

Tablonun "sege" satırına bakıldığında, merkez-çevre hipotezinin yanlış olmadığı görülmektedir. Zira geleneksel/muhafazakâr, daha dindar olan partilerle (Ak Parti, YRP, MHP) etnik kimliği ön planda tutan parti (Dem Parti) sosyo-ekonomik düzeyi düşük ilçelerden daha çok oy alırken daha az dindar, kentli, modernite yanlısı (CHP ve TİP) yüksek sege indeks değerleri olan ilçelerden daha fazla oy almaktadırlar.⁸ Bu noktada, ilçe düzeyindeki bu bulgu ile birey-bazlı (KONDA'nın Şubat 2024'te yapmış olduğu yüz yüze araştırmanın verilerine dayalı) bir incelemenin bulgusunun örtüşüğünü söylemekte yarar var. Bu araştırmaya göre,⁹ CHP seçmen tabanı esas olarak büyükşehir ve metropollerde büyümüş olduğunu beyan eden seçmenlerden oluşurken Ak Parti seçmenlerinin çoğunun köy ve kasabalarda büyümüş olduklarını görüyoruz.

İlçe bazındaki seçim sonuçlarının (özellikle katılım oranları ve sege açısından) incelenmesi, özellikle Ak Parti ve CHP için, şu örüntünün varlığını açık bir biçimde ortaya koymaktadır: Herhangi bir ilin sege'si yüksek ilçelerinde CHP yüksek oranda oy alırken Ak Parti'nin oy oranları düşüktür; sege'si düşük ilçelerde ise bu durumun tersi geçerlidir. Aşağıdaki diyagram bu durumu yansıtmaktadır. İki-değişkenli (katılım oranı ve sege) korespondans analizinin sonuçlarını

⁶ Bu iki değişkenin işaretini, yani etkisini, regresyon sonuçlarını gördükten sonra anlayacağız.

⁷ Denklemlerin katsayılarının hesaplanması En Küçük Kareler Yöntemi'ne (*Least Squares Method*) dayanmaktadır. Diğer taraftan, tablodaki boş hücreler istatistikî bakımdan anlamsız ilişkileri göstermektedir.

⁸ Merkez-çevre kutuplaşmasının Türkiye'de oy davranışlarını belirleyen tek etken olduğunu ileri sürenler olsa da, "iktisadi oylamanın" da etkili olduğunu savunanlar vardır. Bu konuya ilişkin yeni ve yetkin bir çalışma için bkz. Aytaç (2020).

⁹ Bkz. Kirmanoğlu (2024).

Buna karşılık, Ak Parti için en birincil seçmen kitlesinin sege'si düşük ilçelerde yaşayan seçmenler olduğu görülmektedir. Ancak bu durumda da dikkat çekici olan husus, sege katsayısının düşüklüğüdür: -0, 085. Bu bulgu ve diğer istatistiki bakımdan anlamsız katsayılar, **Ak Parti'nin, CHP'nin aksine, hemen her çevreden oy alabilen bir parti olduğunu göstermektedir.**

Herhangi bir a priori hipoteze dayalı olmayan "katılım" isimli açıklayıcı değişken ise, oy ile olan ilişkisiyle ilgili olarak CHP ve MHP için pozitif, Dem Parti ve TKP içinse negatif işaret vermektedir. Bu bulgunun neden ya da nedenlerinin ayrı ve ayrıntılı başka bir araştırma gerektirdiği açıktır.

Nüfusun çoğu Kürt olan ilçelerde (dkürt açıklayıcı değişkeni), beklenebileceği gibi, Dem Parti diğer ilçelerde aldığından daha fazla oy almaktadır (değişkenin işareti artı). Buna karşılık, CHP, MHP ve İyi Parti'nin nüfusun çoğunluğu Kürt olan ilçelerdeki oyu, diğer ilçelerde aldıklarından, daha düşüktür. Ve nihayet Ak Parti, TİP ve TKP'nin ise, bu ilçelerde aldıkları oyların diğer ilçelerdekinden farklı olmadığı (ne daha çok ne daha az) görülmektedir. Çünkü bu partilerin oy oranları ile dkürt değişkeni arasındaki ilişkiyi gösteren katsayı istatistiki bakımdan anlamsızdır.

6.2. Efektif Parti Sayısı ve Türkiye'de Yerel Seçimler¹⁰

Bu yazının konusunu oluşturan ikinci araştırmada, efektif parti sayısı kavramı aracılığıyla Türkiye'deki yerel seçimler üzerinde, özellikle sonuncusuna vurgu yaparak kısaca durmak istiyorum.

Karşılaştırmalı siyaset biliminde parti sistemlerini mukayese etmek için kullanılan yöntemlerden bir tanesi de efektif parti sayısıdır. Burada efektiften kastedilen "gerçekte, yürürlükte olan" demektir. Efektif parti sayısının hesaplanması Laakso-Taagepera (1979) tarafından geliştirilmiş olan formüle dayanmaktadır ($1 / \text{seçime katılan her bir partinin oy oranının karesinin toplamı}$). Örneğin, iki parti var ve bunlar yüzde 50'şer oy oranına sahipler diyelim. Bu durumda, seçime giren parti sayısı efektif parti sayısına eşittir, yani 2'ye. Peki ya bir parti yüzde 80 diğeri yüzde 20 olursa, efektif parti sayısı ne olur? Yukarıda verilen formüle göre 1,47. O nedenle, formül bize iki şey söylemektedir: Birincisi, efektif parti sayısının seçime giren parti sayısından farklı olabileceğini; ikincisi ise efektif parti sayısı azaldıkça partilerarası oy oranları farkının artacağını.

Partiler arasındaki oy oranları tam bir eşitlik içinde olmadığı için (ki bu durum teorik bir uç durumdur), efektif parti sayısı seçimlere katılan parti sayısından hep daha az olacaktır. Efektif parti sayısının seçime katılan parti sayısına göre çok düşük olması ise birinci parti ile diğer partiler arasındaki oy farkının artması ve birinci partinin başat parti (*dominant party*) olması demektir. Buna karşılık, partiler arasındaki oy oranları farkının azalması ise (partilerin oy oranlarının birbirine yaklaşması), "oy parçalanması" (*vote fragmentation*) olarak adlandırılmaktadır.

Belirtmek gerekir ki, seçimlerin sonucunda ister oy parçalanması ister başat bir parti ortaya çıkmış olsun, ülkede işlerin demokrasi açısından nasıl olacağı, bütünüyle o ülkedeki demokrasi

¹⁰ Bu bölümün teorik arka planı Kirmanoğlu (2018)'e dayanmaktadır.

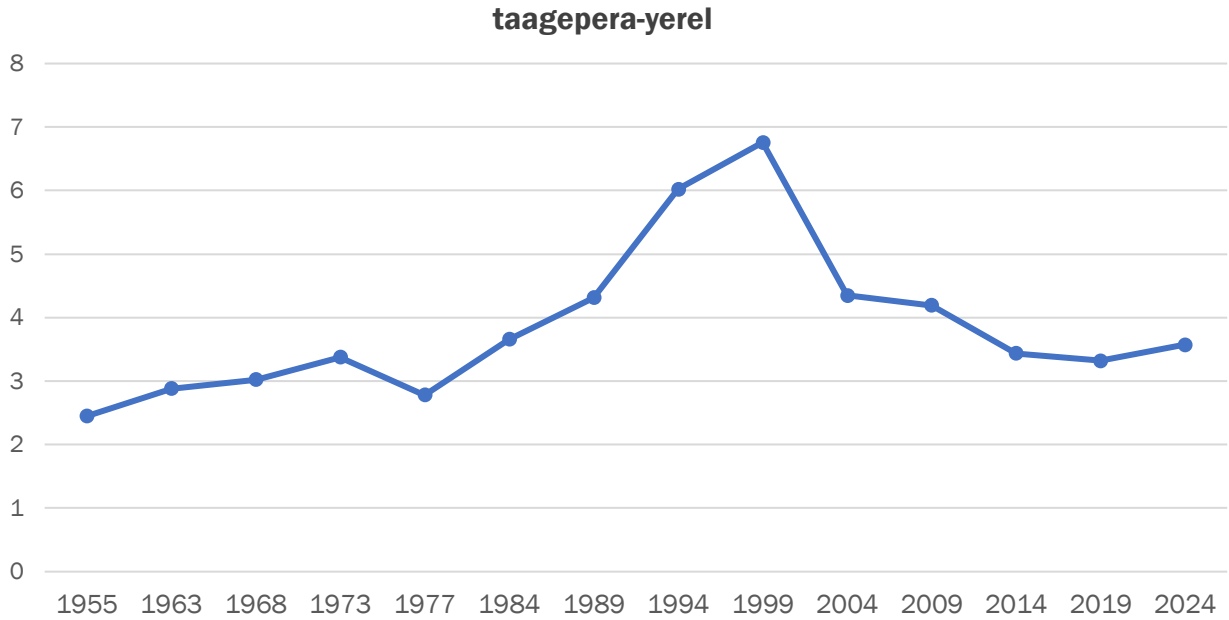

kültürüne bağlıdır. Demokrasiyi seçimde elde edilen çoğunluğa indirgemeyen müzakereci-uzlaşmacı bir demokrasi kültürü her iki durumda da (oy parçalanması veya başat bir partinin mevcudiyeti) işlerin normal bir seyir izlemesini mümkün kılar.

Bu notun amacı, 1955-2024 yılları arasında yapılan yerel seçimlerin her biri için efektif parti sayılarını hesaplayarak kısaca yorumlamaktır.

Aşağıdaki grafik, bugüne kadarki tüm yerel seçimlerin her birinde partilerin elde ettikleri oy oranlarına yukarıdaki formülü uygulayarak elde edilmiş olan efektif parti sayısını göstermektedir. Görüldüğü gibi, efektif parti sayıları, 1955 seçimlerinden 1999 seçimlerine kadar (özellikle de 1984-1999 seçimlerinde) artış, 2004 seçimlerinden bu yana ise azalış trendi sergilemektedir.

Efektif parti sayıları

Grafiğin söylediği şudur: **Demokrasinin çoğulculuk değil çoğunlukçuluk olarak anlaşıldığı bir çerçevede:**

Efektif parti sayısının artması (partilerin oy oranları arasındaki farkların azalması) **siyasi istikrarsızlık** (çoğunlukçuluk, çoğulculuğun aksine, müzakereci ve uzlaşmacı bir demokrasinin gerçekleşmesini engeller),

Efektif parti sayısının azalması ise (partilerin oy farklarının artması) oyların çoğunu alan partiye yönelik **otoriterleşme** eleştirilerinin artması anlamına gelmektedir.

31 Mart 2024'te yapılmış olan yerel yönetimler genel seçiminde efektif parti sayısı değerinin 3,57'ye yükselerek 2004'ten bu yana gözlenen azalış trendini tersine çevirdiğini gözlüyoruz. Herhalde, bunun "oy parçalanması" değil de "oy çeşitlenmesinin" başlangıcı olarak değerlendirilmesi, yani çoğunlukçuluktan çoğulculuğa evrilmenin tayin edici bir ilk adımı olarak görülüp umutlanması en doğrusu ve en iyisi.

Kaynaklar

- Aytaç, S. Erdem**, 2020. "Economic Voting during the AKP Era in Turkey", in *The Oxford Handbook of Turkish Politics*, edited by Güneş Murat Tezcür.
- Bakırcı, Erman**, 2022. *Genel Seçimler Bağlamında Türkiye'de İlçe Temelli Seçim Coğrafyaları, 2011-2018*. T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Doktora Tezi.
- Kirmanoglu, Hasan**, 2018. "Efektif Parti Sayısı (1950-2018), Türkiye Siyasi Coğrafyası (2002-2018) ve Demokrasi Kültürü", *Temmuz'18 Barometresi*, Temmuz 2018 içinde.
- Kirmanoglu, Hasan**, 2024. "Nerede büyüdüğünüzü söyleyin hangi motifle hangi partiye oy vereceğinizi tahmin edeyim", *KONDA Şubat 2024 Aylık Kamuoyu Araştırması* verilerine dayalı araştırma.

7. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

7.1. Araştırmanın Genel Tanımı

Bu raporun dayanağı olan araştırmalar, KONDA Barometresi aboneleri için, KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. tarafından gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın saha çalışması 5-7 Nisan 2024 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu rapor, Türkiye'deki 18 yaş üstü yetişkin nüfusun, saha çalışmasının yapıldığı günlerdeki siyasal eğilimlerini, tercihleri ve profillerini yansıtmaktadır.

Araştırma, Türkiye'nin 18 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularının hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 1,81, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 2,38'dir.

7.2. Örneklem

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 14 Mayıs 2023 genel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır. Yerleşim yerleri önce kırsal/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında, 28 ilin merkez dahil 109 ilçesine bağlı 183 mahalle ve köyünde 2920 kişiyle hanelerinde yüz yüze görüşülmüştür. Her bir mahallede gerçekleştirilen 18 anket için yaş ve cinsiyet kotası uygulanmıştır.

Gidilen il	28	Yaş grubu	Kadın	Erkek
Gidilen ilçe	109	15-33 yaş	3 denek	3 denek
Gidilen mahalle/köy	183	34-50 yaş	3 denek	3 denek
Görüşülen denek	2920	51 yaş ve üstü	3 denek	3 denek

	Düzyey 1 (12 bölge)	Gidilen iller
1	İstanbul	İstanbul
2	Batı Marmara	Çanakkale, Tekirdağ
3	Ege	Aydın, Denizli, İzmir, Manisa
4	Doğu Marmara	Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Sakarya
5	Batı Anadolu	Ankara, Konya
6	Akdeniz	Adana, Antalya, Mersin
7	Orta Anadolu	Kayseri, Sivas
8	Batı Karadeniz	Samsun, Karabük
9	Doğu Karadeniz	Giresun, Trabzon
10	Kuzeydoğu Anadolu	Erzincan, Erzurum
11	Ortadoğu Anadolu	Van
12	Güneydoğu Anadolu	Diyarbakır, Gaziantep, Şanlıurfa

	Anketin yapıldığı bölge	Kır	Kent	Metropol	Toplam
1	İstanbul		0,5%	18,7%	19,2%
2	Batı Marmara	1,1%	3,3%	0,3%	4,8%
3	Ege	2,1%	5,3%	6,5%	14,0%
4	Doğu Marmara	1,5%	2,7%	6,5%	10,7%
5	Batı Anadolu	0,6%	2,7%	7,0%	10,3%
6	Akdeniz	2,0%	4,6%	5,8%	12,3%
7	Orta Anadolu	0,5%	2,9%	1,4%	4,9%
8	Batı Karadeniz	1,2%	3,5%	1,1%	5,8%
9	Doğu Karadeniz	1,0%	1,4%	0,9%	3,3%
10	Kuzeydoğu Anadolu	0,4%		1,7%	2,2%
11	Ortadoğu Anadolu	0,8%	2,3%	0,7%	3,8%
12	Güneydoğu Anadolu	2,3%	3,0%	3,4%	8,7%
	Toplam	13,5%	32,3%	54,2%	100,0%

KONDA
ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK

Yıldız Mah. Őair Naifi Sok. No:2
BeŐiktaŐ / İstanbul
bilgi@konda.com.tr
+90 212 275 17 66 (pbx)
+90 212 275 17 68 (fax)